

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫૦/-

વર્ષ : ૪૯મું

જૂન : ૨૦૨૪

અંક : ૫૫૩

મંગલ મંદિર ● જૂન-૨૦૨૪ ● ૧
(કુલ પાના : ૬૮)

મંગલ મંદિર

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદનું માસિક મુખપત્ર

: મુખ્ય કાર્યાલય :

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ

માતૃશ્રી સાકરબહેન સ્વજી મોરારજી લાલન (કોડાય-સુપ્રીમવાલા)

શ્રી કચ્છી જૈન ભવન

૪૩-૪૪, વ્રાહ્મણ મિત્રમંડળ સોસાયટી, પાલડી, એલિસબ્રીજ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬

ફોન : (079) 4890 6002, 4890 6003, 4890 6004, 4890 6005

Email : kjssmangalmandir@gmail.com • website : www.kjss.org

વિશ્વસનીયતા અનુભવો

વી-ટ્રાન્સ (ઈન્ડિયા) લિ. સાથે સંચાલનની મજબૂત પ્રક્રિયાઓ, મજબૂત ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર આધાર, વૈજ્ઞાનિક પદ્ધતિ, અત્યાધુનિક નિયોજન સાધનો અને તાલીમબદ્ધ તથા કટિબદ્ધ વ્યાપસાયિકો સાથે અખંડ લોજિસ્ટિક્સ સેવાઓ અનુભવો.

- વી-ટ્રાન્સ- ભારતભરમાં સરકેસ ટ્રાન્સપોર્ટ- પીટીએલ, એફટીએલ, ઓડીસી.
- વી- એક્સપ્રેસ- મલ્ટીમોડલ અને ઈ-કોમ એક્સપ્રેસ લોજિસ્ટિક્સ, જે 1 લાખથી વધુ સ્થળે સેવા આપે છે.
- વી- લોજિસ- સમર્પિત અને શોર્ડ ફેસિલિટીઝ સાથે પરિપૂર્ણ વેરહાઉસ સમાધાન.

મુખ્ય વાસ્તવિકતાઓ

વી-ટ્રાન્સ (ઈન્ડિયા) લિમિટેડ,
06, કોર્પોરેટ પાર્ક, વી એન પુરવ માર્ગ, ચેમ્બુર, મુંબઈ- 400 071.

☎ 9892644665 ☎ marketing@vtransgroup.com ☎ www.vtransgroup.com

Other Divisions:

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદના
“પદાધિકારીશ્રીઓ”

મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી

શ્રી પ્રતાપ નારાયણ દંડ
મો. ૯૪૨૬૭ ૨૫૬૧૯

ઉપપ્રમુખ-૧

શ્રી શાંતિલાલ મુળજી સાવલા
મો. ૯૮૨૫૦ ૪૮૬૪૫

ઉપપ્રમુખ-૨

શ્રી હિરેન કુંવરજી શાહ
મો. ૯૮૨૫૦ ૧૩૭૧૫

માનદ્ મંત્રી

શ્રી રવનીકાંત ઘરમશી પારેખ
મો. ૯૮૮૮૦ ૫૩૫૨૫

સહમંત્રી

શ્રી વિશાલ મહેન્દ્ર શાહ
મો. ૯૪૨૮૩ ૫૦૦૩૮

ખજાનચી

શ્રી વિમેશ ગુલાબચંદ શાહ
મો. ૯૮૭૯૧ ૧૦૪૬૭

સહ ખજાનચી

શ્રી નરેન્દ્ર જયંતીલાલ કોઠારી
મો. ૯૯૨૪૬ ૩૩૯૪૫

શ્રી કચ્છી વિશ્રામ ગૃહનું સરનામું :

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ
સંચાલિત
શ્રી કચ્છી વિશ્રામ ગૃહ
અરિહંતનગર દેરાસરની સામે,
ગાંધી વિદ્યાલયની ગલીમાં, રચના સ્કૂલની પાછળ,
રાજસ્થાન હોસ્પિટલ પાસે, શાહીબાગ,
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૪.
ફોન : ૦૭૯-૨૨૮૮૪૫૪૭

સેવા ભવનનું સરનામું :

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ સંચાલિત
માતૃશ્રી કંકુબહેન કાનજીભાઈ રવજી (નાની ખાખરવાલા) સેવા
ભવન, એસ. ટી સ્ટેન્ડ પાસે,
સત્કાર ગેસ્ટ હાઉસની સામે, રંગનાથપુરા,
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૨૨.
ફોન : ૦૭૯-૨૫૪૬૧૨૭૦

‘મંગલ મંદિર’ના અંકો સમાજની વેબસાઈટ

www.kjss.org

ઉપર... ઉપરાંત...

www.hellokutchis.com

ઉપર વાંચી શકાય છે.

નિયમિત વિભાગો

- સવાલ અમારો... જવાબ તમારો.. : મણકો-૧૪ ..... સંયોજક : પ્રભુલાલ કે. સંઘવી..... ૩૮
- ઉડતી નજરે ..... સંકલન : રજનીકાંત પારેખ..... ૪૦
- અતીતના ઓવારેથી : મણકો-૧૨ ..... ૪૧
- Nano Nine શબ્દ રમત-૨૦૭ ..... સંકલન : રજનીકાંત પારેખ..... ૪૭
- Nano Nine Sudoku (ક્રમાંક-૧૧૬૫) ..... સંકલન : રજનીકાંત પારેખ..... ૪૯
- દેશ - વિદેશ ..... ચૌલા કુરુવા..... ૫૧
- પ્રતિભાવ..... ૫૩
- જ્ઞાન વિજ્ઞાન / વૈજ્ઞાનિક માહિતી ..... સંકલન : રસીક ખીમજી મહેતા..... ૫૪

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ : સંસ્થા સમાચાર

- શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ : દૈનિક ડાયરી ૫૬
- શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદના બેંક ખાતામાં રકમ જમા કરાવવા અંગે ૬૦
- સરનામા ફેરફાર ● સાભાર સ્વીકાર ૬૧
- Pride of Kutch : અદિતિ દર્શિત દિનેશ મહેતા..... ૬૧
- વિદ્યાર્થી પુરસ્કાર સમિતિ ● વયસ્ક સમિતિ..... ૬૨
- ‘મંગલ મંદિર’નું લવાજમ ભરનારાઓના નામની યાદી ૬૨
- વર્ષ ૨૦૨૪માં બાળવર્ગથી ધોરણ-૯ સુધીની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયેલાઓનું માહિતી પત્રક ૬૩
- વર્ષ ૨૦૨૪માં ધોરણ-૧૦ અને તેનાથી ઉપરના વર્ગની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયેલાઓનું માહિતી પત્રક.. ૬૫

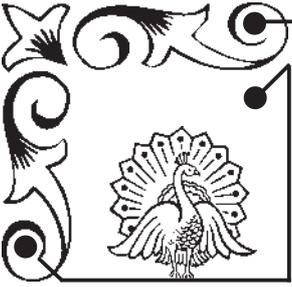
આ અંકમાં સમાવિષ્ટ કરેલ કાવ્યો

- પીડાઓ ..... ભાનુભેન સાવલા ‘ભદ્રા’ ૩૧
- કચ્છની ધરતી..... નેહા શાહ ‘નેહ’ ૩૧
- મારું અને તારું..... રમીલા પી. મહેતા..... ૩૧
- વાત કહી દેવી સારી..... મનીષા અજય વીરા ‘મન’ ૩૨
- હાઈકુ ..... દિલીપ આચાર્ય ‘દિલકશ’ ૬૧
- હું અને તું ..... કેતના છેડા ‘કેતુ’ ૬૨

આપણી આજુબાજુ જીવતા લોકોની સાથે થતી આપણી ચઢતી કે ઉતરતી તુલના
અંતે તો દુઃખનું જ કારણ બને છે. કારણકે દરેકનું પ્રારબ્ધ અને પુરુષાર્થ જુદા જુદા
જ હોય, એટલે વિચારો અને દૃષ્ટિકોણ સાથે પરિણામ પણ સ્વાભાવિક જ ભિન્ન રહેવાના.
દરેક સ્થિતિમાં કાં તો મન અને બુદ્ધિને સ્થિતિ અનુરૂપ સ્થિર રાખતા આવડી
જાય અથવા તો દરેક વ્યક્તિ કે પરિસ્થિતિનો સહજ સ્વીકાર કરતા આવડી જાય,
તો દુઃખ કે પીડા રહેવાની શક્યતા નહિવત્ બની જાય છે.

સ્વીકારમાં સુખ, અસ્વીકારમાં દુઃખ.

— ડૉ. પ્રિકાલદાસજી બાપુ, રાપર (વાગડ), કચ્છ

તંત્રી લેખ

આઝાદીના ૭૫ વર્ષ પછી અરીસા તરફ નિહાળીશું?

અશોક મહેતા

ભારતના વર્તમાનપત્રોમાં દરરોજ આ પ્રકારના સમાચારો આવતા રહે છે. તેમ છતાં આપણે આ તંત્રીલેખ લખાઈ રહ્યો છે એ દિવસના એટલે કે આજે ગુરુવાર, તા. ૨૩-૫-૨૦૨૪ના વર્તમાનપત્રના કેટલાક સમાચારોના હેડિંગ પર નજર ફેરવી લઈએ :

- (એ) ● ઈન્ડિયા ગઠબંધન કેન્સર કરતાં પણ વધુ ખતરનાક બીમારી : પી.એમ. મોદી
- ઈન્ડિયા ગઠબંધન સત્તા પર આવશે તો અમે કરેલા કામ પર પાણી ફેરવી દેશે : પી. એમ. મોદી
- અદાણીનું કૌભાંડ છુપાવવા કેટલા ટેમ્પો ભરી રૂપિયા લીધા? : રાહુલ
- અદાણી - મોદી સરકારના કોલસા કૌભાંડની જે.પી.સી. તપાસ કરાવીશું : રાહુલ
- ભાજપ સત્તા પર આવશે તો બંધારણ બદલી અનામતમાં કાપ મૂકાશે : પ્રિયંકા
- હવે જેલમાં જવાનો વારો તેજસ્વી યાદવ અને પિનારાઈ વિજયનનો : અરવિંદ કેજરીવાલ
- (બી) ● ડુમસમાં રૂા. ૨૦૦૦ કરોડના મૂલ્યની સરકારી જમીન બિલ્ડરના નામે ચઢાવી દેવાઈ.
- મોડાસામાંથી સિંચાઈ વિભાગની નકલી સરકારી કચેરી ઝડપાઈ. સિંચાઈ વિભાગના વર્તમાન અને નિવૃત્ત અધિકારી - કર્મચારીઓ નકલી કચેરી ચલાવતા હોવાની આશંકા. પોલીસે તપાસ આદરી.
- (સી) ● ન્યુઝ ચેનલ અને સાપ્તાહિકના માલીકે રૂા. ૧૪ લાખની નકલી નોટો છાપી.
- મહુડી ઘંટાકર્ણ મહાવીર મંદિરમાંથી ૧૩૦ કિલો સોનું ગાયબ. કરોડોની ઉચાપત.

ઉપરોક્ત સમાચારના (એ), (બી) અને (સી) – એમ ત્રણ વિભાગ પાડવા છે.

‘એ’ વિભાગ આજના રાજકીય મહાનુભાવોની માનસિકતાના દર્શન કરાવે છે કે જેને આપણે એકદમ છેલ્લી કક્ષાની ગણાવી શકીએ અને તાજજુબીની વાત તો એ છે કે આપણે તેઓને જ રાજ્ય ચલાવવાનું સૂકાન સોંપેલ છે. ૧૯૪૭માં મહાત્મા ગાંધીજી અને અન્ય દેશભક્તોની મહેનત અને કુરબાનીથી આપણે જ્યારે આઝાદી મેળવી શક્યા ત્યારે આ લેખના લખનારને હજુ પણ યાદ છે કે શાળાના શિક્ષક ખૂબ જ આનંદપૂર્વક રજૂઆત કરતા હતા કે હવે ભારતમાં સોનાનો સૂરજ ઉગશે, ભારતમાં રામ રાજ્ય આવશે, ભારતના પ્રજાજન ખૂબ જ સુખી થશે, ભારત નેકીની રાહ પર ચાલનારો દેશ બનશે વગેરે વગેરે... અને આજે જ્યારે ૭૫ વર્ષ પછી આઝાદીના આ પ્રથમ દિનને યાદ કરીએ છીએ ત્યારે મનમાં ખૂબ જ ગ્લાનિ ઉત્પન્ન થાય છે કે આપણે શું ધાર્યું હતું અને આપણે ક્યાં આવી પહોંચ્યા?

‘બી’ વિભાગના સમાચારો પર નજર ફેરવીએ તો ભણેલા ગણેલા અને સુસંસ્કૃત ઓફિસરો કે જેમાં IAS અને IPS ઓફિસરોનો પણ સમાવેશ થાય છે તેવા ઉચ્ચ પ્રકારના લોકોની જીવન મૂલ્યતા ક્યાં ગઈ? અગર દેશનો વહીવટ ચલાવનારા અધિકારીઓ જ જો કોઈ પણ જાતના છોછ વગર અને કલ્પનામાં પણ ન આવે તેવા ભ્રષ્ટાચાર આદરી શકતા હોય તો સામાન્ય જનતાની નૈતિકતા કઈ રીતે જાળવી શકાશે? રાજકારણીઓ અને ઉચ્ચ પ્રકારના અધિકારીઓની માનસિકતા જોઈ સામાન્ય જનતા પણ નૈતિકતાના મૂલ્યોથી અનેક જોજનો દૂર ફંટાઈ જશે કે જેમાં કોઈ શંકા જ રહેતી નથી. પરંતુ સવિશેષપણે આજે આપણે ડગલે ને પગલે અનેક સામાન્ય વ્યક્તિઓ દ્વારા નૈતિકતાના

મૂલ્યોનો હાસ થતા નિહાળી રહ્યા છીએ.

‘સી’ વિભાગના સમાચારોના ઉંડાણમાં જઈએ તો ભારતમાં જે વર્તમાનપત્રો પ્રસારિત થાય છે, તેમાં આવતી વિગતો પર સામાન્ય લોકોનું જનમાનસ દોરવાય છે. આ સમાચાર પત્રોના સંચાલકો જ જ્યાં અનૈતિક વ્યવહારોના કળણમાં ડૂબતા થઈ જાય ત્યાં સામાન્ય જનમાનસની શું પરિસ્થિતિ થઈ શકે? પરિણામ સ્વરૂપે મોટાભાગનો સમાજ અધોગતિ તરફ ન ધકેલાય તો જ નવાઈ લાગે! તદુપરાંત આ દેશના જેઓ ધાર્મિક વડેરા બની બેઠા છે અને ધાર્મિક સંસ્થાઓનું સંચાલન કરી રહ્યા છે તેમાંના કેટલાક મહાનુભાવોના નૈતિક મૂલ્યોનું જે ખંડન થઈ રહ્યું છે તે ખરેખર અધોગતિના છેલ્લા પગથિયાની નિશાની જ બની રહે છે.

ભારત દેશના આ બધા જ પ્રકારના વડેરાઓની અસર આજે ભારત દેશના મોટાભાગની જનતામાં દૃષ્ટિગોચર થતી દેખાય છે અને આપણે તેનો ડગલે ને પગલે અનુભવ કરતા રહીએ છીએ.

તેમ છતાં એ પણ દેખાય છે કે આપણને સંપૂર્ણપણે નિરાશ થવાની જરૂર નથી રહેતી. ક્યાંક નૈતિકતાનો અને ઉચ્ચ મૂલ્યોનો એક નાનો સરખો દીપ પ્રાગટ્ય થતો રહ્યો હોય તેવો અનુભવ પણ થતો રહે છે. અનેક સ્થળોએ આ બધા દાખલાઓની વિરૂધ્ધ એટલે કે નૈતિકતાના અને ફરજનિષ્ઠાના વ્યવહારો પણ દૃષ્ટિગોચર થતા રહે છે. આપણે માત્ર અમદાવાદની અને તેમાં પણ માત્ર કચ્છી સંસ્થાઓની વાત કરીએ તો હાલે અમદાવાદમાં કચ્છીઓની અંદાજિત ૪૦ જેટલી સંસ્થાઓ કાર્યરત રહેવા પામેલ છે અને આજદિન લગી તેમાંની એક પણ સંસ્થાને ડાઘ લાગ્યો હોય તેવો ભાસ થતો નથી. આ દરેક સંસ્થા નેકીપૂર્વક કામ કરી રહેલ છે અને તેના વ્યવહારો પોતાના સમાજને આદર્શ તરફ દોરી જતા દેખાય છે. તેઓ પોતાના સમાજને આદર્શ વહીવટ પૂરું પાડે છે. આ સંસ્થાઓ વર્ષ દરમિયાન સેવાના કાર્યો કદાચ ઓછા વત્તા પ્રમાણમાં કરતી હશે પરંતુ કોઈ પણ સંસ્થાના વડેરાએ નેકી છોડી હોય તેવો દાખલો શોધ્યો જડતો નથી.

આમાંની કેટલીક સંસ્થાઓ સમાજનું ધોરણ ઊંચું લઈ જવામાં અને ભારતનો GDP રેશિયો વધારવામાં કાર્યરત રહેતી આવેલ છે. શ્રી કચ્છી જેન સેવા સમાજ - અમદાવાદની વાત કરીએ તો તે મેડિકલ ક્ષેત્રે, સ્કીલ ડેવલપમેન્ટ ક્ષેત્રે અને અન્ય સેવાકીય કાર્યોના ક્ષેત્રે તનતોડ પ્રયત્ન કરી રહેલ છે. આ જ રીતે શ્રી કચ્છી લેઉઆ પટેલ સમાજ, શ્રી કચ્છ કડવા પાટીદાર સમાજની વિવિધ સંસ્થાઓ, શ્રી કચ્છી ભાનુશાલી સમાજ, શ્રી કચ્છી લોહાણા સમાજ, શ્રી કચ્છ વાગડ લોહાણા મહાજન જેવી અન્ય અનેક સંસ્થાઓ નમૂનારૂપ કાર્યો કરતી આવે છે. એ જ રીતે અમદાવાદના વિવિધ સમાજોની સંસ્થાઓ પણ પ્રામાણિકપણે સેવાના અને ઉન્નતિના કાર્યો વર્ષભર કરતી રહે છે. એ જ રીતે કોઈ પણ જ્ઞાતિના બાધ વગર ‘સદ્વિચાર પરિવાર’ કે ‘વિશ્વકોશ’ જેવી અનેક સંસ્થાઓ સેવાના કાર્યો તો કરે જ છે પરંતુ સાથે સાથે સમાજમાં ઉચ્ચ કોટીની સાક્ષરતા લાવવાના પ્રયાસો પણ કરતી રહે છે. આપણે આ પ્રકારની સેવાકીય અને જાગતિક સંસ્થાઓને નત મસ્તકે વંદન કરીએ અને આશા રાખીએ કે સેવાનો આ નાનકડો દીપ ભારતભરમાં ઝગારા મારતો આવતા દિવસોમાં પ્રજ્વલિત બની રહેશે.

આ પ્રકારની સર્વગ્રાહી ચર્ચાને અંતે મૂળ પ્રશ્ન તો નૈતિક મૂલ્યોનો આવે છે કે જે બાળકના મગજમાં પ્રાથમિક, માધ્યમિક, ઉચ્ચ માધ્યમિક અને કોલેજ જીવનમાં તેના મગજમાં કંડારાતો રહે કે જેનું કોઈ પણ હિસાબે ભવિષ્યમાં અવમૂલ્યન ના થઈ શકે. સામાજિક અને જાગૃત સંસ્થાઓએ આ તરફ પણ નજર દોડાવવાની જરૂર રહે છે.

૨૦૩, સવિતા એન્કલેવ, સમર્પણ બંગ્લોઝની બાજુમાં, જજુસ બંગલો ચાર રસ્તા પાસે,
બોડકદેવ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૫. મો. ૯૮૨૫૩ ૨૨૬૮૯, ૯૮૭૯૦ ૬૩૧૦૦

હાર્દિક શુભકામનાઓ સાથે...

માતૃશ્રી શાંતાબેન ખીમજી પ્રેમજી મહેતા પરિવાર (બેલા વારા) – અમદાવાદ

રસિકભાઈ – રજનીકાંત – હસમુખ ખીમજીભાઈ મહેતા

પ્રેરણાત્મક પ્રસંગો

મણકો-૯ : “હું તેમનો આભાર માનું છું”
મણકો-૧૦ : સફળતા મળ્યા પછી શું?

● સંકલન ●
ડૉ. આશિષ ચોકસી

મણકો - ૯ : ‘હું તેમનો આભાર માનું છું’

કોઈની નકારાત્મક કોમેન્ટને પણ પોતાના માટે પોઝીટીવ રીતે લેવામાં આવે તો જીવનનું વહેણ બદલાઈ જાય.

૧૯૪૭-૧૯૪૮નો સમય હતો. ફિલ્મ ડિરેક્ટર અનિલ વિશ્વાસ, દિલીપકુમાર અને એક ૧૮ વર્ષની છોકરી ટ્રેનમાં જઈ રહ્યાં હતા. અનિલ વિશ્વાસે દિલીપકુમારને કહ્યું, ‘આ છોકરી નવી સિંગર છે અને સારું ગાય છે.’ દિલીપકુમારને ખ્યાલ આવ્યો કે છોકરી મહારાષ્ટ્રીયન છે એટલે એમણે અનિલદાને કહ્યું, ‘તેના ઉર્દુ ઉચ્ચાર શુદ્ધ નહીં હોય. આપણા હિંદી ગીતોના ઉર્દુ શબ્દોમાં આપણને મરાઠી દાળભાત (મરાઠી ઉચ્ચારો)ની સ્મેલ આવશે.’

એ છોકરીને ખૂબ દુઃખ થયું. તેણે એક મૌલાના પાસે ઉર્દુ શીખવાનું શરૂ કર્યું. બે વર્ષની આકરી મહેનત રંગ લાવી. તેણે ગાયેલા હિંદી ગીતોના ઉર્દુ શબ્દોમાં એક અસ્ખલિતપણું આવી ગયું. ૧૯૪૯માં ‘મહલ’ પિક્ચરના ગીતોનું રેકોર્ડિંગ ચાલતું હતું. ત્યારે તે વખતની એક પ્રખ્યાત સિંગર જદનબાઈએ તે છોકરી પાસે જઈ અભિનંદન આપ્યા, ‘તારા ઉર્દુ ઉચ્ચાર ખૂબ સરસ છે.’ તે છોકરીને ૨૦૦૧માં ‘ભારત રત્ન’ સન્માન પણ મળ્યું. હવે તમે બધા છોકરીને ઓળખી ગયા જ હશો. લતા મંગેશકરે ખુદ તેમના માટે કહેલી આ વાત છે.’

વર્ષો પછી ‘મુઘલે આઝમ’ના ગીતોના ખૂબ જ અઘરા ઉર્દુ શબ્દો જે રીતે લતાજીએ ગાયા, ખુદ દિલીપકુમારે ખૂબ વખાણ્યા. લતા મંગેશકર કહે છે, ‘હું દિલીપકુમારનો ખૂબ આભાર માનું છું.’

મણકો - ૧૦ : સફળતા મળ્યા પછી શું?

★ સફળતા મળ્યા પછી વધુ નમ્ર બનવું. સફળતાનો નશો મગજમાં ના રાખવો. લોકો સાથે વાત કરતી વખતે

- હૃદયનો ઉપયોગ વધુ કરવો.
- ★ તમે શીખેલું, સમજેલું અને જાણેલું વધુ ને વધુ લોકોને શીખવવાનું છે. તમે કરેલી ભૂલો બીજાની ના થાય તે માટે રસ્તા પર માઈલસ્ટોન્સ મૂકતા જવાના છે. વધુ ડિગ્રીઓ ધરાવનાર શિક્ષક સફળ શિક્ષક નથી કહેવાતો પણ નાની-અમથી ડિગ્રી સાથે પણ શ્રેષ્ઠ વિદ્યાર્થીઓ તૈયાર કરનાર શિક્ષક સફળ શિક્ષક કહેવાય છે.
  - ★ સફળ થયા પછી કેટલું ધન ભેગું કર્યું તે સાચી સફળતાનું મૂલ્યાંકન નથી. તમે કમાયેલા ધનથી તમે કેટલા લોકોની જિંદગી બદલી શક્યા તે સાચી સફળતાનું મૂલ્યાંકન છે.
  - ★ તમે પોતે તમારી સફળતાથી ખુશ થાવ તે સ્વાભાવિક છે. પરંતુ તમારા સફળ થયા પછી તમારા વ્યવહાર-વર્તનથી તમારા કુટુંબીજનો, મિત્રો અને ઓફિસનો સ્ટાફ કેટલો ખુશ રહે છે તે વધુ અગત્યનું છે.
  - ★ તમારી આવડતની ધારને વધુ મજબૂત બનાવો. નવું શીખવા, જાણવા અને ભૂલ સ્વીકારવા એટલા જ ઉત્સાહી અને ઉત્સુક રહો જેટલા તમારી સફળતાની જર્ની શરૂ કરી ત્યારે તમે હતા.
  - ★ સફળતા મેળવવાની જર્નીમાં તમારી તકલીફો વખતે તમારી સાથે ઊભા રહેલા મિત્રો અને સ્વજનોને મળો, તેમનો આભાર માનો. તમે સફળ થાવ તે માટે ઘણી વ્યક્તિઓએ પોતાની જાતને ઘસાઈને કંઈક ગુમાવીને પણ તમારે માટે સરળ રસ્તો થાય તે પ્રયત્નો કર્યા હતા તે વસ્તુ ના ભૂલો.
  - ★ તમારી સાથે તમારી ટીમ પણ બધા જ ક્ષેત્રોમાં આગળ વધે તે બાબત પર ધ્યાન આપો, કારણ કે સફળતાની ટોચ પર પહોંચીને ઉજવણી કરવી હશે ત્યારે તમે એકલા હશો તો મજા નહીં આવે.

॥ શુભેચ્છા સહ... ॥

ગણેશ ચિક્કી પરિવાર - અમદાવાદ
હ. જયંતીભાઈ નીસર

સ્વાધીનતા સંગ્રામના
૭૫ શૂરવીરો

સ્વાધીનતા સંગ્રામના ૭૫ શૂરવીરો
મણકો - ૬ : બિરસા મુંડા

• લેખક •
રાજ ભાસ્કર /
અનંત શુક્લ /
મધુકાંત પ્રજાપતિ

બિરસા મુંડા

જન્મ : ૧૫ નવેમ્બર, ૧૮૭૫ • વીરગતિ : ૯ જૂન, ૧૯૦૦

બિરસા મુંડાનો જન્મ ૧૫ નવેમ્બર, ૧૮૭૫ના રોજ બિહારના રાંચી જિલ્લાના ઉલિહાતુમાં થયો હતો. તેમના પિતાનું નામ 'સુગના મુંડા' અને માતાનું નામ 'કરમી' હતું. બિરસાએ પોતાનું શિક્ષણ સાલગા, બુહું અને ચાઈબાસાની અંગ્રેજી માધ્યમની શાળામાં લીધું. પોતાના આદિવાસી સમાજની દુર્દશા બાબત વિચાર્યું અને પોતાનામાં બ્રિટીશ સરકારને ચેતવી દેવાની શક્તિનો અનુભવ કર્યો. તે પછી તેમણે આદિવાસી મુંડા જાતિનું નેતૃત્વ કરી એક એવી જીવનસંહિતા આપી જેના જોરે અન્ય લોકોએ પણ સ્વાતંત્ર્ય અને આત્મગૌરવ માટે અવાજ ઉઠાવ્યો. ઈ.સ. ૧૮૯૪માં વરસાદ ન થવાને કારણે છોટા નાગપુરમાં મહામારી અને ભૂખમરો ફેલાઈ ગયો. બિરસાએ નિષ્ઠાપૂર્વક પોતાના લોકોની સેવા કરી. ઓક્ટોબર ૧, ૧૮૯૪ના રોજ યુવાન બિરસા વનશુલ્ક માફ કરવાની અરજી લઈને મુંડા લોકોને ચાઈબાસા લઈ ગયા. આ ઘટનાથી તેઓ પોતાની જાતિના નેતા તરીકે પહેલી વખત ઊભરી આવ્યા. અંગ્રેજો અને ખાસ કરીને મિશનરીઓ વિરુદ્ધ કાર્યો કરવાના ગુનામાં ૧૮૯૫માં તેમને બે વર્ષની કઠોર કારાવાસની સજા ફટકારી હજારીબાગ સેન્ટ્રલ જેલ મોકલી દેવામાં આવ્યા. બાદમાં બિરસા અને તેમના અનુયાયીઓએ પોતાને દુષ્કાળગ્રસ્ત અને બીમાર લોકોની સેવાના કામમાં પરોવી દીધા અને સંત બની ગયા. ધીમે ધીમે લોકો તેમને ધરતી સબા (ધરતીના પિતા) તરીકે સંબોધવા લાગ્યા. એટલું જ નહીં, બિરસા ભગવાનના રૂપમાં પૂજાવા લાગ્યા. એ પછી ફરી વાર તેમણે અંગ્રેજો વિરુદ્ધ આંદોલનમાં જંપલાવ્યું. તેમણે નારો આપ્યો કે, 'આપણું જ રાજ અને આપણે જ રાજા!' અર્થાત્ અંગ્રેજી રાણીનું રાજ સમાપ્ત થાઓ અને આપણું શરૂ થાઓ. ૧૮૯૭થી ૧૯૪૭ સુધી મુંડા લોકોનો બ્રિટીશ સરકાર સામે વારંવાર સંઘર્ષ થતો રહ્યો. ઓગસ્ટ, ૧૮૯૭માં તીરકમાનથી સજા પોતાના ૪૦૦ માણસો સાથે લઈ બિરસા મુંડાએ ખૂંટી પોલીસ સ્ટેશન પર હુમલો કર્યો.

૧૮૯૮માં મુંડા લોકોએ તાનગા નદીના કિનારે બ્રિટીશ સૈન્યનો સામનો કર્યો અને તેને પરાજિત કર્યું. જાન્યુઆરી ૧૯૦૦માં ડોમબાડી પહાડી ઉપર બિરસાના નેતૃત્વમાં એક નાનકડું યુદ્ધ થયું. તેમાં પણ અનેક મુંડા પુરુષો, મહિલાઓ અને બાળકો વીરગતિ પામ્યાં. બિરસા મુંડાના કેટલાક અનુયાયીઓ પકડાયા પણ ખરા. છેવટે ફેબ્રુઆરી ૩, ૧૯૦૦માં ચક્રધરપુર વનમાં બિરસા મુંડાની પણ અટક થઈ. જેલમાં તેમના પર અનેક અત્યાચારો થયા અને અંતે ૯ જૂન, ૧૯૦૦ના રોજ રાંચીની જેલમાં તેમનું નિધન થયું. જળ, જમીન અને જંગલની રક્ષા માટે તેમણે કરેલો સંઘર્ષ અને અંગ્રેજી મિશનરીઓ વિરુદ્ધ યુદ્ધ છેડીને વહોરેલી વીરગતિ આજેય કોઈ ભૂલ્યું નથી. ઝારખંડથી લઈને પશ્ચિમ બંગાળ સુધીના આદિવાસી સમાજમાં આજેય બિરસા મુંડા ભગવાન તરીકે પૂજાય છે.

કંડલાને મહાનગરપાલિકા બનાવો

(અનુસંધાન : પાના નં. - ૧૯ ઉપરથી ચાલુ)

મારું જન્મસ્થળ કોચીન બંદર પાસે એરનાકુલમ કે જે કોચીન કરતાં મોટું ગામ હતું. મહાનગર બનાવવા નક્કી થયું ત્યારે કેરલ સરકારે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન ઓફ કોચી (CUTCH ને બદલે KUTCH ને જેમ COCHIN ને બદલે KOCHI)ને બનાવીને તેમાં એરનાકુલમ સહિત આસપાસનો વિસ્તાર તેમાં સમાવેશ કરેલ છે.

આજે કોચીના નામે રીફાઈનરી, જહાજવાડો, આંતરરાષ્ટ્રીય વિમાની મથક અને મેટ્રો ટ્રેન ઓળખાય છે. તે ઉપરાંત કોચી જળ મેટ્રો જે ભારતદેશની પ્રથમ જળ મેટ્રો પરિયોજના જે બૃહદ્ કોચી ક્ષેત્રમાં વિભિન્ન દ્વિપો વચ્ચે પરિવહન સુવિધા સુદૃઢ કરે છે.

હાલ સમગ્ર ગુજરાતમાં જકાત નથી. ગાંધીધામ, આદિપુર, ગોપાલપુરી સહિત વિસ્તારને કંડલા મહાનગરપાલિકા બનાવવામાં કોઈ પ્રશ્ન નડતો નથી તેવું મારું અનુમાન છે.

બી/૧૩, વેણુનાદ એપાર્ટમેન્ટ, થાલતેજ ટેકરા,

અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૫૪. • ફોન : (૦૭૯) ૨૬૮૫ ૫૧૧૦

એરિસ્ટોક્રેટ્સ

એરિસ્ટોક્રેટ્સ : પ્રકરણ-૩
અંબાલાલ સારાભાઈ - ૩
ભાઈ મિલમાલીકોના પ્રમુખ, બહેન મજૂરોનાં અગ્રણી

• લેખક •
દેવેન્દ્ર પટેલ

અંબાલાલ સારાભાઈએ હવે શાહીબાગમાં ભવ્ય નિવાસસ્થાન બનાવવા માટે વિચાર્યું.

હાલ જ્યાં અંડર ગ્રાઉન્ડ રસ્તો છે તેની બાજુમાં ૨૧ એકર જમીનમાં પહેલાં થોરની વાડ હતી. ત્યાર પછી ઈંટોનો કોટ થયો. અંદર જૂનો બંગલો રહેતો. રાત્રે ચોરો આવતા. પથ્થરો ફેંકતા. એક ભવ્ય બંગલાની ડિઝાઇન બનાવવાનું કામ રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના સાથી સુરેન્દ્રનાથ કૌરને સોંપવામાં આવ્યું. સુરેન્દ્રનાથે રવીન્દ્રનાથ ટાગોરના મુખ્ય નિવાસસ્થાન 'ઉત્તરાયણ' અને ટાગોરની વિખ્યાત માટીની કોટેજ 'શ્યામોલી'ની પણ ડિઝાઇન બનાવી હતી. હવે એ જ ડિઝાઇનરે અંબાલાલ સારાભાઈ માટે પણ કલ્પના ના કરી શકાય તેવા વિશાળ પેલેસ જેવા ભવ્ય નિવાસનું આયોજન થયું.

૧૯૩૭-૩૮નો એ સમય હતો જ્યારે ૬૦થી વધુ ઓરડાવાળો 'રીટ્રીટ' બંગલો તૈયાર થયો. આજે પણ આવો વિશાળ બંગલો કોઈની પાસે નથી. એ જમાનામાં લાખોના ખર્ચે દૂરદૂરથી માર્બલ મંગાવવામાં આવ્યો. આજે પણ એ બંગલાની ભીતર કોઈ અજાણી વ્યક્તિને મૂકી દેવામાં આવે તો તે અંદર જ ભૂલો પડી જાય. એના ટેરેસ પર ભોજન લેવું હોય તો રસોડામાંથી ગરમાગરમ વાનગીઓ ઉપર આવે તેવી વાનગીઓ માટેની પણ અલગ લીફ્ટની વ્યવસ્થા થઈ. 'રીટ્રીટ'ના ૨૧ એકરના પરિસરમાં જળના અનેક હોજ ઊભા કરવામાં આવ્યા. કોઈને તે રોમન સમ્રાટનો બંગલો લાગે તો કોઈને બંગાળના ગર્ભશ્રીમંત જમીનદારની ઝાકમઝોળ દેખાય. પ્રાંગણમાં ગોઠવવા માટે ઈંગ્લેન્ડથી ગ્રીસની પ્રતિકૃતિવાળાં 'વિનસ'નાં પૂતળા મંગાવવામાં આવ્યાં. વેનિસથી ઝુમ્મરો મંગાવવામાં આવ્યાં. આખાથે રીટ્રીટને એક અદ્ભુત ઉપવનમાં ફેરવી નાખવા વિશ્વનાં તમામ પ્રકારનાં ગુલાબ ઉગાડવામાં આવ્યાં. ઊંચા વાસ, ભાતભાતના પામથી બેંગલો જ જાણે કે ઢંકાઈ ગયો. સંતરાંની આખી વાડી ઊભી કરી દેવામાં આવી. પાણીના અસંખ્ય કલાત્મક હોજમાં ભાતભાતના કમળ, પદ્મ, પોયણીઓ ઉગાડવામાં આવ્યાં. અંબાલાલ સારાભાઈ જાતે જ વિશ્વની વનસ્પતિઓ વિશે વાંચતા અને મંગાવતા. વનસ્પતિ પર તેનાં બોટનિકલ નામોનાં લેબલ લગાડવામાં આવતાં. આ વિશાળ ભાગ-બગીચાઓની સંભાળ માટે પૂનાથી નિષ્ણાત 'ગાર્ડન સુપ્રિન્ટેન્ડન્ટ' બોલાવી

તેમને જવાબદારી સોંપવામાં આવી. ૩૦થી વધુ માળીઓ અને એટલા જ પહેરેગીરો હતા. 'રીટ્રીટ' સંકુલ એક અજોડ 'બોટનિકલ ગાર્ડન' બની ગયું. વિદ્વાન અભ્યાસીઓ 'રીટ્રીટ' જોઈને દંગ થઈ જતા. એના પ્રાંગણમાં ઈન્ડોર સ્વિમિંગ પુલ, સ્ટાફ ક્વાર્ટર્સ અને બીજા અનેક બંગલાઓ તો ખરા જ. બંગલામાં ઠેર ઠેર સેંકડોથી વધુ ફૂલોનાં કુંડા મૂકાયાં.

'રીટ્રીટ' બંગલામાં બગીચો તૈયાર થયા બાદ કાળિયાર મૃગ, હરણાંઓ, માઉસ ડિયર, નીલ ગાય, માંકડાં, સસલાં, ઈરાની બિલાડીઓ, કૂતરાં અને ભાતભાતનાં કબૂતરો પણ લાવવામાં આવ્યાં. બગીચામાં સારસ-સારસી પણ ફરતા જણાતાં. બ્રહ્મદેશ, જર્મની અને ઈજિપ્તથી ભાતીગળ મોર પણ લાવવામાં આવ્યા. 'રીટ્રીટ'માં આખો દિવસ કાકાકૌઆના મેકો જાતના પોપટ, આલ્સેશિયન બેલ ભાતભાતના અવાજો કરતા. અંબાલાલ સારાભાઈએ વિશ્વના એટલા બધા પોપટ વસાવ્યા કે તેમનો પોપટ સંગ્રહ આખા ભારતમાં 'સર્વશ્રેષ્ઠ પોપટ સંગ્રહ' તરીકે નામના પામ્યો. ૧૯૩૭થી ૧૯૪૨ દરમિયાન ઓસ્ટ્રેલિયા, આફ્રિકા અને દક્ષિણ અમેરિકાથી અસંખ્ય પશુ-પક્ષીઓ લાવ્યા. 'રીટ્રીટ'ના ચીડિયાઘરમાં બચ્ચાં પણ આવ્યાં. પરંતુ તે બધાને કુદરતી મુક્ત વાતાવરણમાં જ રાખવાનો પ્રયત્ન થયો. અંબાલાલ સારાભાઈ, સરલાદેવી અને બાળકોને વાંચવાનો જબરો શોખ હતો. ૫૦ હજારથી વધુ પુસ્તકો વસાવવામાં આવ્યાં. આખો દીવાનખંડ અને બાજુનો લાઈબ્રેરી ખંડ પુસ્તકોથી ભરાઈ ગયો. તેમાં બાગાયત, પ્રાણી, વનસ્પતિશાસ્ત્રથી માંડીને વૈદક, કાયદાશાસ્ત્ર, ફિલસૂફી, ઇતિહાસ, સાહિત્ય, ધર્મ, કથા, સંગીત અને મહાપુરૂષોની આત્મકથાઓ હતી. કાવ્યો, નાટકો અને નિબંધો પણ હતાં. સંસ્કૃત, ચીની, ફારસી, અરબી, ગ્રીક, રોમન, ઇટાલીયન, ફ્રેન્ચ અને જર્મન ભાષાનાં શ્રેષ્ઠ પુસ્તકોના તરજુમા પણ હતા. અંબાલાલ સારાભાઈના ઓશીકા નીચે નવા તાજા જ પુસ્તકો હોય. તેમણે દેખાડવા માટે નહીં પરંતુ વાંચવા માટે ગ્રંથાલય બનાવ્યું હતું. આટલા વ્યસ્ત ઉદ્યોગપતિ હોવા છતાં એક પણ દિવસ વાંચ્યા વગરનો પસાર થતો નહીં.

'રીટ્રીટ'ના સ્વિમિંગ પુલમાં અમલદારો તરવા માટે આવતા. અંદર જ ટેનિસ કોર્ટ, બેડમિન્ટન કોર્ટ, કોકે ગ્રાઉન્ડ અને ક્રિકેટનું મેદાન બનાવવામાં આવ્યાં. 'રીટ્રીટ'ના કંપાઉન્ડમાં

ઘોડેસવારી માટે ટ્રેક પણ તૈયાર કરવામાં આવ્યો. સ્ત્રીઓ ઘોડેસવારી કરતી. અંદર બીજી અનેક બાઈસિકલો અને ટ્રાઈસિકલો તો ખરી જ. બાળકો રેસ કરતાં.

‘રીટ્રીટ’માં બપોરનું ભોજન પાટલા અને બાજઠ પર અને રાત્રે ડાઈનિંગ ટેબલ પર યુરોપિયન ભોજન પીરસાતું.

૧૯૧૫માં ગાંધીજી અમદાવાદ આવ્યા ત્યારે તેઓ પણ અંબાલાલ સારાભાઈના મહેમાન બન્યા. તેમણે પ્રસિદ્ધિ વગર ગુમ દાન શરૂ કર્યું. જમણા હાથનું દાન ડાબો હાથ ના જાણે તે તેમનો સિદ્ધાંત હતો. બીજી બાજુ સરલાદેવી ગાંધીજીની વિચારસરણીથી આકર્ષાયાં હતાં. તેમને પહેલેથી જ સાદગી અને ત્યાગ પસંદ હતાં. ગાંધીજી પણ સરલાદેવીના ગુણોને આવકારતા. બાપુ તેમની નાની નાની જરૂરિયાતો સરલાદેવી પાસે માંગતાં સંકોચાતા નહોતા. બાપુ હરિજન વાસમાં જમવા જતા તો સરલાદેવી અને અંબાલાલ સારાભાઈ ઉત્સાહભેર તેમાં સામેલ થતાં. આ પરિવારે એ જમાનામાં આભડછેટ દૂર કરી દીધી હતી. ઘરમાં કોઈનાં વાસણ જુદા રખાતાં નહીં. સ્ત્રીઓએ માસિક ધર્મ વખતે આભડછેટ પાળવાનો રીવાજ પણ અહીં દૂર થઈ ગયો હતો. જે રીવાજ તેમને બુદ્ધિથી ના સમજાય તેનો તેઓ ત્યાગ કરી દેતા. પોતે જૈન છે માટે સૂર્યાસ્ત પછી જમાય જ નહીં એ વાત તેમણે સ્વીકારી નહોતી. તેમના ડાઈનિંગ ટેબલ પર ગાજર મૂળા દેખાતાં અને ટમેટાં બટાટાનું શાક પણ દેખાતું.

યુરોપિયન મહેમાનોની તો કાયમ માટે અવરજવર હતી. તેથી દારૂ પીરસવાનો શરૂ થયો પરંતુ સરલાદેવી વ્યથિત થઈ જતાં. તેથી ઘરમાં દારૂ લાવવાનું બંધ કરી દેવામાં આવ્યું. અંબાલાલ સારાભાઈ સિગરેટ અને ચીરૂટ પીતા. સરલાદેવી પણ સિગરેટ પીવે તેવો શરૂઆતમાં તેમનો આગ્રહ હતો. પરંતુ તેમની પર આ માટે દબાણ ના કરવું તેવી સમજૂતી થઈ. ઘરમાં કોઈ સ્વજનનું મૃત્યુ થાય અને બહુ લોકો બેસવા આવે કે લાંબો સમય બેસી રહે તે તેમને ગમતું નહીં. એકાંતમાં રૂમાલમાં મોં દબાવી આંસુ લૂછી લેતાં ને પોતાની ફરજ પર લાગી જતા. સરલાદેવી પણ આમ જ કરતાં.

આઝાડીની લડત હવે વેગ પકડી રહી હતી. એ વખતે અંબાલાલ સારાભાઈ મિલમાલીક મંડળના પ્રમુખ હતા. પરંતુ શહેરની મિલોના મજદૂરોની અવદશા જોઈ અંબાલાલ સારાભાઈનાં મોટા બહેન અનસૂયાનું દિલ કકળી ઊઠ્યું. મજૂરોએ ૧૪ કલાક કામ કરવું પડતું. નાનાં બાળકો અને સ્ત્રીઓએ પણ કાળી મજૂરી

કરવી પડતી. એક મિલમાલીકનાં બહેન અનસૂયાએ મજૂરોની ગંદી-ગંદી ચાલીઓમાં ફરી મજૂરોનાં બાળકોને નવરાવવાનું — ભણાવવાનું કામ શરૂ કર્યું. ગાંધીજીની સલાહથી અનસૂયાબહેને મજૂરોના પ્રશ્નો ઉપાડ્યા. મજૂરોની હડતાળ પડી. અનસૂયાબહેન સાબરમતી નદીના પટમાં રેતી પર તંબુમાં રહેવા ચાલ્યાં ગયાં. એક પક્ષે નાનો ભાઈ અને સામે પક્ષે મોટી સગી બહેન. ગાંધીજી બંનેને સાથે બેસાડીને જમાડતા. બહેન જાતે ભાઈને જમાડે. ભાઈ-બહેન આમનેસામને હોવા છતાં સાથે ભોજન લેતાં. ભાઈ-બહેનની આવી આદર્શ જોડીની ભાગ્યે જ કલ્પના કરી શકાય. એક દિવસ મિલમાલીકે અંબાલાલ સારાભાઈને સલાહ આપી : ‘તમારાં બહેન મજૂરોના પક્ષે છે, તમે એને આર્થિક મદદ આપવી બંધ કરી દો... જખ મારતાં નમતાં આવશે.’

અંબાલાલ સારાભાઈએ કહ્યું : ‘એ મારાથી મોટાં છે. તેઓ પુરુષ જન્મ્યાં હોત તો મારી સંપત્તિનો અડધો હિસ્સો તેમને જ આપવો પડત ને!’

અંબાલાલ સારાભાઈએ કોઈનીયે સલાહ માનવાને બદલે મજૂરોનો પક્ષ લઈ રહેલાં બહેન અનસૂયાબહેનને ઊલટાની આર્થિક મદદ કરી. પછી હડતાળ આવી. ગાંધીજીએ ઉપવાસ કર્યા, છેવટે મિલમાલીકો અને મજૂરો વચ્ચે લવાદ દ્વારા પ્રશ્નો હલ કરવાની સમજૂતી થઈ. અમદાવાદ શહેરનો ઔદ્યોગિક વિકાસ, આબાદી અને શાંતિ આ કારણે સ્થપાયાં. તેમાંથી મજૂર મહાજન સંઘની સ્થાપના થઈ અને તેના પ્રમુખ તરીકે એક મિલમાલીક એવાં અંબાલાલનાં સગાં બહેન અનસૂયાબહેનની વરણી થઈ. તેઓ આજીવન પ્રમુખ રહ્યા. ત્યારપછી અંબાલાલ સારાભાઈએ અનસૂયાબહેનને મજૂરો અને હરિજનોના કામ માટે ઓફિસ ચલાવવા મકાનો આપ્યાં. મિરઝાપુરનો બંગલો અને આઉટહાઉસ મજૂરોના કામ માટે અનસૂયાબહેનને અપાઈ ગયો. તેની બાજુમાં અનસૂયાબહેનને રહેવા માટે એક સ્વતંત્ર બંગલો પણ આપવામાં આવ્યો. ભાઈએ બહેનને મજૂરોનું કામ કરવા માટે ફરવા માટે એક મોટર પણ આપી. બેંકમાં એક ખાતું પણ ખોલી આપ્યું. ચેકબુક આપી દીધી. અનસૂયાબહેનના ખાતામાં પૈસા ખૂટે એટલે ભરી દેવાના પણ બહેન પાસે પૈસાનો હિસાબ માંગવો નહીં એ અંબાલાલ સારાભાઈનો સિદ્ધાંત હતો.

અંબાલાલ સારાભાઈ માત્ર પૈસાથી જ એરિસ્ટોક્રેટ નહોતા, હૃદયથી પણ કોઈ કલ્પી ના શકે તેવા વિશાળ દિલના હતા.

KISHOR ROADWAYS

FLEET OWNER'S & TRANSPORT CONTRACTOR & COMMISSION AGENT

Pratik K. Lalka

M. : 98250 65844, 98986 58444, 88498 27053

BS-7, Radhe Business Empire, S.P. Ring Road, Opp. Fire Station, Aslali, Ahmedabad.

કચ્છ

વિતેલા વર્ષોમાં કચ્છ : વિકાસ કે પ્રગતિ?

લીલાધર માણેક ગડા

ડૉ. પ્રવીણ વીસરિઆ સ્મારક વ્યાખ્યાન (નવમું ચરણ)

વ્યાખ્યાતા : લીલાધર માણેક ગડા

તારીખ : ૨૩-૦૪-૨૦૨૪ • સ્થળ : ગુજરાત વિશ્વકોશ ટ્રસ્ટ - અમદાવાદ

ડૉ. પ્રવીણ વીસરિઆ સ્મારક વ્યાખ્યાનમાળાના નવમા ચરણનું વ્યાખ્યાન આપવાનું મને નિમંત્રણ મળ્યું એ મારું ગૌરવ છે અને એ માટે વ્યાખ્યાનમાળાના આયોજકોનો હું આભાર માનું છું.

ડૉ. પ્રવીણ અને મેં એક જ શાળા - પાલાગલી હાઈસ્કૂલમાંથી મેટ્રીક્યુલેશન કર્યું. પ્રવીણ મારાથી અભ્યાસમાં બે વર્ષ સિનિયર હતા. અમે બંનેએ એક જ કોલેજમાં એડમિશન લીધું. એ કોલેજ હતી મુંબઈની એલ્ફિન્સ્ટન કોલેજ. એમણે ઈકોનોમિક્સમાં બી.એ. કર્યું ત્યારે મેં ઈન્ટર સાયન્સની પરીક્ષા પસાર કરી એટલે બે વર્ષ અમે કોલેજમાં સાથે હતા. અલબત્ત જુદી બ્રાંચમાં.

અમે બંને એક જ જ્ઞાતિના. માંડવી તાલુકાનું ગામ કોડાય એનું વતન અને ભોજાય ગામ મારું વતન. આ બાબતનો હું સાહજક ઉલ્લેખ કરું છું કે એ નિમિત્તે સામાજિક પ્રસંગોમાં ક્યારેક મળવાનું થતું. વર્ષો પછી અમે બંને મુંબઈ છોડી ગુજરાતમાં સ્થિર થયા. તેઓ અમદાવાદમાં શિક્ષણ અને સંશોધન (Teaching and Research) ક્ષેત્રે પ્રવૃત્ત થયા અને મેં કચ્છના ગ્રામીણ આરોગ્ય ક્ષેત્રે કાર્ય શરૂ કર્યું.

સિદ્ધાંતનિષ્ઠ પ્રવીણનું સૌમ્ય અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ મારી સ્મૃતિમાં સચવાયેલું છે.

★

મારા પ્રવચનનો વિષય છે : “વિતેલા વર્ષોમાં કચ્છ : વિકાસ કે પ્રગતિ?” આમ તો આ વિષય અર્થશાસ્ત્રીઓનો છે છતાં એનું અનુસંધાન સામાજિક પણ છે. આ વિષય પર મારા વક્તવ્યનો આધાર આંકડાઓ નહીં હોય પણ આ પ્રશ્નને હું સામાજિક દૃષ્ટિકોણથી સમજાવી, સમાલોચના કરીશ.

મારું બાળપણ કચ્છમાં વીત્યું છે. દસ વર્ષની વયે

૧૯૪૮માં મેં કચ્છ છોડ્યું અને મુંબઈની શાળામાં દાખલ થયો. ત્યાર પછી ત્રણ ચાર વર્ષે એક વખત કચ્છમાં આવવાનું થતું. લગ્ન પછી ૧૯૬૪થી ૧૯૭૩ દરમિયાન પ્રતિવર્ષ અઠવાડિયા માટે કચ્છ આવતો. ૧૯૭૩માં, આજથી ૫૧ વર્ષ અગાઉ કચ્છમાં આરોગ્ય પ્રવૃત્તિઓની શરૂઆત કરી. ત્યારથી કચ્છમાં પ્રતિવર્ષ ત્રણ ચાર વખત આવવાનું થતું. ૧૯૯૯માં ભોજાય હોસ્પિટલની શરૂઆત અને ત્યાર પછી ૨૦૦૧માં ધરતીકંપ! ત્યારે મેડિકલ રાહતની અને પુનર્વસનની પ્રવૃત્તિઓમાં હું પૂર્ણતઃ પ્રવૃત્ત રહ્યો અને કચ્છમાં સ્થિર થઈ ગયો.

આ વર્ષો દરમિયાન પૂર્વ કચ્છનાં આડેસર પાસેનાં ફલેગ સ્ટેશન લખપતથી પશ્ચિમ કચ્છના વેરાન ભેંકાર લખપત સુધી રખડપટ્ટી કરી છે. ઉત્તરે રણકાંધીના કુરનથી દક્ષિણે અરબી સમુદ્રને અડતા કાઠડા સુધી ફર્યો છું અને કચ્છનાં ગ્રામ્ય જીવનનો તાદૃશ્ય પરિચય કેળવ્યો છે. લગાતાર ત્રણ વર્ષ દુષ્કાળ વખતે માણસની મજબૂરી, લાચારી અને પરવશતાનાં સરવાળા નહીં પણ ગુણાકાર થતા જોયા છે અને એક સારા વરસાદે સર્વ વ્યાધિઓને ખંખેરી ઊભા થવાની ખુમારી પણ જોઈ છે. દુષ્કાળના વર્ષમાં માલસામાન ધરવખરી અને પરિવાર સાથે પશુપાલકોની હિજરતનાં દૃશ્યો અને સારા વરસાદનાં વાવડ મળતાં પાછા વતનને વહાલું કરતા માલધારીનાં વતનપ્રેમનો સાક્ષી પણ છું.

નેવુના દાયકા પછી ઉદારીકરણની નીતિથી વિશ્વ વ્યાપાર વધવા લાગતાં, કચ્છનાં કંડલા બંદરની ગતિવિધિઓ વધી. ૧૯૯૩-૯૪ પછી મુંદ્રા બંદરની કામગીરી પણ વધી. બેન્ટોનાઈટ, બોક્સાઈટનો નિકાસ, ચાઈના કલે અને લીગ્નાઈટનો આંતરિક વપરાશ ઘણો વધતાં ખનીજ ઉદ્યોગમાં તેજી આવી અને ગ્રામીણ કચ્છનો, જ્યાં ઉદ્યોગો આવ્યા ત્યાં સ્થળાંતર થયું. કચ્છ બહારથી મોટી સંખ્યામાં મજૂરો આવ્યા.

એકાદ ટકાનો જી.ડી.પી.નો વધારો દેશનાં કુલ અર્થકારણનું ફૂલગુલાબી ચિત્ર રજૂ કરે છે. વાસ્તવમાં જી.ડી.પી.માં ત્રણ સેક્ટરો પોતાનો ફાળો નોંધાવે છે. જી.ડી.પી.નો ૧૬ ટકા હિસ્સો ખેતીવાડી સેક્ટરમાંથી આવે છે. જેમાં ૪૭ ટકા લોકોનો ફાળો છે. સર્વિસ સેક્ટરનો ૫૩ ટકા અને ઉદ્યોગ સેક્ટરનો ૩૧ ટકા - એટલે આ બંને સેક્ટરોનો ૮૪ ટકા ફાળો છે. જેમાં ૫૩ ટકા લોકો રોકાયેલા છે. હું આનું વિશ્લેષણ એ રીતે કરીશ કે આનાથી થતી સંપત્તિનું વિભાજકરણ પણ એ જ અંકોમાં થશે. એટલે ૪૭ ટકા ગામડાંના ખેડૂતોને માત્ર ૧૬ ટકા આવક મળે છે જ્યારે ૫૩ ટકા લોકો પાસે ૮૪ ટકા સંપત્તિ જાય છે. આ અસમાન વહેંચણીને પ્રગતિ કે વિકાસ કહી ન શકાય. વર્લ્ડ ઇનઈક્વાલિટી રેટાબેઝનો ભારત સંબંધી અહેવાલ કહે છે, ભારતમાં અમીરોની સંપત્તિમાં ત્રણ ગણો વધારો થયો છે. દેશની આર્થિક પ્રગતિને વિકાસલક્ષી ત્યારે કહી શકાય જ્યારે આવી અસમાનતાની ખાઈ ઓછી હોય.

હું કચ્છના માંડવી તાલુકાનાં ૧૨૦૦ની વસ્તી ધરાવતાં અંતરિયાળ ગામમાં રહું છું. જે ૧૦૦ ટકા ગ્રામીણ વિસ્તાર છે. મારા ગામને જિલ્લા મથક સાથે જોડતી એક જ બસ સેવા પ્રાપ્ત છે, જે વહેલી સવારે પાંચ વાગે ઉપડે અને સાંજે સાડા સાત પછી આવે છે. તાલુકા મથક માંડવી આવનજાવન માટે છકડા પર આધાર રાખવો પડે છે, જે કેપેસિટીથી બમણા ઉતારુઓને લઈ જાય છે. વર્તમાનપત્ર એ જ દિવસે મળશે એની કોઈ ખાતરી નથી. રાજ્યમાર્ગ સાથે જોડતો રસ્તો ચાર વર્ષ પછી રીપેર થાય છે જ્યારે સાત વર્ષે રીસરફેસિંગ થાય છે. એટલે છેલ્લા ત્રણ વર્ષ જેમ તેમ મુસાફરી થાય છે. પીવાનું પાણી ૮૦૦થી ૧૦૦૦ ટી.ડી.એસ. જેટલું છે. પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર ૧૫ કિ.મી. છેટે છે.

હવે મારા ગામની ત્રણ ઘટનાઓનો હું ઉલ્લેખ કરીશ જે પ્રગતિ અને વિકાસ વચ્ચેનો ફરક સ્પષ્ટ રીતે સમજાવી શકશે.

ધરતીકંપ પછી આઠમા કે નવમા વરસ દરમિયાન એક વખત હું મુંબઈથી કચ્છ ટ્રેનમાં પ્રવાસ કરી રહ્યો હતો. ટ્રેનમાં મારા સહપ્રવાસી મારા મિત્રના પુત્ર હતા. મારી સાથે હાથ મેળવી એમણે અંગ્રેજીમાં વાર્તાલાપ શરૂ કર્યો : 'Uncle, You are quite happy in Kutch as you have good governance and efficient buerocracy. I am setting up a factory in Kutch for which I need 50 KVA electric connection. I applied and received sanction order within a month. Hopefully before I finish Construction of my factory, I will have connection. Uncle, you

have good wide scope of Development in Kutch.'

હું મારા ગામમાં પહોંચ્યો ત્યારે યુવાન ખેડૂ કાના લખમણ મળ્યો. યુવાન ખેડૂતપુત્ર કાનો પાંચ એકર ખેતરવાડી ધરાવે છે. એ પીયત ખેતર છે અને કાનો ડીઝલ પંપ ચલાવી કૂવાના પાણી વડે સિંચાઈ કરે છે. પાણી ઉંડા ઉતરી જતાં ડીઝલનો વપરાશ વધ્યો. સાથોસાથ ડીઝલનાં ભાવ પણ વધ્યા. એટલે ડીઝલપંપ એને પરવડ્યું નહીં. એણે ત્રણ વર્ષ અગાઉ દસ હોર્સ પાવરની ઇલેક્ટ્રીક મોટર ચલાવી શકાય એટલા વિદ્યુત પાવર કનેક્શન માટે અરજી કરી હતી. તાલુકા વિદ્યુત કચેરીના ધક્કા ખાઈ કાનો કંટાળી ગયો. તેને એક જ જવાબ મળતો હતો કે એ વિસ્તાર ડાર્ક ઝોનમાં આવે છે એટલે મર્યાદિત સંખ્યામાં વિદ્યુત કનેક્શનો ખેતી માટે અપાય છે. પાણીના અભાવમાં મોલ સૂકાઈ ગયો. કાનો મુંઝાઈ અને મુરઝાઈ ગયો અને એણે કારખાના તરફ મીટ માંડી. કદાચ તે મારા મિત્રનાં સુપુત્રની ફેક્ટરીમાં જોડાયો હશે, ત્યાં ઝુંપડીઓમાં રહ્યો હશે. તેણે તેના પરિવારને બોલાવી અને અવેધ ઝુંપડું બનાવી રહ્યો હશે. કચ્છમાં ઘણી મોટી ફેક્ટરીઓની જમીનમાં બોરવેલો છે, જે ઇલેક્ટ્રીક મોટરોથી બેરોકટોક ચાલે છે. એમને ડાર્કઝોન નડતું નથી. હમણાં હમણાં વિદ્યુત ખાતા તરફથી અગ્રાહ્ય એવી દલીલ થાય છે કે આ વિસ્તારમાં ઘોરાડ પક્ષીને સંરક્ષણ આપવું છે એટલે વીજળીના વાયરો વધારે પાથરવામાં નહીં આવે. આની સામે પવનચક્કીઓ ખડી કરવામાં કોઈ રોકટોક નથી. મારા મિત્ર પુત્ર અશ્વિનનો ચમકતો ચહેરો અને કાના લખમણનું મુરઝાયેલું મુખારવિદ મારી સામે તરવરી ઉઠ્યા. એકની પ્રગતિ થઈ, બીજાને તક જ ન મળી.

ગુજરાત સરકારે ટાટા ઉદ્યોગ સમૂહને નેનો કાર બનાવવા માટે કેટલાય હેક્ટર જમીન આપી અને કહેવાય છે કે આ જમીન માત્ર એક ફોન કોલ પર આપવામાં આવી. આ કથનમાં કદાચ અતિશયોક્તિ હોઈ શકે પરંતુ એ હકીકતનો ઈન્કાર થઈ શકે નહીં કે ટાટા ઉદ્યોગ સમૂહ કે એના જેવા ઘણા ઉદ્યોગો, કોર્પોરેટ હાઉસોને સરકારી જમીનો તાસક પર આપવામાં આવી છે. આવી સવલત મારા ગામની વિધવા નેણબાઈ અને એના પુત્ર રામજીને કેમ ન મળી?

નેણબાઈનાં ખેતરની જમીનમાં ખારા પાણી છે. એના ખેતરથી થોડે દૂર સરકારી પડતર જમીનમાં મીઠું પાણી છે. નેણબાઈ અને એના પુત્ર રામજીએ સરકારી પડતર જમીન પૈકી અડધા એકર માટે અરજી કરી છે. એ જમીન મળે તો નેણબાઈ ત્યાં કૂવો ગાળી પાણી મેળવે. જેથી એની જમીન પીયતમાં ફેરવાઈ જાય. એ બે પાક લઈ શકે. જેથી ખેતી પરવડે અને તેઓ બે પાંદડે સુખી થાય.

છે. એનાં વિચારને લઈ ભારતમાં ગ્રામીણ બેંકો શરૂ થઈ પરંતુ ગમે તે કારણે ગરીબ જરૂરતમંદોને આર્થિક સહાય આપવામાં નિષ્ફળ નીવડી છે. લાલાફીતાશાહી આ પ્રક્રિયામાં સૌથી મોટો અવરોધ છે. અમારી કચ્છી બોલીમાં કહેવાય છે, “દેણું વે ત હેકડો વાણું, ન દેણું વે ત સો વાના.”

કચ્છનાં ગામડાંની આશરે ૭૦થી ૭૫ ટકા ખેતી વરસાદ આધારીત છે. ધરતીકંપ અગાઉની વરસાદની પરિસ્થિતિ ચિંતાજનક હતી. એક વર્ષ દુષ્કાળ, એક વર્ષ અછત અને ત્રીજા વરસે સારો વરસાદ. ૨૦૦૧ પછી વરસાદની અનિયમિતતા ઓછી થઈ છે પરંતુ ખેતી માટે એની પૂર્ણ વિશ્વસનીયતા નથી. ખેડૂતો પુત્રો સાથે ભાદરવા દરમિયાન વાતચીત કરીએ તો આ શબ્દો અવશ્ય સાંભળવા મળે : ‘જો છેલ્લો વરસાદ સમયસર પડશે તો વરસ સોળ આની અને ત્યાર પછી નોરતામાં સારું ઝાપટું આવશે તો મોલ સવા રૂપિયો થશે નહિં તો માંડ માંડ પદ પૂરા થશે, બચશે કંઈ નહીં.’ આ ત્રીજો વરસાદ ખેતીના અર્થશાસ્ત્રમાં કેવો ભાગ ભજવે છે તેનો ખ્યાલ મારા ગામના ખેડૂત સાઈયા ભયુ સાથે વાતો કરતાં મળે છે. સાઈયાભાઈ નખશીખ ખેડૂત છે. દિવસનાં ચૌદથી સોળ કલાક તેઓ ખેતરોમાં હોય છે. ખેતરની માવજત પોતાના માવિત્રોની જેમ કરે છે.

ગયા વર્ષે મારા ગામમાં બે વરસાદ સારા પડ્યા. ત્રીજો વરસાદ થોડોક લંબાયો. સાઈયાભાઈનાં પૂર્વની દિશાનાં ખેતરની સીમમાં સારો વરસાદ થયો જ્યારે પશ્ચિમનાં ખેતરમાં એકાદ બે ઝાપટા પડ્યા. બંને ખેતરો લગભગ સરખા ક્ષેત્રફળનાં છે. બંને ખેતરોની પેદાશમાં પચાસ હજાર રૂપિયા જેટલો ફરક આવ્યો. માત્ર ત્રીજા વરસાદને કારણે પ્રતિ એકરે રૂપિયા સાતેક હજારની પેદાશ વધી. મેં મારા ગામના અન્ય ખેડૂતો સાથે એમના ખેતરોની પેદાશ અંગે જાણકારી મેળવી અને દરેકનો લગભગ એકરસખો અનુભવ હતો. ત્રીજો વરસાદ મારા ગામની સઘળી સીમને આવરી લે તો આવકમાં આશરે રૂપિયા ચારેક કરોડનો ફરક પડે. સૌથી મોટો ફરક એ હશે કે કાના લખમણ, રામજી કે યુસુફને ગામ છોડવું નહીં પડે. નોકરી માટે ભટકવું નહીં પડે. જે અમને બહુ ગમશે.

સાઈયા ભયુએ બહુ નિર્દોષભાવે મને પૂછ્યું, ‘આપણે ચંદ્ર ઉપર પહોંચી ગયા. આપણી પાસે આટલું જ્ઞાન અને પૈસો પણ છે. શું સરકાર અમ ખેડૂતો માટે એક વરસાદ ન લાવી શકે?’ મારી પાસે એનો ઉત્તર ન હતો. સરકારે મારા ગામની ખેતીની સુધારણા માટે કોઈ નક્કર પ્લાનિંગ કે મૂડીરોકાણ કર્યું હોય એવું મારી જાણમાં નથી.

સાઈયાભાઈ મને પોતાના ખેતરની ઉત્તરે એક છીછરા તળાવ પાસે લઈ ગયા. એમનું કહેવું છે કે આ છીછરા તળાવને

મોટું અને ઊંડું કરવામાં આવે તો તળાવનાં ઢોળાવની ત્રણસો એકર જમીનને જ્યારે જ્યારે વરસાદ ખેંચાય ત્યારે આ પાણીની આપૂર્તિ કરે અને વરસ સોળ આની થાય. એક કાચા અંદાજે રૂપિયા પચ્ચીસ લાખથી વધારે પ્રતિ વર્ષ આવક થાય. સાઈયાભાઈની વાતમાં નકરું તથ્ય હતું. વર્તમાનપત્ર ‘દિવ્ય ભાસ્કરે’ - ભુજ તા. ૫ ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૪માં એક ખરેખરી હકીકત છાપી છે. અહીં પણ માઈકો ફાઈનાન્સની જેમ માઈકો ઈરીગેશનની વાત છે.

કચ્છના સરહદી વિસ્તારમાં સ્થાનિક પ્રજાનો મુખ્ય વ્યવસાય પશુપાલનનો છે. ફાગણ ઉતરતા પાણીના સ્થાનિક સ્ત્રોતો સૂકાઈ જાય છે અને માલધારીઓને માત્ર પાણીના અભાવે ઢોરો સાથે સ્થળાંતર કરવું પડે છે. કચ્છ નવનિર્માણ અભિયાનને દોઢ દાયકા અગાઉ પરંપરાગત પાણી સંગ્રહનાં સ્ત્રોતોને પુનઃજીવિત કરવા અથવા ઊંડા અને પહોળા કરવા જળમંદિર કાર્યક્રમ લોકજાગૃતિ અને લોકભાગીદારીથી હાથ ધર્યો. આ કાર્યક્રમનાં બે સુત્રધારો જયેશ લાલકા અને લાલ રાંભિયા આજે આપણી વચ્ચે હાજર છે. ગુજરાત સરકારે ચાર વર્ષ અગાઉ આવો જ કાર્યક્રમ ‘સુજલામ્ સુફલામ્’ હાથ ધર્યો હતો જે સરકારે સમેટી લીધો છે. એની વિગતોમાં આપણે નહીં જઈએ. લખપત તાલુકાનાં મીઠીઆરી ગામમાં સુજલામ્ સુફલામ્ કાર્યક્રમ હેઠળ બનેલું તળાવ પહેલા વરસાદે ફાટી ગયું. ગયા વર્ષે ગામલોકોએ ‘અભિયાન’ને આ તળાવ સરખું કરી આપવા વિનંતી કરી. જેથી એનું પાણી ખેતી માટે જ્યારે તીવ્ર જરૂરત પડે ત્યારે વાપરી શકાય. અભિયાને પોતાના નિયમોમાં મીઠીયારી ગામ માટે ફેરફાર કર્યો અને પશુઓને બદલે ખેતી માટે જળમંદિર ઊભું કરવાનો નિર્ણય લીધો. સંસ્થાએ કરેલા રૂા. ૭૫ હજાર ખર્ચની સામે ખેડૂતોએ ટ્રેક્ટર અને ઈતર મજૂરી રૂપે લગભગ એટલો જ ખર્ચ કર્યો. સરકારે સુજલામ સુફલામ યોજના હેઠળ કેટલો ખર્ચ કર્યો એ આંકડાઓ ઉપલબ્ધ નથી અને એનું કોઈ મહત્ત્વ પણ નથી. સમજણપૂર્વકના રૂા. દોઢ લાખનાં રોકાણને કારણે મીઠીયારીનાં ખેડૂતોને રૂા. એક કરોડની પેદાશ મળી અને સહિયારી મહેનત ફળી. આ ઘટનાના સાક્ષી ગોપાલ ભરવાડ આપણી વચ્ચે હાજર છે.

મિત્રો, કચ્છમાં આવી સેંકડો ઝીલો, પાણીના સ્ત્રોતો છે જે પુનરોધ્ધાર - પુનર્જીવન માંગે છે. આવા માઈકો પ્લાનિંગમાં કોને રસ છે? ગુજરાત કે ભારત સરકારે કચ્છમાં એગ્રીકલ્ચર ક્ષેત્રે કેટલું મૂડીરોકાણ કર્યું છે એ પ્રશ્ન છે. ખેડૂતોના બેંકના ખાતામાં રકમ જમા કરવી એ કેશડોલને ઈન્સેન્ટીવ કહી ન શકાય. એને ઈન્વેસ્ટમેન્ટ પણ ગણી ન શકાય. મીઠીયારી ગામના સરખંચ અલીમામદ જત કહે છે કે લોકશક્તિ તળાવને કારણે અમે ગામમાં

ખેતી કરતા થઈ ગયા છીએ. અમને હવે ગામબહાર મજૂરીની શોધમાં જવું નથી પડતું. હું આને સાચું રોકાણ માનું છું. મીઠીયારી ગામ માટે પ્રગતિને બદલે વિકાસનાં દરવાજા ખૂલે છે.

ખેતી પછી આપણે કચ્છમાં ઉદ્યોગોની વાત કરીએ. કચ્છમાં નિશ્ચિતપણે ઔદ્યોગિક પ્રગતિ થઈ છે પરંતુ ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિ સાથે સંકળાયેલા સૌના હિતો અને સુખાકારી માટે એકસરખી કાર્યવાહી થાય છે ખરી? કચ્છમાં કામદારો કે મજૂરોની સ્થિતિ, હાલાત વિશે નિષ્પક્ષ અહેવાલ કોઈ NGO તૈયાર કરે તો ચોંકાવનારા તથ્યો સામે આવશે. કાચા અંદાજે સ્થાયી અથવા કાયમી મજૂરોની સંખ્યા હવે કદાચ ત્રીસ ટકાથી નીચે હશે. મોટાભાગની ભરતી ઠેકેદારો અથવા કોન્ટ્રાક્ટરો દ્વારા થાય છે અને આ ૭૦ ટકા મજૂરોને મજૂર કાયદા હેઠળની કોઈ સવલતો મળતી નથી. એમનાં આવાસ, આરોગ્ય અને બાળકોનાં અભ્યાસ માટેની કોઈ જવાબદારી ઉદ્યોગો લેતા નથી. આમાં અમુક ઉદ્યોગગૃહો અપવાદ હશે. સામાજિક સુરક્ષા અંગેના છેલ્લા અહેવાલો અનુસાર ગુજરાત રાજ્યમાં દરરોજ સરેરાશ ૨૩ જણ આપઘાત કરે છે. માત્ર કચ્છમાં સરેરાશ ત્રણ જણ આપઘાત કરે છે. જેમાં દર ત્રીજી વ્યક્તિ પરપ્રાંતીય મજૂર છે, જે ઉદ્યોગ અથવા ખેતીવાડીમાં મજૂરી કરી છે. આટલી મોટી સંખ્યામાં મજૂરો હોવા છતાં કચ્છમાં ESIS હોસ્પિટલ નથી. ફેક્ટરી ઈન્સ્પેક્ટરોની સંખ્યા નગણ્ય છે. જેનું મુખ્ય કારણ ૭૦ ટકા મજૂરોનાં નામો સરકારી ચોપડે ચડ્યા નથી અને એના આધારે ફેક્ટરી ઈન્સ્પેક્ટરોની સંખ્યા નક્કી થાય છે. આજ માપદંડોને આધારે મજૂરો માટે એમ્પ્લોઈ સ્ટેટ ઈન્સ્યુરન્સ સ્કીમ હેઠળ બનવાપાત્ર હોસ્પિટલ બની નથી. ઉદ્યોગો સામે ચાલી આવી હોસ્પિટલોનું નિર્માણ કરે એ અશક્ય છે. ઔદ્યોગિક સલામતી, Industrial Safety માટેનાં જરૂરી પગલાંઓ લેવાતાં નથી. ગાંધીધામ છોડ્યા પછી છેક મોરબી ૧૨૫ કિ.મી. વચ્ચે એક પણ ટ્રોમા સેન્ટર નથી. આ પટ્ટામાં ફેક્ટરીઓમાં અકસ્માત વખતે તાત્કાલિક સારવાર ભયાઉની વાગડ વેલફેર સોસાયટી હોસ્પિટલમાં ઉપલબ્ધ છે. ફેક્ટરી એક્સિડન્ટમાં હતભાગી સાથે HR વિભાગની વ્યક્તિ આવે છે જેનો આગ્રહ પોલીસમાં જાણ નહીં કરવાનો Medico Legal Case – MLC નહીં કરવાનો રહે છે. અકસ્માતોનાં ઘણા બધા કેસો નોંધાતા નથી. અકસ્માત મૃત્યુ પામનારને યોગ્ય વળતર આપવાની જવાબદારીમાંથી ઉદ્યોગ સંસ્થાનો છટકી જાય છે કારણકે એ વ્યક્તિ કંપનીનો કર્મચારી નથી. કામદાર, ઉદ્યોગોનો સૌથી મોટો સ્ટેક હોલ્ડર છે અને એનું તમામ પ્રકારે શોષણ થાય છે... આવી ઔદ્યોગિક પ્રવૃત્તિને ઔદ્યોગિક વિકાસ કહી શકાય? અઢી દાયકામાં કામગાર યુનિયન પ્રવૃત્તિ લગભગ થંભી ગઈ છે જેનું આ દુષ્પરિણામ છે. દુર્ભાગ્યે મજૂરોનાં, કામદારોનાં

હિતોનું રક્ષણ કરતી મજૂર ચળવળોનાં હવે ઓછાયા પણ નથી રહ્યા. આ હકીકત ઘણા દેશોમાં છે.

યુ.એન.ડી.પી. આ અંગે શું કહે છે?

UNDP has voiced its concern against jobless, ruthless, voiceless, rootless, mindless and fourtuneless growth. યુ.એન.ડી.પી. અહીં ગ્રોથ એટલે વૃદ્ધિની વાત કરે છે. પ્રગતિ અને વિકાસની વાત તો ત્યાર પછી આવે. UNDP ના અહેવાલનાં એક એક શબ્દોમાં પીડા વ્યક્ત થાય છે. આ રીપોર્ટ તૈયાર કરનારાઓનાં મનમાં કેન્દ્રસ્થાને માણસ જ હશે, જે ઝડપથી ખવાતો જાય છે અને ધીમે ધીમે ખોવાતો જાય છે.

યુ.એન.ડી.પી.ના મતે આર્થિક વિકાસ (Economic Development) સાથે સાથે માનવીય વિકાસ Human Development એકસરખા અગત્યનાં છે. સામાજિક, આર્થિક અને રાજકીય સ્વતંત્રતા વિના માનવીય વિકાસ અધૂરો છે.

કચ્છમાં હમણાં બે ઉદ્યોગો ધમધોકાર રીતે આગળ વધી રહ્યા છે : પ્રવાસન અને મીઠું-નમક ઉદ્યોગ. કચ્છને સફેદ રણ અને ધોળાવીરાએ આંતરરાષ્ટ્રીય ખ્યાતિ અપાવી છે. હું ધોળાવીરાની વાત કરીશ. ધોળાવીરાના રસ્તાઓ ૧૯૯૦ પછી પાકા થયા. વિદ્યુત પુરવઠો નિયમિત થયો. ઘણીબધી માળખાકિય સુવિધાઓ ઉભી થઈ. પરંતુ ઈ.સ. ૧૯૭૦-૭૧ દરમિયાન સરકારના પુરાતત્ત્વ ખાતાએ જે ખેતરો હસ્તગત કર્યા હતા તે અંગે ૨૦૦૪ સુધી સરકારે કોઈ પણ ચોક્કસ કાર્યવાહી કરી ન હતી. ભારત સરકારે ૧૯૮૪માં પુરાતત્ત્વ અવશેષોનાં ખોદકામ, જાળવણી, સંશોધન અને પ્રવાસન માટે જમીન અધિગ્રહણ કરવાનો, પ્રાપ્ત કરવાનો કાયદો પસાર કર્યો હતો જે કાયદો કચ્છમાં વીસ વર્ષ પછી એટલે કે ૨૦૦૪માં લાગુ કરવામાં આવ્યો અને એ અન્વયે ૨૧ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૪માં નાયબ કલેક્ટર - અંજારે ગુજરાત સરકાર વતી ૭૪.૧૫ એકર (૩૪.૬૭ હેક્ટર) જમીન (૨૦ ખેતરોની) હસ્તગત કરવાની નોટીસ બહાર પાડી. જે માટે સરકારે એના જ ૪ મહેસૂલી નિયમોને વળગી રહી એકર દીઠ માત્ર રૂ. ૩૬૪૬/-નું વળતર જાહેર કર્યું. ખેડૂતોએ એ સ્વીકાર્યું નહીં. સરકારે સામ-દામની નીતિ અપનાવી. ત્યારના સરખંચે પોતાની આશરે બે એકર જમીનનું વળતર સ્વીકાર્યું જ્યારે બાકીના બાર ખેડૂતોએ આશરે ૭૨ એકર જમીન માટે વળતર સ્વીકારવાની ના પાડી. બાર ખેડૂતોમાંથી મોટાભાગે હરિજન, દલિતો, કોળીઓ હતા અને તેઓ અસંગઠિત હતા. એકાદ-બે જાગૃત ખેડૂતોએ અન્યાય થયો છે એવા ખેડૂતોને એકત્રિત કર્યા અને છેવટે કોર્ટનો આશરો લીધો અને આજે વીસ વર્ષ થયા, ધોળાવીરાનાં ૧૨

ખેડૂતો ન્યાયની આશાએ ધોળાવીરામાં મજૂરી કરે છે. મજૂરી ન મળે ત્યારે બેકાર રહે છે.

એમની જમીન આડે વાડ બાંધી ખેતી ન થઈ શકે એવી પરિસ્થિતિ ૧૯૭૪ની આસપાસ નિર્માણ થઈ હતી. પુરાતત્ત્વ વિભાગ તરફથી ખોદકામ થતું હતું ત્યારે આ પરિવારો મજૂરી કરતા હતા. મજૂરી નિયમિત મળતી ન હતી. પુરાતત્ત્વ વિભાગનું સંશોધન કામ બંધ થાય એટલે ખોદકામ બંધ થાય. એટલે મજૂરી મળે નહીં અને ધોળાવીરામાં આજીવિકાનું અન્ય કોઈ સાધન નહીં. એટલે થોડા પરિવારોએ સ્થળાંતર કર્યું. આજે પણ તેઓ રોજીરોટી માટે વલખાં મારી રહ્યાં છે. પેટ ભરવા માટે કોઈ પરિવારોએ પોતાનું કિંમતી પશુધન પણ વેચી નાખ્યું છે. ૨૦૦૫ના સરકારશ્રીએ કાયદેસર નોટીસ દ્વારા જમીન પોતાના કબજામાં લઈ લીધી. એટલે કેટલાક ખેડૂતોએ ખેડૂત હક્ક પણ ગુમાવ્યા છે. એટલે તેઓ હવે ખેતર-જમીન ખરીદી પણ ન શકે.

ખેડૂતોએ સરકાર પાસે જમીનના બદલે જમીનની માંગણી કરી છે. જેથી એમની પરંપરાગત આજીવિકા એમની પાસે રહે. ધોળાવીરાની આસપાસ વનવિભાગની હજારો એકર જમીન પડતર પડી છે. જેમાંથી સરકાર માત્ર ૭૨ એકર જમીન ન આપી શકે? સરકાર પડતર, ખેડાણલાયક, ગૌચર જેવી હજારો એકર જમીન મામૂલી ભાવે ઉદ્યોગો માટે ફાળવે છે. એ સરકાર વૈશ્વિક ધરોહર જેવા પુનિત કામ માટે માત્ર ૭૨ એકર જમીન ન આપી શકે? ખેડૂતોએ પોતાની જમીન વર્લ્ડ હેરિટેજમાં મફતમાં આપી અને એટલી જ જમીન એટલે કે ૭૨ એકર સરકારે ઓફર કરેલ રૂ. ૩૬૪૬/-ના ભાવે અન્યત્ર ખરીદવા તૈયાર છે એ માંગણી પણ સ્વીકારવામાં નથી આવી. આજે ૨૦ વર્ષ થયા ધોળાવીરાના એ ખેડૂતો ન્યાયની આશાએ બેઠા છે. આ ખેડૂતો પૈકી ખેડૂતપુત્ર નાગજીભાઈ અહીં હાજર છે.

ખેડૂતોએ સરકાર પાસે જમીનને બદલે જમીનની માંગણી કરી છે. જેથી એમની પરંપરાગત આજીવિકા એમની પાસે રહે અને સ્થળાંતર કરવું ન પડે અને એમની માનવીય ગરીમા સચવાઈ જાય. એ વિસ્તારમાં વનવિભાગ પાસે હજારો એકર જમીન પડતર પડી છે. જે સરકાર પડતર, ખેડાણલાયક, ગૌચર જેવી હજારો એકર જમીન મામૂલી ભાવે ઉદ્યોગો માટે ફાળવે છે એ સરકાર વૈશ્વિક ધરોહર જેવા પુનિત કામ માટે માત્ર ૭૨ એકર જમીન ન આપી શકે?

સરકારની અસમાન નીતિની વાત હું અહિંયા કરીશ. વડનગરમાં પુરાતત્ત્વ ખાતાના સંગ્રહાલય માટે માત્ર ૬ વીઘા જમીન રૂ. ૮૧ લાખ ચૂકવીને લેવામાં આવી છે. ૨૦૧૪માં પાટણમાં રાણીની વાવ વર્લ્ડ હેરિટેજ જાહેર થઈ. સરકારે એની આસપાસની જમીન માટે રૂ. ૩ કરોડ ૮૩ લાખ ચૂકવ્યા છે. એ જ સરકાર

ધોળાવીરાના ખેડૂતોને માત્ર પોણા ત્રણ લાખ રૂપિયા ચૂકવવા માંગે છે. આ સરાસર અન્યાય છે. નથી પ્રગતિ કે નથી વિકાસ!

ખેડૂતપુત્ર નાગજીભાઈ કહે છે, અમારા ધોળાવીરા ગામને વર્લ્ડ હેરિટેજ - વૈશ્વિક ધરોહરનો દરજ્જો મળ્યો એનો સૌથી વધારે આનંદ અમને છે. પણ એ આનંદથી અમારું પેટ થોડું ભરાય છે?

વ્યક્તિ આત્મસન્માન અને માનવીય અધિકારો સાથે પોતાનું જીવન જીવી શકે એવી વ્યવસ્થા અને વાતાવરણ નિર્માણ થવું જોઈએ. દરેક વ્યક્તિને એક સમાન તકો અને અધિકારો મળવા જોઈએ અને તકો હાથવગી હોવી જોઈએ. જેને આ ઉપલબ્ધ નથી તેવા લોકસમૂહો Marginilized કે Under Preveiledged કહેવાય. જે માટે આપણી ભાષામાં શબ્દો છે ઉપેક્ષિત, વંચિત અથવા હાંસિયામાં ધકેલાઈ ગયેલા લોકસમૂહો. આમ, જોવા જઈએ તો ભારતમાં વર્ણવ્યવસ્થા પણ એનું ઉદાહરણ છે.

ઔદ્યોગિકીકરણ અને ટેકનોલોજીનાં ઉપયોગે વિશ્વને બે ભાગમાં વહેચ્યું છે : Developed and Underdeveloped દેશો. તેવી જ રીતે માનવીય સમાજ પણ Preveiledged અને Underpreveiledged માં વહેંચાઈ ગયો છે. ઉદ્યોગની પ્રગતિમાં કોઈ સમુદાય અગત્યનો ફાળો આપે અને છતાં તે માનવીય વિકાસ માટેનાં પરિમાણો - પેરામીટરથી દૂર રહે એને શું કહીશું? અને આવી હકીકત મેં કચ્છમાં જોઈ છે, જે માનવીય શોષણની પરાકાષ્ટા છે.

આજથી ૮૪ વર્ષ અગાઉ મહાત્મા ગાંધીજીએ નમક સત્યાગ્રહ કર્યો હતો જે ૬૬૬ એપ્રિલ ૧૯૩૦નાં સમાપ્ત થયો હતો. આ સત્યાગ્રહે સ્વતંત્રતાની ઈચ્છા અને માંગણી માટે લોકોમાં ચેતના જગાડી હતી અને આઝાદીનાં સંગ્રામનાં સૌ સત્યાગ્રહો પૈકી એક અનોખો અને અનુકો સત્યાગ્રહ હતો. આ સત્યાગ્રહ પછી ૧૯૩૩માં આજથી ૯૧ વર્ષ પહેલાં ગાંધી ઈરવિન કરાર થયા જેની રૂએ સુરેન્દ્રનગરમાં પાટડી તાલુકાનાં કચ્છનાં રણ વિસ્તારમાં ૨૫ પરિવારોને મીઠું પકવવાની પરવાનગી મળી. જે અત્યાર સુધી માત્ર અંગ્રેજોનો અધિકાર - મોનોપોલી હતી. તેઓએ મીઠું બનાવવા અગરો બનાવ્યા. જેથી તેઓ અગરિયાઓ કહેવાયા. ધીરે ધીરે અગરીયાઓ વધવા લાગ્યા અને મીઠાનું ઉત્પાદન પણ વધ્યું. વીતેલા વર્ષો દરમિયાન મીઠા ઉદ્યોગે ભારે પ્રગતિ કરી છે. આજે મીઠાના વૈશ્વિક ઉત્પાદનમાં લગભગ અડધોઅડધ હિસ્સો ગુજરાતનો છે. જેમાં સિંહફાળો કચ્છનાં દરિયાકિનારે તથા કચ્છનાં અખાતનાં પૂર્વ અને પશ્ચિમે મીઠું પકવતા અગરોનો છે. કચ્છમાં મીઠા ઉદ્યોગે છેલ્લા પચાસ વર્ષમાં કરેલી પ્રગતિનાં આંકડાઓ આ

કચ્છ

કંડલાને મહાનગરપાલિકા બનાવો આપ સૌ પ્રયત્ન કરો...

મહેન્દ્ર લખમશી મોતા

જેણે કૂંક્યા કંડલાના વિકાસના બણગા,
તેણે રાખ્યા કંડલાના અવરોધને અળગા.

કંડલાનો બંદર તરીકે ઈ.સ. ૧૯૩૧થી કચ્છના મહારાજાએ વિકસાવવા એક આર.સી.સી.ની જેટી બાંધીને ઉપયોગ કર્યો હતો.

હિંદના ભાગલા પછી કરાંચી બંદર પાકિસ્તાનને ફાળે જતાં ૧૯૫૫માં કંડલા બંદરને વિકસાવીને તેને મહાબંદર તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યું. કારણ? ગુજરાતના કચ્છના અખાતમાં કુદરતી સગવડવાળું, સુરક્ષિત બારું ધરાવતું અને ઉત્તર ભારત (દિલ્હી)થી કરાંચી કરતાં ખૂબ જ નજીક હોવાથી અખાતના અંદરના ભાગમાં બંદર હોવાને લીધે ભરતી અને તોફાનોને લીધે લાંગરેલા જહાજોને જરા પણ નુકસાન થવાનો ભય રહેતો નથી અને કંડલા બંદરના વિકાસમાં કેટલીક પ્રાકૃતિક અનુકૂળતાઓ પણ છે. કંડલા બંદરના તળીયે સુંવાળી, ઝીણી રેતી હોવાને લીધે મોટા જહાજો લગભગ ૨.૪ મીટર સુધી રેતીમાં ખૂંપી જાય તો પણ જહાજને હાનિ પહોંચતી નથી. તેથી અહીં સતત ડ્રેજિંગની ઓછી જરૂર રહે છે.

હવામાન એકંદરે સૂકું અને સરેરાશ વરસાદ મુંબઈ કરતાં ખૂબ જ ઓછો પડતો હોવાથી બંદરે એકઠો થતો માલ બગડવાનો ખાસ ભય રહેતો નથી. ગુજરાત અને ખાસ તરીકે કચ્છનો વિકાસ થાય તે માટે કંડલા બંદર વિસ્તારને ‘મુક્ત વ્યાપાર પ્રદેશ’ તરીકે જાહેર કરવામાં આવ્યો. પરંતુ અહીં કચ્છને બદલે ગાંધીધામનો ખૂબ જ વિકાસ થયો.

કચ્છને સૌરાષ્ટ્ર તથા ગુજરાત સાથે ટૂંકે રસ્તે જોડવા જે રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ થયો તેના ભાગરૂપે સૂરજબારી પૂલ થયો. તેથી કચ્છને કંડલા મહાબંદર લીધે અમદાવાદથી રાષ્ટ્રીય ધોરીમાર્ગ નં.-૮અ અને ઝુંડ - કંડલા બ્રોડગેજ રેલવે સૌરાષ્ટ્ર (રાજકોટ / ભાવનગર) કરતાં પહેલા સવલત મળી છે.

કંડલા બંદરનો પીઠપ્રદેશ ગુજરાત, રાજસ્થાન, દિલ્હી, ઉત્તર પ્રદેશ, હરિયાણા, પંજાબ અને કાશ્મીર હોવાથી તેથી દિલ્હી-મુંબઈ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ કોરીડોર અને પૂર્વ-પશ્ચિમ કોરીડોર ગુજરાતના પોરબંદરથી સામખિયાળી થઈને આગળ આસામના

સિલચર સાથે જોડે છે.

ભારતીય રેલવે દ્વારા ૨૦૦૯માં એક મહત્વાકાંક્ષી ડેડિકેટેડ ફેઈટ કોરીડોર પરિયોજના (ડી.એમ.એફ.સી.) તૈયાર કરવામાં આવી હતી. આ સમયે દિલ્હીથી મુંબઈ વાયા કોટા, નાગદા, રતલામ, વડોદરા રેલવે લાઈન જે ડબલ બ્રોડગેજ વીજળી લાઈન હયાત ધરાવતી હતી. તે સમયે અમદાવાદથી દિલ્હી વાયા પાલનપુર જે સીંગલ મીટરગેજ વીજળીકરણ વગર લાઈન ધરાવતી હતી. તેથી ડી.એમ.એફ.સી. લાઈન દિલ્હી - મુંબઈ વાયા કોટા, નાગદા, વડોદરા નક્કી થઈ ગયું હતું.

અમદાવાદ શહેરને ‘મેગા સિટી’ દરજ્જો આપનાર તે સમયના વડાપ્રધાન શ્રી મનમોહનસિંઘ જે ઉત્તર ભારતની માલની હેરાફેરી સરળતાથી ટૂંકા અંતરથી થાય તે માટે ડી.એમ.એફ.સી. કોરીડોર ઉત્તર પ્રદેશના દાદરી (દિલ્હી નજીક)થી રેવાડી, પાલનપુર, અમદાવાદ, મુંબઈના જવાહર નહેરુ બંદર સુધી આયોજન થયું હોવાથી હાલના સમયે અમદાવાદથી દિલ્હી વાયા પાલનપુર, પાલનપુરથી ભુજ જે નલીયા તરફ લાઈન જઈ રહી છે, જે બ્રોડગેજ લાઈન ધરાવે છે. અમદાવાદ - પાલનપુર - દિલ્હી, પાલનપુર - કંડલા, અમદાવાદ - વિરમગામ - કંડલા, વિરમગામ - સુરેન્દ્રનગર - રાજકોટ, સુરેન્દ્રનગર - ભાવનગર વીજળીકરણ તેમાં સુરેન્દ્રનગરથી ભાવનગર સિવાય તમામ ડબલ બ્રોડગેજ લાઈન ધરાવે છે.

કંડલા મહાબંદરથી કચ્છ સહિત ગુજરાતનો ખૂબ જ વિકાસ થયો છે. આપણે ઊંઘતા રહ્યા ને તાલુકાનું નામ અને વિધાનસભાની બેઠકનું નામ “ગાંધીધામ” મેળવી લીધું. હવે જ્યારે પૂર્વ કચ્છનું મુખ્ય મથક ગાંધીધામ બનવા જઈ રહ્યું હતું ત્યારે અંજાર શહેરવાસી જાગી ઉઠ્યા ને ગાંધીધામને થવા ન દીધું. કંડલા બંદરનું નામ બદલી પંડિત દિનદયાળ પોર્ટ ટ્રસ્ટ કરવામાં આવ્યું છે. કંડલા નામનું અસ્તિત્વ જળવાય તે માટે ગાંધીધામના બદલે કંડલા મહાનગરપાલિકા થાય તે માટે જાગો અને પ્રયત્ન કરો એવી વિનંતી.

(અનુસંધાન : જુઓ પાના નં. - ૮ ઉપર)

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદના માસિક મુખપત્ર
મંગલ મંદિરને
સ્વ. દરખચંદ કુંવરજી સાવલા પરિવારની

હાર્દિક શુભેચ્છાઓ

ભગવાન કહે છે :

‘હે માનવ, તું જે ઈચ્છે, તે જ કરે છે.
પરંતુ થાય એ છે કે જે હું ઈચ્છું છું,
હું ઈચ્છું છું તેવું કરવાનું તું નક્કી કર,
પછી તું જે ઈચ્છે છે તે જ થશે.

મનુષ્યની ઈચ્છાશક્તિ
પક્ષીની એ પાંખો જેટલી
મજબૂત હોવી જોઈએ
કે જે હવાની વિપરીત ચાલને પણ
પોતાના ઉડવાનું માધ્યમ બનાવી લે.

સ્વ. દરખચંદ કુંવરજી સાવલા પરિવાર

(તલવાણા - ગાંધીનગર - યુ.એસ.એ.)

ગુજરાત સ્થાપના દિન

ગુજરાત રાજ્યના સ્થાપના દિન નિમિત્તે જય જય ગરવી ગુજરાત : ભાગ-૨

રજનીકાંત પારેખ

પર્યાવરણ સુરક્ષાની દિશા ચીંધતા ગામો

૧.	દેશનું પ્રથમ સ્માર્ટ ગામ	પુંસરી (સાબરકાંઠા)
૨.	દેશનું પ્રથમ સોલાર ગામ	રસુલપુરા (ગીર)
૩.	દેશનું પ્રથમ ધુમાડા મુક્ત ગામ	ગંડેવા (નવસારી)
૪.	વિશ્વનું પ્રથમ નશામુક્ત ગામ	ભેખડિયા (છોટા ઉદેપુર)

ટપાલથી રેડિયો સ્ટેશન - ક્યારે શરૂઆત થઈ?

૧.	પ્રથમ ગુજરાતી અખબાર	મુંબઈ સમાચાર (૧૮૨૨)
૨.	પ્રથમ ટપાલ સેવા	અમદાવાદ (૧૮૩૮)
૩.	પ્રથમ ગુજરાતી માસિક	બુદ્ધિપ્રકાશ (૧૮૫૦)
૪.	પ્રથમ ટેલિફોન સેવા	અમદાવાદ (૧૮૮૭)
૫.	પ્રથમ ફાર્માસ્યુટીકલ મેન્યુફેક્ચરીંગ કંપની	સારાભાઈ કેમિકલ્સ - વડોદરા (૧૯૦૫)
૬.	પ્રથમ પાતાળ કૂવો	મહેસાણા (૧૯૩૫)
૭.	પ્રથમ રેડિયો સ્ટેશન	વડોદરા (૧૯૩૯)
૮.	પ્રથમ સહકારી દૂધ ઉત્પાદક મંડળી	ચોર્યાસી, સુરત (૧૯૩૯)

શબ્દકોશથી રંગભૂમિ - કોણે શરૂઆત કરી?

૧.	પ્રથમ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ	દુર્ગારામ મહેતા, સુરત (૧૮૪૨)
૨.	પ્રથમ ગુજરાતી મિલ શરૂ કરનાર	રણછોડલાલ રેંટિયાવાલા (૧૮૬૧)
૩.	પ્રથમ ગુજરાતી શબ્દકોશ	નર્મકોશ - નર્મદ (૧૮૭૩)
૪.	પ્રથમ ગુજરાતી જ્ઞાનકોશના સ્થાપક	રતનજી ફરમાજી શેઠના
૫.	ગુજરાતી રંગભૂમિના પિતા	રણછોડભાઈ ઉદયરામ
૬.	પ્રથમ સચિત્ર ગુજરાતી માસિક શરૂ કરનાર	મોહંમદ અલ્લારખિયા શિવજી

ગુજરાતમાં બર્કિંગહામ પેલેસ કરતાં ૪ ગણો મોટો મહેલ

વડોદરામાં આવેલો લક્ષ્મી વિલાસ પેલેસ ૭૦૦૦ એકરમાં ફેલાયેલો દેશનો સૌથી મોટો રેસિડેન્સિયલ મહેલ છે. જે બ્રિટીશ રાજવી પરિવારના બર્કિંગહામ પેલેસ કરતાં ચાર ગણો મોટો છે.

સમુદ્રથી રણ સુધી વિશ્વમાં ગુજરાતનો દબદબો

- ★ ગુજરાત ૧૭ એરપોર્ટ સાથે દેશમાં પ્રથમ.
- ★ સૌથી મોટી દરિયાઈ સીમા ગુજરાત પાસે.

- ★ ગુજરાતમાં સૌથી મોટું મીઠાનું રણ.
- ★ વિશ્વનું સૌથી મોટું ક્રિકેટ સ્ટેડિયમ.
- ★ વિશ્વની સૌથી ઊંચી પ્રતિમા.
- ★ ઉત્તર અમેરિકાની ૬૦%થી વધુ ભારતીય વસ્તી ગુજરાતી છે.

દેશને ઐતિહાસિક ઘરોહર આપવાવાળા ૨ ગુજરાતી

૧.	દેશના નવા સંસદ ભવનની ઈમારત બનાવનાર	બીમલ પટેલ
૨.	અયોધ્યા શ્રી રામ મંદિરની ડિઝાઇનનો શ્રેય	ચંદ્રકાંત સોમપુરા

ગુજરાતમાં કયા જિલ્લામાં કેટલા મંદિર?

જિલ્લો	કુલ મંદિર	જિલ્લો	કુલ મંદિર	જિલ્લો	કુલ મંદિર
અમદાવાદ	૫૩૦૮	મહેસાણા	૩૦૮૯	જૂનાગઢ	૨૦૫૦
રાજકોટ	૩૯૨૮	બનાસકાંઠા	૨૭૨૬	આણંદ	૧૯૭૨
ભાવનગર	૩૪૮૬	સુરત	૨૪૮૯		
કચ્છ	૩૨૬૭	વડોદરા	૨૧૨૬		

પાલીતાણા - જ્યાં ૭ હજારથી વધુ જિન પ્રતિમા છે

પાલીતાણા, એ માત્ર ગુજરાતનું જ નહીં, દેશના જૈનોનું પ્રસિધ્ધ તીર્થધામ છે. મંદિરોની મહાનગરીસમું શત્રુંજય તીર્થ આગમમાન્ય શાશ્વત સિધ્ધક્ષેત્ર ગણાય છે. શ્વેતવર્ણીય પદ્માસનસ્થ શ્રી આદિશ્વર ભગવાન એના મૂળ નાયક છે. ગિરિરાજ શેત્રુંજયની ઊંચાઈ આશરે ૫૦૫ મીટર જેટલી છે. એના પરનો ગઢ વિસ્તાર ૨૦ એકરમાં પથરાયેલો છે. ગિરિરાજ પરની ૯ ટૂંકમાં ૧૦૮ દેરાસર અને ૮૭૨ નાની દેરીઓ છે. લગભગ ૭,૦૦૦ જેટલી જિન પ્રતિમાઓ છે.

પાટણ, દેવપાટણ, પ્રભાસપાટણ નામે પ્રસિધ્ધ સોમનાથની 'પ્રભુતા'

ભારતના બાર જ્યોતિર્લિંગમાં પ્રથમ ક્રમે આવતું જ્યોતિર્લિંગ સોમનાથ 'પાટણ', 'દેવપાટણ', 'પ્રભાસપાટણ' અને 'સોમનાથ પાટણ' તરીકે પણ ઓળખાય છે. કરોડો યાત્રાળુઓ દર્શન માટે આવે છે. સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ, ક.મા. મુનશી તથા જામનગરના જામ સાહેબની પ્રેરણાથી નવા મંદિરનું નિર્માણ થયું. આ મંદિરનું શિખર ૧૭૫ ફૂટ ઊંચું છે.

ગિરનાર : જ્યાં ૧-૨ નહીં ૮૬૬ મંદિર છે

ગિરનાર પર પાંચ શિખર આવેલા છે, જેમાં ગુરૂ ગોરખનાથ શિખર ૩૬૦૦ ફૂટ, અંબાજી ૩૩૦૦ ફૂટ, ગૌમુખી શિખર ૩૧૨૦, જૈન મંદિર શિખર ૩૩૦૦ ફૂટ અને માળી પરબ ૧૮૦૦ ફૂટની ઊંચાઈએ છે. ૫ પર્વત પર કુલ ૮૬૬ મંદિર છે.

આશરે ૧૨૦૦ વર્ષ જૂનું દ્વારકાઘીશનું મંદિર

એક અંદાજ પ્રમાણે ગોમતી કાંઠે આવેલું મંદિર ૧૨૦૦ વર્ષ જૂનું છે. શ્રીકૃષ્ણના પ્રપૌત્ર વ્રજનાભે ઈ.સ. પૂર્વે ૧૪૦૦ની આસપાસ અગાઉ સમુદ્રમાંથી ડૂબી ગયેલા મંદિરની બચી ગયેલી છત્રી સ્થાપી હતી. વિશાળ ધ્વજ બાવન (૫૨) ગજના કાપડથી બનેલો છે અને ૧૦ કિ.મી. દૂરથી જોઈ શકાય છે. આ મંદિર નરમ ચૂનાના પથ્થરોમાંથી બનેલું છે.

દર વર્ષે આશરે ૧.૧૮ કરોડથી વધુ લોકો પાવાગઢ માતાજીના દર્શન માટે ઉમટે છે

યુનેસ્કો દ્વારા વર્લ્ડ હેરિટેજ સિટી જાહેર કરાયેલા ચાંપાનેરમાં આવેલા પાવાગઢ પર ૨૫૦૦ ફૂટની ઊંચાઈએ માતાજીનું શક્તિપીઠ આવેલું છે. દર વર્ષે આશરે ૧.૧૮ કરોડથી વધારે લોકો માતાજીના દર્શન માટે આવે છે. માંચીથી માતાજીના ધામ સુધી જવા માટે રોપ-વે ની વ્યવસ્થા છે. પાવાગઢ નજીક મહર્ષિ વિશ્વામિત્રની તપોભૂમિ ધાબા ડુંગરી આવેલ છે.

દર વર્ષે આશરે ૫૦ લાખ લોકો કષ્ટભંજન દેવના દર્શન કરે છે

શ્રી ગોપાળાનંદ સ્વામીએ સાળંગપુર ગામમાં વેદોક્ત વિધિથી શ્રી કષ્ટભંજન હનુમાનજી મહારાજની આ મૂર્તિની સ્થાપના કરી હતી. સાળંગપુર ભાવનગરથી ૮૨ કિ.મી. દૂર આવેલું છે. કાર કે બસ દ્વારા સરળતાથી પહોંચી શકાય છે. ખાસ કરીને શનિવારે આ મંદિરે દર્શનાર્થીઓની ખૂબ જ ભીડ હોય છે. હનુમાનજીની વિશાળ મૂર્તિ આકર્ષણનું કેન્દ્ર છે. દર વર્ષે અંદાજે ૫૦ લાખ લોકો કષ્ટભંજન દેવ હનુમાનજીના દર્શન કરે છે.

અક્ષરધામ : સૌથી વિશાળ હિંદુ મંદિર. ૨૧૦ સ્તંભ, ભગવાનની ૯.૨ ટન વજનની મૂર્તિ

ગાંધીનગર સ્થિત અક્ષરધામ ગુજરાતના હિંદુ મંદિરોમાં સૌથી વિશાળ છે. ૨૩ એકર જમીનમાં ફેલાયેલું સંકુલ ગુલાબી પથ્થરોમાંથી બનાવેલું છે. ૧૦૮ ફૂટની ઊંચાઈ અને ૬૦૦૦ ટન પથ્થરો વપરાયા હતા. અહીં એક જ શિલામાંથી બનાવેલા અંદાજે ૨૧૦ સ્તંભ છે. ગર્ભગૃહમાં ભગવાનશ્રી સ્વામિનારાયણની અંદાજે ૯.૨ ટન વજનની મૂર્તિ પર સોનાનો ઢોળ ચઢાવેલો છે.

વિશ્વ બેંકના અધ્યક્ષ, આર.બી.આઈ.ના ૪ ગવર્નર સહિત ૪૧ દેશના બિઝનેસમેન અમદાવાદમાં તૈયાર થયા : પાવર ઓફ મેનેજમેન્ટ

IIM-A : ૧૨થી વધારે પદ્મ એવોર્ડ વિજેતા અહીંથી બહાર પડ્યા. ૭૦થી વધારે દેશોમાં ફેલાયેલું છે પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓનું નેટવર્ક...

આજે ૭૦થી વધારે દેશોમાં IIM - અમદાવાદના પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓનું નેટવર્ક છે. આજ સુધી આ સંસ્થાએ ૪૧ હજારથી વધારે બિઝનેસમેન આપ્યા છે. રીઝર્વ બેંકને ૪ ગવર્નર અહીંથી મળ્યા છે. જેમાં રઘુરામ રાજન, આઈ.જી. પટેલ, સી. રંગરાજન, વેણુગોપાલ રેડ્ડીનો સમાવેશ થાય છે. વર્લ્ડ બેંકના નવા પ્રમુખ તરીકે IIM ના પૂર્વ વિદ્યાર્થી અજય બંગાની વરણી થઈ છે.

આ જાણીતા નામો પણ અમદાવાદમાં ભણેલા

૧.	આશિષ નંદા	પૂર્વ ડાયરેક્ટર, આઈઆઈએમ, અમદાવાદ
૨.	વી. નાગેશ્વરન	પૂર્વ નાણાંકીય સલાહકાર, ભારત સરકાર
૩.	મલ્લિકા સારાભાઈ	પદ્મભૂષણ અને જાણીતા નૃત્યાંગના
૪.	કિરણ કાર્ણિક	પદ્મશ્રી અને નાસ્કોમના પૂર્વ પ્રમુખ
૫.	ફાલ્ગુની નાયર	ફાઉન્ડર, નાયકા
૬.	કે. વી. કામથ	પદ્મભૂષણ અને બ્રિક્સના પહેલા પ્રમુખ
૭.	અરવિંદ સુબ્રમણ્યમ	પૂર્વ મુખ્ય નાણાંકીય સલાહકાર, ભારત સરકાર
૮.	હર્ષા ભોગલે	જાણીતા ક્રિકેટ કોમેન્ટેટર
૯.	ચેતન ભગત	જાણીતા લેખક
૧૦.	દીપ કાલરા	ફાઉન્ડર, મેક માય ટ્રીપ

IIT-G : ૧૫ વર્ષમાં ૨૩૦૦થી વધારે ઇજનેર આપ્યા. સ્ટાર્ટ-અપમાં ડંકો. ૨૫૦થી વધુ છે અમેરિકામાં...

વર્ષ ૨૦૦૮માં ગાંધીનગરમાં સાબરમતી નદીના કિનારે આઈ.આઈ.ટી. - ગાંધીનગરની સ્થાપના થઈ હતી. આઈ.આઈ.ટી. - ગાંધીનગરની પહેલી બેચના વિદ્યાર્થીઓ ૨૦૧૨માં ગ્રેજ્યુએટ થયા હતા. હાલ ૨૫૦થી વધારે આઈ.આઈ.ટી. ગ્રેજ્યુએટ્સ અમેરિકામાં તો ૧૦૦થી વધારે યુરોપના જુદા જુદા દેશોમાં છે. ૩૦થી વધારે કેનેડામાં, ૪૦ આસપાસ સીંગાપોર સહિત અન્ય દેશોમાં છે.

આઈ.આઈ.ટી. - ગાંધીનગરના એ નામ જેમણે ગૌરવ વધાર્યું

૧.	પ્રશાંત બોરડે, શૌર્યસિંહા	કો-ફાઉન્ડર, રેક્કો
૨.	પ્રથમેશ જુવાટકર, સાર્થક જૈન	કો-ફાઉન્ડર, નેનોનેટ્સ
૩.	અજિંક્યા કુલકર્ણી, અભિક પટેલ	વિન્ટ વેલ્થ

૪.	કિસ્લય પંકજ	સીટીઓ, મિસેલીયો મોટર્સ
૫.	દીપ્તિ ચોપરા	કો-ફાઉન્ડર, એડફેસ
૬.	નિસર્ગ શાહ	કો-ફાઉન્ડર, એફેબલ
૭.	અંકિત અગ્રવાલ	કો-ફાઉન્ડર, એગમેકો ઇન્ડસ્ટ્રીઝ
૮.	રોશન અગ્રવાલ	ફાઉન્ડર, વ્હાઈટ પાન્ડા
૯.	સિલ્કી અગ્રવાલ	ફાઉન્ડર, જીઓ કાર્ટે રડાર
૧૦.	અંકિતા સિન્હા, રોષભ માથુર	કો-ફાઉન્ડર, માર્કોબી

GNLU : ૧૦૦થી વધુ વિદ્યાર્થી દેશના જુદા જુદા ૧૬ રાજ્યના ન્યાયતંત્રમાં ટોચના પદ પર...

ગાંધીનગર સ્થિત ગુજરાત નેશનલ લો યુનિવર્સિટી (GNLU)માં ન્યાયતંત્રની પદવી મેળવનારા ૧૦૦થી વધુ વિદ્યાર્થી દેશના ૧૬ રાજ્યના ન્યાયતંત્રમાં સેવા આપી રહ્યા છે. જેમાં ગુજરાતમાં ૩૫ અને રાજસ્થાનમાં ૩૦ મોખરે છે. GNLU ની સ્થાપના ૨૦૦૩માં કરાઈ હતી. ૨૦૧૮માં રાજસ્થાન જ્યુડિશિયલ સર્વિસ માટેની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષામાં એક સાથે ૧૬ પૂર્વ વિદ્યાર્થી ઉત્તીર્ણ થયા હતા, જ્યારે ૨૦૨૨માં ૧૫ પૂર્વ વિદ્યાર્થીઓ દેશના ૪ રાજ્ય - ગુજરાત, રાજસ્થાન, હરિયાણા, બિહારના ન્યાયતંત્રમાં નિમણૂક માટે પસંદગી પામ્યા હતા. આ વિદ્યાર્થીઓએ વિદેશમાં પણ નામના મેળવી છે. તેઓ યુરોપ, નોર્થ અમેરિકાની વિશ્વની ટોચની યુનિવર્સિટીમાં સ્કોલરશીપ સાથે વધુ અભ્યાસ માટે જાય છે.

વિવિધ રાજ્યોના ન્યાયતંત્રમાં જી.એન.એલ.યુ.ના વિદ્યાર્થીઓ

રાજ્ય	સંખ્યા	રાજ્ય	સંખ્યા	રાજ્ય	સંખ્યા
ગુજરાત	૩૫	પશ્ચિમ બંગાળ	૦૩	મહારાષ્ટ્ર	૦૧
રાજસ્થાન	૩૦	ઓડિશા	૦૨	સિક્કીમ	૦૧
બિહાર	૧૦	આસામ	૦૧	ઉત્તરાખંડ	૦૧
ઉત્તર પ્રદેશ	૧૦	છત્તીસગઢ	૦૧	ત્રિપુરા	૦૧
દિલ્હી	૦૫	હરિયાણા	૦૧		
મધ્ય પ્રદેશ	૦૫	જમ્મુ અને કાશ્મીર	૦૧		

પાવર ઓફ UPSC : ૩૦ વર્ષમાં સ્પીપાએ ૨૮ IAS, ૪૯ IPS સહિત ૨૫૦થી વધુ અધિકારી આપ્યા

૨૦૧૬ પછી ૭ વર્ષમાં ૧૦૮ યુવા ગુજરાતી અધિકારી બન્યા. આ પણ એક રેકોર્ડ છે. અગાઉ ૧૬ વર્ષમાં ૫૩ પાસ થયા હતા. ૧૦ ગુજરાતી અધિકારી ફોરેન સર્વિસમાં પણ છે.

૧૯૬૨થી આજ સુધી....

૧૯૬૨માં ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્પીપાની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી. ૧૯૭૪માં તેનું નામ બદલીને સરદાર પટેલ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ પબ્લિક એડમિનિસ્ટ્રેશન કરાયું હતું. ૨૦૦૪માં સ્પીપાને સ્વાયત્ત સંસ્થા બનાવવામાં આવી હતી. સ્પીપામાંથી સફળ થનારા ઉમેદવારોનું પ્રમાણ ૨૦૦૮માં ૩ થી ૭ ઉમેદવારમાંથી વધીને ૨૦૧૫માં ૧૭ અને ૨૦૧૭માં ૨૨ થયું છે.

ક્યાં ફરજ બજાવે છે આ સફળ ઉમેદવારો?

ક્રમ	નામ	પાસ વર્ષ	હાલમાં
૧.	પ્રવીણ સોલંકી	૨૦૦૨	કમિશનર, કુટીર અને ગ્રામોદ્યોગ
૨.	ગૌતમ પરમાર	૨૦૦૩	આઈજી, ભાવનગર રેન્જ
૩.	મકરંદ ચૌહાણ	૨૦૦૬	સંયુક્ત નિયામક, એસીબી

ગૌરવ અપાવવામાં આ ખેલાડીઓ....

ખેલાડીનું નામ	રમત
હરમિત દેસાઈ	ટેબલ ટેનિસ
માનવ ઠક્કર	ટેબલ ટેનિસ
માના પટેલ	સ્વિમિંગ
અંકિતા રૈના	ટેનિસ
તસનીમ મીર	બેડમિન્ટન
સરીતા ગાયકવાડ	એથલેટિક્સ
ભાવિના પટેલ	પેરા ટેબલ ટેનિસ

ખેલાડીનું નામ	રમત
પારૂલ પરમાર	પેરા બેડમિન્ટન
માનુષ શાહ	ટેબલ ટેનિસ
લજ્જા ગોસ્વામી	શુટીંગ
તેજસ બાકરે	ચેસ
સોનલ પટેલ	ટેબલ ટેનિસ
યાસ્તિકા ભાટીયા	ટી-૨૦ મહિલા ક્રિકેટ
રાધા યાદવ	ટી-૨૦ મહિલા ક્રિકેટ

પાવર ઓફ બ્રાન્ડ : દેશની ૫૦૦ કંપનીઓમાં ગુજરાતી કંપનીઓનો હિસ્સો ૨૩% સુધી

બ્રાન્ડ ગુજરાતી! ૪૭ કંપનીનું વેલ્યુએશન ૫૦ લાખ કરોડ, આ ૧૦૭ દેશોની જી.ડી.પી. કરતાં પણ વધુ ૧૫ કંપનીનું વેલ્યુએશન ૧ લાખ કરોડથી પણ વધારે. મુંબઈમાં ગુજરાતી ઉદ્યોગપતિઓનું વર્ચસ્વ

દેશ જ નહીં, દુનિયાના ટોચના શ્રીમંતોમાં પણ ગુજરાતીઓ સ્થાન જમાવી ચૂક્યા છે. દેશની ૬ હજાર કરોડથી વધારે વેલ્યુએશન ધરાવતી ૫૦૦ કંપનીમાં ગુજરાતીઓની માલિકીની ૪૭ કંપની છે. આ તમામ કંપનીઓનું માર્કેટ વેલ્યુએશન જોઈએ તો અંદાજે ૫૦ લાખ કરોડથી પણ વધારે છે. તમામ ૫૦૦ કંપનીઓનું કુલ વેલ્યુએશન ૨૨૫ લાખ કરોડથી પણ વધુ છે. ગુજરાતી કંપનીઓનો ફાળો ૨૩ ટકાથી વધારે છે. ભારત સહિત અન્ય દેશોની જી.ડી.પી.ની સરખામણીએ જોઈએ તો ૧૦૦થી વધારે દેશોની જી.ડી.પી. કરતાં ગુજરાતી કંપનીઓનું કુલ વેલ્યુએશન વધારે છે.

૧ લાખ કરોડથી વધારે વેલ્યુ ધરાવતી ૧૫ ગુજરાતી કંપની :

કંપનીનું નામ	સ્થાપક	વેલ્યુએશન
રીલાયન્સ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	ધીરૂભાઈ અંબાણી	૧૭.૨૫ લાખ કરોડ
તાતા કન્સલ્ટન્સી	જેઆરડી તાતા	૧૧.૬૮ લાખ કરોડ
અદાણી ટોટલ ગેસ	ગૌતમ અદાણી	૦૩.૯૬ લાખ કરોડ
અદાણી એન્ટરપ્રાઇઝ	ગૌતમ અદાણી	૦૩.૮૧ લાખ કરોડ
કોટક મહિન્દ્રા બેંક	ઉદય કોટક	૦૩.૭૭ લાખ કરોડ
અદાણી ટ્રાન્સમિશન	ગૌતમ અદાણી	૦૩.૭૩ લાખ કરોડ
અદાણી ગ્રીન એનર્જી	ગૌતમ અદાણી	૦૩.૩૩ લાખ કરોડ
એશિયન પેઈન્ટ્સ	૪ ગુજરાતી મિત્ર	૦૨.૯૮ લાખ કરોડ
સન ફાર્મા	દિલીપ સંઘવી	૦૨.૪૪ લાખ કરોડ
વિપ્રો	મોહંમદ પ્રેમજી	૦૨.૧૨ લાખ કરોડ
અદાણી પોર્ટ્સ (એસઈઝેડ)	ગૌતમ અદાણી	૦૧.૭૪ લાખ કરોડ
તાતા મોટર્સ	જેઆરડી તાતા	૦૧.૩૭ લાખ કરોડ
પીડિલાઈટ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	બળવંત પારેખ	૦૧.૩૧ લાખ કરોડ
અદાણી પાવર	ગૌતમ અદાણી	૦૧.૩૧ લાખ કરોડ
તાતા સ્ટીલ	જમશેદજી તાતા	૦૧.૨૪ લાખ કરોડ

પાવર ઓફ ગિવિંગ : ૮૦% ગુજરાતીઓએ વર્ષમાં કંઈકને કંઈક દાન જરૂર કર્યું છે • અંગદાનવાળા ટોપ ૧૦ રાજ્યોમાં ગુજરાત સમાવિષ્ટ

અંગદાનમાં ગુજરાત ટોપ ૧૦ રાજ્યોમાં સમાવિષ્ટ છે. ગુજરાતમાં ૨૦૧૬થી ૨૦૨૧ વચ્ચે ૮૫૨ મૃત અને ૨૩૪૩ જીવિત લોકોએ અંગદાન કર્યું. નેશનલ ઓર્ગન એન્ડ ટીસ્યુ ટ્રાન્સપ્લાન્ટેશન ઓર્ગેનાઈઝેશન અનુસાર ગુજરાતમાં ૨૦૧૩-૨૦૨૨ વચ્ચે ૧૪૮ અંગદાન થયું હતું. ગુજરાત દેશમાં ચોથા ક્રમે છે. આ ૧૪૮ લોકોના ૩૩૯ અંગદાન કરાયા. આ પણ રેકોર્ડ છે. પહેલીવાર આ મામલે ગુજરાત ટોપ ૫ માં છે.

વિવિધતા

જીવન વૈભવ સમજાવતા પ્રશ્નો લેખાંક-૩

દિષ્ટિ મહેતા

યેશા મહેતા

વ્યક્તિના જીવનનો એક અમૂલ્ય સમય ગણી શકાય તે છે, તેનું બાળપણ. અને તેના બાળપણમાં તેણે સાંભળેલું પ્રથમ ગીત હોય છે - હાલરડું. તો આજના આ લેખાંકમાં અમે તમને હાલરડાંની મધુર કિલકારીઓ થકી, બાળપણના સંસ્મરણો તરોતાજા કરાવીશું.

પ્રશ્ન : તમને મનગમતું હાલરડું મનોમન ગણગણો અથવા સાંભળો અને પછી અહીં લખો અને તેનાં પછી હાલરડાં વિશે થોડી માહિતી આપો.

ગુજરાતી સાહિત્ય અને લોક સંગીતમાં જેનું આગવું મહત્ત્વ છે, તેવા ‘હાલરડાં’માં કાવ્યતત્ત્વ ઓછું અને લાગણીની સહજ અભિવ્યક્તિ વધારે છે. ભાષાથી તેને શણગારવું ના પડે, કવિતાની જેમ એ કાગળ પર નહીં પરંતુ સીધું લોકોના દિલમાં જ છપાઈ જાય. પાઠશાળામાં જે ન ભણે, એ માં ના હાલરડામાં જ ભણાઈ જાય. પેઢી દર પેઢી ગણામાં જ સચવાય અને ઉછરે... લોકોની જીભે સહજ રીતે ચડી જાય એવી માં ની લાગણી કે જેને સાંભળતા જ જેની મીઠાશ હૈયામાં અંકાઈ જાય, તેવું મારી માં દ્વારા સાંભળેલ અત્યંત મીઠું હાલરડું જે સાંભળતાં જ મારું બાળપણ નજર સમક્ષ ખડું થઈ જાય તે અહીં અંકિત કરું છું.

સોના રૂપાના પારણીયામાં પોપટ લાકડી ઘુઘરિયાવાળા

સોના રૂપાના પારણીયામાં પોપટ લાકડી ઘુઘરિયાવાળા

આવ્યા છો તો અમર થાજો રે! ખૂબ મોટું નામ કમાજો રે!
હૂલું...હૂ...હૂ...હૂ...હા... પોઢો મારા પ્રાણ દુલારા રે
હૂલું...હૂ...હૂ...હૂ...હા... ઝુલો મારી આંખના તારા રે.
પોઢો મારા પ્રાણ દુલારા રે.

હીરની દોરી હાલા રૂપાળા રે... સુર કસુંબલ કેસરીયાળા રે

હે તમે મારા દેવ દુલારા રે, તમે ભગવાનને વ્યાલા રે...

હૂલું...હૂ...હૂ...હૂ...હા... પોઢો મારા પ્રાણ દુલારા રે...

હૂલું...હૂ...હૂ...હૂ...હા... ઝુલો મારી આંખના તારા રે...

પોઢો મારા પ્રાણ દુલારા રે...

આવા હાલરડાં આજે પણ સાંભળીએ ત્યારે બાળકને પારણે ઝુલાવતી માતાનું દૃશ્ય ખડું થઈ જાય છે. ‘હાલરડું’ બાળક જ્યારે ઘોડિયામાં સૂતું હોય ત્યારે તેની માતા દ્વારા હિંચકો નાખતી વેળાએ ગવાય છે. હા...હા...હૂ...હૂ... નો આરોહ - અવરોહ અને સંગીતનો તાલ-લય બાળકને મીઠી નીંદરમાં પોઢાડે છે. હિંચકાનું આવન-જાવન એ જ આરોહ-અવરોહ છે. સાવ નાનકડું બાળક રડે ત્યારે હિંચકામાં ‘પોઢાડી’ને માં હાલરડાં ગાય છે.

હાલરડાંની રચના અનેક કવિઓએ કરી છે. પ્રાચીનકાળથી જોઈએ તો મૂળ કૃષ્ણની બાળલીલાના પદોમાં છે. સૂરદાસજીએ સૌથી વધુ બાલ્યપદોની રચના કરી છે. પ્રાચીનયુગથી શરૂ કરીને આજે અર્વાચીન યુગમાં હાલરડાં અકબંધ છે. પણ હા, રાગ-શબ્દો સાથે ઘણું બધું બદલાયું છે.

ઘોડિયામાં હિંચતા બાળકને પોઢાડતા માતાનો સ્વર, લય-તાલ, આરોહ-અવરોહ સાથે પ્રેમ-હૂંફ લાગણી સીધા બાળકના માનસ ઉપર અસર કરે છે. મધ્યકાલીન યુગ, એ આપણી ભારતીય સંસ્કૃતિમાં હાલરડાંનું વિશેષ મહત્ત્વ છે. જો કે અત્યારના યુગમાં આપણી આ વિરાસત લુપ્ત થતી જોવા મળે છે. શિવાજીનું હાલરડું સાંભળતા જ જીજ્ઞાસાથી વાતો યાદ આવે છે. હાલરડાંના ગીત, શબ્દો સાથે બાળકને ઘણાં બધા ગુણોનું સિંચન પણ થઈ જાય છે. માતા યશોદાના કંઠેથી છલકાતાં હાલરડાંથી કૃષ્ણ પણ મધુર હાસ્ય કરે છે. હાલરડાંમાં વાત્સલ્યભાવ સિવાય બીજું કશું જ ન આવડે તો પણ ચાલે, એ જ એની તાકાત છે. એ જમાનાના રૂપકડાં પારણામાં ઝુમ્મર, ઘુઘરા લટકતાં હોય અને તેને જોઈને બાળક પણ હસતું હોય, તે હાલરડામાં વીરરસ છલકે છે. તેમાં પરીઓના દેશોની કલ્પનાઓ, ઘોડે બેસેલ રાજકુમાર જેવા વિવિધ અવિસ્મરણીય હાલરડાં એ આપણી ધરોહર છે.

મા, માસી, નાની, દાદી, ફઈ, મમ્મી જેવા તમામ પરિવારજનો ઉમળકાભેર ઉત્સાહ સાથે મીઠડાં હાલરડાં ગાઈને ટબુકડા બાળકને પોઢાડતા હતા. અને તે સંયુક્ત કુટુંબમાં

(અનુસંધાન : જુઓ પાના નં. - ૨૯ ઉપર)

સાંજના જ ધંધા પર જતો હતો. માણસો બાકીના સમયે ધંધો સંભાળી લેતા હતા. કામ કરવાની ઝડપ ઓછી થઈ ગઈ હતી. યાદશક્તિ ઓછી થઈ હતી. ધંધાની વસ્તુઓના ભાવ, જે પહેલા હિતેશને યાદ રહેતા હતા, હમણાં હમણાં ઘણી વખત એને પોતાના માણસોને પૂછવા પડતા હતા.

નજીવી બાબતોમાં ચીડાઈ જતો હતો. અવાજ, ઘોંઘાટ સહન થતો ન હતો.

હિતેશને ખૂબ જ વિચારો આવતા હતા. મોટાભાગના વિચારો નકારાત્મક હતા. “આ ગંભીર બીમારી છે. હું આમાંથી સાજો નહીં થાઉં વગેરે...”

રાત્રે ઊંઘ ખૂબ જ ઓછી થઈ ગઈ હતી. પરોઢિયે સવારના ચારેક વાગે ઊંઘ ઉડી જતી. પછી ઊંઘ ન આવતી.

સવારમાં સ્ફુર્તિ રહેતી ન હતી. સવારમાં ઊંઘ ન આવતી તથા ઉઠવાનું મન ન થતું. પડ્યા રહેવાનું મન થતું. રજાના દિવસે પણ ક્યાંય ફરવા જવાનું મન ન થતું. આ બીમારીની પહેલા, રજાના દિવસે હિતેશ ઘરે ન મળતો.

● **બીમારી તરફ લઘ જનારા પરિબળો :**

૧. **પિતાજીનું દુઃખદ અવસાન :** ત્રણેક વર્ષ પહેલાં હિતેશના પિતાજીનું અચાનક હાર્ટ એટેકથી અવસાન થયેલ. એ વખતે હિતેશ બહારગામ હતો. હિતેશના મનમાં દુઃખ રહી ગયું કે પિતાજીના છેલ્લા સમયે હું એમને મળી ન શક્યો.

૨. **ભાઈઓ ધંધામાં છૂટા થયા :** પિતાજીના અવસાનના છ મહિના બાદ જ નાનો ભાઈ ધંધામાંથી છૂટો થયો. મોટા ભાઈ હિતેશે ઘણું સમજાવ્યું કે પિતાજીની હાજરીમાં આપણે સાથે હતા તો હવે પણ સાથે જ ધંધો કરીએ. પણ નાનો ભાઈ ન માન્યો. અંતે ધંધામાંથી છૂટો થયો. હિતેશના મન પર તથા ઉર્મિતંત્ર પર ઊંડો ઘા લાગ્યો. આ પ્રસંગના બે મહિના બાદથી ઉપરોક્ત શારીરિક લક્ષણો (પેટ ભારી લાગવું, જમવામાં રૂચિ ન રહેવી, ઉબકા આવવા, અપચો થવો વગેરે) શરૂ થયેલ.

૩. **દેરાણી - જેઠાણી વચ્ચે નાની બાબતોમાં મતભેદ થવા લાગ્યા.** પિતાજીની હયાતીમાં આમાંનું કાંઈ ન થતું. ત્યારબાદથી મતભેદ વધતા ગયા. હિતેશની ઈચ્છા હતી કે સમાજમાં બધો વ્યવહાર પિતાજીના નામે થવો જોઈએ. પરંતુ નાના ભાઈ-ભાભીને આ માન્ય ન હતું. વ્યવહારની બાબતમાં પણ બંને ભાઈઓ અલગ થયા. હિતેશના ઉર્મિતંત્ર પર નકારાત્મક અસર થતી અને લક્ષણોનું પ્રમાણ વધતું ગયું.

૪. **ધંધામાં હરીફાઈ વધી :** નાના ભાઈએ પણ માર્કેટમાં આ જ ધંધો અલગથી શરૂ કર્યો. આથી ધંધામાં હરીફાઈ વધી. હિતેશના મનમાં આથી ચિંતા થવા લાગી કે ભવિષ્યમાં શું થશે?

(ક્રમશઃ)

જીવન વૈભવ સમજાવતા પ્રશ્નો

(અનુસંધાન : પાના નં. - ૨૭ ઉપરથી ચાલુ)

બાળક ક્યારે મોટું થઈ જતું, ખબર જ ન પડતી! હાલરડાંના શાસ્ત્રોમાં સીતા, સતી, રાધા, સરસ્વતી વગેરે સંબંધો આવે છે. આપણી ભારતીય સંસ્કૃતિમાં હાલરડાંમાં દેવીઓની ભેટ આપણને મળી છે. માતા, એ સંસારની સૌથી મોટી ગુરુ છે. તેની મમતા, પ્રેમ, બાળક પ્રત્યેની લાગણી જ્યારે બાળકને હાલરડાં ગાઈને સુવાડે છે, ત્યારે તે બાળકના ભાગ્યની ઈર્ષ્યા દેવો પણ કરે છે. માતાના ભાવથી, સ્પર્શથી તેની હુંફાળી ગોદનું અને કંઠપાનથી હાલરડાંઓ સાંભળવાનું સૌભાગ્ય સૌને પ્રાપ્ત થયું નથી. પ્રાચીનકાળમાં આર્યમાતાઓ પારણામાં જુલતાં બાળકને આર્યત્વનાં સંસ્કાર રેડતી. આપણા સમાજમાં હાલરડાં સ્ત્રી જ ગાય તેવું નથી. ૧૯૪૦માં ફિલ્મમાં કે. એલ. સાયગલે ‘સો જા રાજકુમારી સો જા...’ ગાયું હતું. આજે ૮૦ વર્ષ પછી પણ લોકો ગાય છે અને તેને યાદ પણ કરે છે.

હાલરડાં ક્યારેય આજકાલનાં ફિલ્મી ગીતો જેવા

ઘોંઘાટીયા ન હોય. તે હંમેશાં શાંત, મીઠડા અને અર્થસભર જ હોય, જે વર્ષોથી ગવાતા આવ્યા છે. આજે તો હાલરડાં સાવ લુપ્ત જ થઈ ગયા છે. Sleeping Songs ને યુ-ટ્યુબ પર શોધતી મમ્મીઓને સમજાવવું પડે કે બાળકનું પાયાનું શિક્ષણ ઘરનાં વાતાવરણમાંથી જ મળે છે. આથી જ, આજની મમ્મીએ બાળકની માતા બનીને હાલરડાં શીખવા જ પડશે.

● **ઘરોહર :**

આપણે ખૂબ પ્રગતિ કરી, પરંતુ આપણી જ સંસ્કૃતિ વિસરી ગયા.

હાલરડાં આપણી ઘરોહર હતી અને આજે પણ છે પણ વિસરી ગયા...

મારા માતા-પિતાની ઉંમરના સર્વે હાલરડાં સાંભળીને મોટાં થયા છે અને અમારી પેઢીને સંભાળવાની જવાબદારી આપ સર્વે વડીલોની છે.

૨૦૪, કળશ (સી.એન.) કો.ઓ. હાઉ. સોસાયટી, સી. એન. વિદ્યાલય ગેટ નં.-૧ની સામે, આંબાવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬. સંપર્ક : ૯૯૭૪૩ ૭૯૮૫૮

તંદુસ્તી

પાંદુરોગ - એનીમિયા

ડૉ. કમલેશ એન. શાહ
M.D., FICA USA

હેલ્થી રહના હે તો ખુદ સે યે વાદા કરના હે,
ફલ, સબ્જી ઓર અનાજકા સેવન ખૂબ કરના હે,
ફાસ્ટ ફૂડ જો બીમાર કરે ઉસસે દૂરી બનાના હે.

આ એક પ્રકારનો લોહીનો રોગ છે, જેમાં રક્તકણો ઘટી જાય છે, ફિક્કા પડી જાય છે, નાના/મોટા દેખાય છે. ક્યારેક તૂટેલા માલૂમ પડે છે. આમ, પાંદુરોગ એટલે ફિક્કાશ. પીળાશ પડતો શરીરનો સફેદ રંગ. વ્યક્તિના શરીરમાં લોહધાતુ એટલે કે હિમોગ્લોબીન ઘટવાના કારણે ફિક્કો પડતો જાય.

હિમોગ્લોબીન ઘટવાના ઘણા કારણો પૈકીના આ સાત કારણો તપાસીએ.

૧. Iron deficiency Anemia – આયર્ન કમી એનીમિયા.
૨. જન્મજાત થતા Anemia – હેરીડિટરી એનીમિયા, થાલેસેમિયા, સીકલ સેલ એનીમિયા
૩. Hemolytic Anemia – હિમોલીટીક એનીમિયા.
૪. Aplastic Anemia – બોનમેરો એનીમિયા.
૫. Anemia due to inflammation – આંતરડાં, સાંધામાં થતા સોજાના કારણે.
૬. Anemia due to chronic Diseases, Cancer etc.
૭. વિટામિન્સ B12 – Folateની ખામીને કારણે થતો એનીમિયા.

હવે, સામાન્ય કારણોમાં થતો આયર્ન, વિટામિન્સની ખામીને કારણે થતા પાંદુરોગમાં, સ્ટોરેજમાં ઉણપ, રક્તકણોમાં ખામીને કારણે થતા આ રોગનો ફેલાવો દુનિયામાં આ પ્રમાણે છે.

- ★ પ્રત્યેક ત્રણ વ્યક્તિઓએ એક વ્યક્તિમાં જોવા મળે છે.
- ★ ભારતમાં આ લોહીનો રોગ દર વર્ષે ૧૦ મિલિયન લોકોમાં જોવા મળે છે.

● દર્દીની ફરિયાદો :

- ★ થાક, અશક્તિ, શ્વાસ ચઢવો વગેરે.
- ★ ચક્કર આવવા, આંખે અંધારા, લો બ્લડ પ્રેશર.
- ★ હૃદયના ધબકારા વધવા, માથું દુ:ખવું, શરીર, સાંધામાં

કળતર, શરીર ફિક્કું પડતું જવું.

- ★ નખ સફેદ, બરડ થવા.

● લોહીમાં આયર્ન - લોહતત્વનું મહત્વ :

૧. શરીરમાં એક સ્થળેથી બીજા સ્થળે હિમોગ્લોબીન દ્વારા ઓક્સિજન પહોંચાડે છે.
૨. શરીરના મેટાબોલીઝમની પ્રક્રિયામાં વપરાતા સ્ત્રાવોના બંધારણમાં ભાગ ભજવે છે.
૩. લોહી તત્વ હાડકામાં રહેલા મજબૂ પેશી - Bone Marrowમાં તથા લીવર અને બરોડમાં સ્ટોર થાય છે.

● પાંદુરોગ નિદાન કરવાની રીતો

સંપૂર્ણ લોહીની તપાસ. જેમાં હિમોગ્લોબીન (Hb) રક્તકણોનું લેવલ (RBC) આયર્નનું (Iron) તથા Ferritin નું પરીક્ષણ.

પુરુષોમાં < 7.7 MOI (80-180), સ્ત્રીઓમાં < 7.4 (60-160), Serum Iron < 7.1, Serum Ferritin < 30 mg

આયર્ન બાઇન્ડિંગ કેપેસિટી > 13.1

આ કારણે રક્તકણોમાં રહેલ હિમોગ્લોબીનની ઉણપને કારણે પૂરતા પ્રમાણમાં ઓક્સિજન માંસપેશીઓમાં લઈ જતું નથી.

● પાંદુરોગની સારવાર

૧. સામાન્ય Iron deficiency માટે એવો ખોરાક જેમાં લોહ તત્વ ભરપૂર હોય. બીટ, ગાજર, ટામેટાં, ચણા, ગોળ, લીલોતરી શાકભાજી, દૂધ, ઈંડા વગેરે.
૨. લોહતત્વવાળી આયર્નની ગોળી ભૂખ્યા પેટે લેવી. લીંબુ / ઓરેન્જ જ્યુસ, લોહતત્વને ઝડપથી આંતરડામાં લઈ જાય છે.
૩. Hb - હિમોગ્લોબીનની ઉણપ થવાના કારણોની તપાસ. જેમાં, લોહીના જન્મજાત રોગોથી લઈને Endoscopy તપાસ Colonoscopy તપાસની જરૂર પડે.

૪. મસા કે માસિક સ્ત્રાવ વધારે થતો હોય તો સર્જન કે ગાયનેક દ્વારા ડોક્ટરી તપાસ.
૫. ઝાડાની Occult Bloodની તથા કરમિયા માટેની તપાસ.
૬. વિટામિન B12 કે વિટામિન D3ની તપાસ જરૂરી બને છે.
૭. કેટલાક લોહીના કેન્સર માટે છેલ્લે Bone Marrowની તપાસ જરૂરી બને છે.

● **આયર્ન માટેની વિશિષ્ટ સારવાર :**

આ માટે ખાસ પ્રકારના Iron તથા B12ના ઈન્જેક્શનો બોટલમાં નાખી અપાય છે. જેના કારણે Hb ઝડપથી વધે છે.

● **લોહીની ઉણપ નિવારવાના ઉપાયો :**

૧. સ્ત્રીઓએ ફેમિલી પ્લાનિંગ માટે લેવાની Contraceptive Pills બંધ કરવી.
૨. કારણ વિના કાળો ઝાડો થાય તો ચેતી જવું.
૩. અતિશય માસિક સ્ત્રાવ કે મસામાંથી પડતા લોહીની તાત્કાલિક સારવાર.
૪. એન્ટીબાયોટીક લેતા સમયે ખાસ કાળજી.
૫. ટી.બી., સંધિવા, લીવર જેવા રોગો માટે સ્પેશિયાલિસ્ટનું કન્સલ્ટેશન.
૬. પૂરતા પ્રમાણમાં ઋતુઓ પ્રમાણે લીલાં શાકભાજી, ફળફળાદીનો વિશેષ ઉપયોગ કરવો.
૭. સાંધાના દુઃખાવા, માથાના દુઃખાવા, કળતર માટેની ગોળીઓ લાંબો સમય લેવાથી કિડનીને નુકસાન કરે છે.

છેલ્લે ઈશ્વરને પ્રાર્થના કારણકે, **HEALTH IS WEALTH.**

ન તાજ જોઈએ, ન રાજ જોઈએ,
તંદુરસ્ત જીવન જીવવા તારા આશિષ જોઈએ.

પીડાઓ

હડહડ કહેવાથીય હટતી નથી પીડાઓ,
જીભના ચોચલાથી મટતી નથી પીડાઓ.
ન જાત, ન પાત, નહિ નામ સરનામું,
ખોડી ઊભી પગ ખૂટતી નથી પીડાઓ.
એકને બાળું ત્યાં બે બીજી ઊભી થાતી,
દિનરાત વધતી પણ ઘટતી નથી પીડાઓ.
ધસી આવે લાલચ નામના મારા મકાનમાં,
મોજની ભ્રમણામાં છૂટતી નથી પીડાઓ.
એક્સ-રે મશીનની જેમ સર્ચ કરી લેતી,
કામિની કામણમાં અટકતી નથી પીડાઓ.
સંત - માતમાની જેમ વારવા ચાહું મનને,
સંતબાબાઓને ક્યાં છોડતી હતી પીડાઓ.

ભાનુબેન સાવલા 'બદા'

કચ્છની ધરતી

માટીમાંથી હીરા ઉપજે, એવી મારી કચ્છની ધરતી,
અનેરી સુગંધના અહેસાસે, 'માભોમ'ને નમન હું કરતી.
એકબાજુ ધસમસતો દરિયો, એકબાજુ નિઃશબ્દ ગણ,
જમીનની વિષમતા એવી બાવળ ઉગે કણ કણ.
ગાયો-ઘેટાંની સાથે વસતા રોજડા, સુરખાબ,
મોરલાના ટહુંકારની વચ્ચે તેતર ટોળા વિંઝે પાંખ.
મીઠો લાગે સાદુ ભોજન, માની ખીચડી, કાંદાનું શાક,
કચ્છીયત વસ્તી બધે જોઈ જિંદગીનો ઉતરી જાય થાક.
હો દુકાળ કે ધરતીકંપ ખમીરવંતી એની છાતી,
સમાવે હૃદયમાં વિષમ પડકારો છતાં ગીત મજાના ગાતી.
માતાનો મઢ, જેસલ-તોરલ,
હાજીપીર, ભદ્રેશ્વર, બત્રી, ભુજીયો, હમીરસર, નારાયણ, કોટેશ્વર
કવિ તેજ, દુલેરાય કારાણી કે ભામાશા વરસે અનરાધાર
સંગીતને બુલંદી આપે, કલ્યાણજી આણંદજી સંગીતકાર.
પ્રાગમલજી, શ્યામજી કૃષ્ણવર્મા જેવા વીરોનો ખજાનો,
કચ્છની કસુંબલ ધરતીનો ગૌરવવંતો જમાનો.
લોક ભરત, કુંભકારી, બાંધણીને લીંપણ કળાની ધરતી,
સમગ્ર વિશ્વમાં નામ કાઢતી એવી 'નેહ'ની કચ્છની ધરતી.

નેહા શાહ 'નેહ' - સાયન, મુંબઈ

મારું અને તારું

અનુભવોની એરણ તો મારી,
પણ ઘણના ધાવ તો તારા જ...
વન ઉપવનની વનરાજી તો મારી,
પણ મહેકતા પુષ્પો તો તારા જ...
ધસમસતી જળરાશિ તો મારી,
પણ વ્હાલના તરંગો તો તારા જ...
હેયે ઉછળતી લાગણીઓ તો મારી,
પણ સંબંધના ઊંડાણ તો તારા જ...
નામ વિનાના સંબંધોની પોટલી તો મારી,
પણ એમાં શ્વાસોચ્છવાસ તો તારા જ...
એ દોસ્ત...

રમીલા પી. મહેતા - ભુજ
મો. ૯૪૨૭૨ ૭૨૯૧૦

તંદુસ્તી

સ્તન કેન્સર

ડૉ. તપન શાહ
MS, FMAS, FICS (USA)

સ્તન કેન્સર અથવા Breast કેન્સર વારંવાર સાંભળવા મળે છે. જેના કેસ એક ચિંતાજનક લેવલ પર વધી રહ્યા છે. હાલના સમયમાં અલગ અલગ પ્રકારના સ્તનની ગાંઠ અથવા રોગો જોવા મળે છે. અંતઃસ્ત્રાવોમાં ફેરફાર અને ખાણીપીણીની અનિયમિતતાના કારણે સ્તનના રોગો વધુ યુવાન વર્ગમાં જોવા મળે છે.

Phylloides tumor of breast, એક જાતની સ્તનની ગાંઠ છે જે ઘણી મોટી હોય છે અને આખા સ્તનમાં થાય છે. જેના માટે આખું સ્તન કાઢવાની જરૂર પડી શકે છે અને આ પ્રકારની ગાંઠ pre cancerous હોય છે.

સામાન્ય રીતે આ પ્રકારની ગાંઠ ૪૦ વર્ષથી ઉપરની ઉંમરમાં જોવા મળે છે. આ પ્રકારની ગાંઠ ૧ લાખમાં ફક્ત ૧ મહિલામાં જોવા મળે છે. એલ.જી. હોસ્પિટલમાં આ પ્રકારની ગાંઠ ૩ દર્દીમાં કાઢવામાં આવી જેમની ઉંમર ૧૭-૨૦ વર્ષની જ હતી, જે ખૂબ જ rare છે. અત્યાર સુધીના Literature માં ખાલી ૨૦ દર્દીના રીપોર્ટ થયા છે, જેમને આ પ્રકારની ગાંઠ હોય અને ઉંમર ૧૭-૨૫ વર્ષ હોય (Incidence is 0.2-0.3%)

છાતીમાં ગાંઠ, ભારેપણું અને દુઃખાવા સાથે ૧૭ વર્ષની અને ૨૦ વર્ષની મહિલા દર્દી એલ.જી. હોસ્પિટલમાં ઓ.પી.ડી.માં

બતાવવા આવ્યા હતા. જેમને દાખલ કરી સોનોગ્રાફી કરીને Phylloides tumor of breast નું નિદાન કરવામાં આવ્યું. આ પ્રકારની ગાંઠની ખાસિયત છે કે તેની ઉપર નસોને મોટી કરી દે છે. બે દર્દીમાં આ ગાંઠ લગભગ ૧૦-૧૪ સે.મી. જેટલી અને ૧માં ૮ સે.મી. જેટલી મોટી હતી.

આ પ્રકારની ગાંઠનો ઈલાજમાં તે ભાગ આપો કાઢવાની જરૂર પડે છે. જો આ ગાંઠ કાઢવામાં ના આવે તો ત્યાં ચાંદી પડી શકે. જેમાં ચેપ લાગી ને પડૂ થઈ શકે છે. નાની ઉંમરમાં સ્તનનો ભાગ કાઢવાનો એટલે દર્દી અને માતા-પિતાને માનસિક અસર કરે છે. તેમની દીકરીના ભવિષ્યની અને એક ડર રહે કેન્સરનો!

બંને દર્દીનું ઓપરેશન કરીને તેમની ગાંઠ સ્તન સાથે કાઢવામાં આવી અને બાયોપ્સી કન્ફર્મેશન પછી દર્દીને રજા આપવામાં આવી. આ પ્રકારના દર્દીને ઘા વ્યવસ્થિત રૂઝાય પછી ત્યાં સિલિકોન પ્રોસ્થેસિસ અથવા પ્લાસ્ટીક સર્જરી કરીને સ્નાયુ મૂકીને નવું કૃત્રિમ સ્તન બનાવવામાં આવે છે.

નાની ઉંમરે થતી આ પીડા રોકવા માટે જ નિયમિત પ્રમાણે તપાસ કરતા રહેવું (જાત તપાસ - self breast examination) અને પૂરતી જાણકારી મળી રહે અને જલ્દી નિદાન થાય એ ખૂબ જ જરૂરી છે.

વાત કહી દેવી સારી

ઓછ સુધી આવેલી વાત કહી દેવી સારી ને રુદિયે ધરબાયેલી વાત કહી દેવી સારી ન સમજવા જો મૌન કે ચૂપકિદીની પરિભાષા શબ્દ શબ્દ જળવાયેલી વાત કહી દેવી સારી કરોળિયાનો જાળો તૂટતાં વાર લાગે નહીં ગેરસમજણે છંછેડાયેલી વાત કહી દેવી સારી કહેવાય છે સત્યને ઘાંટા પાડવા નથી પડતાં મીઠાણાં જૂઠથી દબાયેલી વાત કહી દેવી સારી ઈશ્વર દ્વારા ખોલી બેઠો 'મન'ને સાંભળવાને આતમ હીયે અજવાળેલી વાત કહી દેવી સારી

મનીષા અજય વીરા 'મન' - મુંબઈ

પુસ્તક સમીક્ષા

(અનુસંધાન : પાના નં. - ૩૫ ઉપરથી ચાલુ)

પુસ્તકના મંથનને ૧૯૭૧ના યુદ્ધ સાથે જોડતાં એક નવી વિચારદિશા પણ ઉઘડે છે. ૧૯૭૧માં બધા મોરચે આપણો હાથ ઉપર હતો. તે સમયે ધાર્યું હોત તો પાક કબજાગ્રસ્ત કાશ્મીર ઉપરાંત કચ્છના ગુમાવેલા પ્રદેશ માટે વાટાઘાટ થઈ શકી હોત ને? ક્યારેક કોઈક વિધાનો રંજ પણ પેદા કરે. 'POK આપણું હશે' એવું ઉચ્ચારણ થાય ત્યારે કચ્છના ગુમાવેલા પ્રદેશનો પણ સાથે કેમ વિચાર થતો નથી? પ્રશ્નો હવામાં જ ઘૂમરાઈને ઓગળી જાય છે.

આ જ રીતે રસપૂર્ણ માહિતી સાથે ૧૯૭૧ના યુદ્ધનું દસ્તાવેજી પુસ્તક પણ કીર્તિભાઈ, આપશો ને? રાહ જોઈએ છીએ...

પુસ્તક સમીક્ષા

પુસ્તક સમીક્ષા

કચ્છની અવગણનાની પીડા જન્માવતાં ૧૯૬૫નાં યુદ્ધનું સર્વગ્રાહી દસ્તાવેજીકરણ

નિરૂપમ છાયા

લગભગ છએક દાયકા પહેલાં કચ્છ સરહદે ખેલાયેલા યુદ્ધ પછી લગભગ બે પેઢી જેટલો સમય પસાર થયો એમ કહી શકાય. અગાઉની પેઢીના અત્યારે હયાત લોકોને એનું સ્મરણ ચોક્કસ હશે. પણ એવુંયે બને કે એની યથાવત વિગતો, તે પણ વિસ્તારથી કે ઊંડાણમાં યાદ ન હોય. ત્યારે ગુજરાતના વરિષ્ઠ અને નિષ્ઠાવાન પત્રકાર, કચ્છીયતના પ્રહરી શ્રી કીર્તિભાઈ ખત્રીએ આ ઘટનાની સર્વાંગી વિગતોને વિશ્લેષણાત્મક રીતે આવરીને એક પુસ્તક આપ્યું છે : “૧૯૬૫નું યુદ્ધ કચ્છનો અંગભંગ કોના વાંકે?” પુસ્તકમાં એમણે આધારભૂત દસ્તાવેજી હકીકતો આપીને નવી પેઢી સહિત સહુને એ ઘટનાનું સ્મરણ કરાવી તેનાં મંથન માટે સામગ્રી પૂરી પાડી છે.

પ્રસ્તાવનામાં પુસ્તકના લેખનની ભૂમિકા વિગતવાર આપી છે એટલે બહુ વિગતમાં ન જતાં ટૂંકમાં જાણીએ. આ યુદ્ધ વિશે ઈ.સ. ૨૦૦૬માં આધારભૂત ઇતિહાસ જાણીને ‘કચ્છમિત્ર’ દૈનિકમાં ઝુંબેશ સમાન લેખશ્રેણી પ્રગટ કરી. પછી ફરી ૨૦૧૫માં નવી માહિતી મળી. યુદ્ધની સુવર્ણ જયંતીએ એનું સંકલન કરીને અને ૨૦૧૮માં કચ્છ સત્યાગ્રહના સંદર્ભમાં એની સુવર્ણ જયંતીએ લેખશ્રેણીઓ પ્રગટ કરી. એ શ્રેણીના લેખો ઉપરાંત જાણીતા સામાજિક આગેવાન, કાર્યકર અને પત્રકાર ગોવિંદ ખોખાણી પાસેથી વિશેષપણે સત્યાગ્રહના અનુભવોના લેખોની અને અન્ય સામગ્રી મળી. એને પણ આ પુસ્તકમાં સમાવી છે. આમ, ૧૯૬૫ના યુદ્ધની ઘટનાની સર્વાંગી વિગતો સચોટ અને આધિકારીક રીતે આ પુસ્તક દ્વારા આપણી સમક્ષ આવે છે.

આ પુસ્તકમાં ૨૬ પ્રકરણમાં યુદ્ધ મોરચાથી લઈ, સરકારશ્રીનું વલણ, સત્યાગ્રહ જેવા વિવિધ મુદ્દાઓ, હકીકતોની ચર્ચા કરતાં ગણમાન્ય લોકોનાં મંતવ્યો પણ આપ્યાં છે. પુસ્તકમાં આપેલી દસ્તાવેજી વિગતો સાથે એના પરિણામો, પ્રશ્નો અને પ્રતિક્રિયાની પણ સવિસ્તાર ચર્ચા કરી છે.

એ વિગતોમાં જઈએ તે પહેલાં પુસ્તકમાં આપેલી યુદ્ધની ઘટનાને સમજાવે. સામાન્ય માન્યતા એવી છે કે — ૧૯૬૫ના એપ્રિલ માસમાં બે આક્રમણો થયા. પરંતુ એ પહેલાં ૧૯૫૬માં પણ પાકિસ્તાને ઘૂસણખોરી કરેલી! પરંતુ કચ્છ કેન્દ્ર સરકારનાં

શાસન હેઠળ હતું. એથી એ વર્ષમાં ૧૭થી ૧૯ ફેબ્રુઆરી દરમિયાનની આ ઘટનામાં ભારતીય લશ્કરના ૭ ગ્રેનેડિયર્સના ખાવડામાં તૈનાત જવાનો છાડબેટ પહોંચ્યા અને સામસામા ગોળીબાર થયા. પણ એમ જ મોટાંરથી સજજ પાકિસ્તાની સૈનિકોનો સામનો કરવા ધ્રાંગધ્રાથી બોલાવેલી લશ્કરી ટુકડીની વિશેષ કુમક ભુજ થઈ, ૨૪મીએ ખાવડા પહોંચી ગઈ અને બેડિયા બેટ પર સ્થિર છાવણી ઊભી કરી, ૨૫મીએ પાકિસ્તાની સૈનિકોને ખદેડી છાડબેટ પર ત્રિરંગો ફરકાવ્યો. આમ કેન્દ્રે તરત વળતાં પગલાં લીધાં અને છાડબેટ આપણી પાસે રહ્યું. એ પછી ૯મી એપ્રિલ ૧૯૬૫ના રોજ કચ્છના રણની સરદાર ચોકી પર થયેલા હુમલામાં એસઆરપી અને સીઆરપીના પાકિસ્તાની સૈનિકોની વિશાળ ઈન્ફેન્ટ્રી ઓગેડને ૧૨ કલાક સુધી હંફાવી. તે પછી ૨૧, ૨૩ અને ૨૪મી એપ્રિલે હુમલા થયા. એમાં પાકિસ્તાને છાડબેટનો કેટલોક વિસ્તાર અને બિયારબેટ કબજે કરી લીધા. તે પછી મે અને જૂન મહિનામાં વિવિધ તબક્કામાં યુદ્ધવિરામ અને પછી શરત અનુસાર આંતરરાષ્ટ્રીય ટ્રીબ્યુનલને વિવાદ સોંપવાની જાહેરાત થઈ. આ બધી ઘટનાઓ પુસ્તકમાં વર્ણવી છે. આ ઘટનાઓને કેન્દ્રમાં રાખી આધારભૂત માહિતી સાથે વિવિધ મુદ્દાઓ પર ચર્ચા પણ કરી છે.

યુદ્ધ જે ભૂમિ પર લડાયું એ કચ્છનાં અન્યથી જુદા પડતાં રણનો લાક્ષણિક પરિચય આપ્યો છે. એની ઉત્પત્તિ ભૌગોલિક દૃષ્ટિએ વિવિધ નિષ્ણાતોના મત આપીને સમજાવી છે. એ સાથે જ કચ્છનું નાનું રણ, મોટું રણ, ખારો પાટ કઈ રીતે રચાય છે એ સરળ રીતે સ્પષ્ટ કર્યું છે. એને કારણે કચ્છના રણનું ચિત્ર આપણા માનસપટ પર સર્જાય છે. કળણવાળી, માથે સૂરજનો તાપ અને નીચે એ તાપથી ધખી રહેલી લાલચોળ ભૂમિ, બે માથોડા જેટલું ઘાસ, મચ્છરો, લાંબા કીડા જેવા વીંછી વગેરેના વર્ણન પરથી ખ્યાલ આવે કે સરહદ નજીક ચોકી સુધી સરંજામ સાથે આવવું જવું પણ કેટલું મુશ્કેલ હશે! અને એમાં વળી તૈયારી સાથે આવેલાં વિશાળ સૈન્ય સામે લડવું, એક અગ્નિપરીક્ષા જ હતી.

આ બધી ઘટનાઓનો ઉલ્લેખ કરીને લેખક એના સંદર્ભમાં કેટલાક ધારદાર પ્રશ્નો પણ ઊભા કરે છે.

આમાં સૌથી પ્રથમ પ્રશ્ન વિવિધ દૃષ્ટિએ કચ્છની અવગણનાનો આવે છે. પહેલો જ પ્રશ્ન મૂક્યો છે કે, ૧૯૫૬ની ઘુસણખોરી પછી ભારતે છાડબેટ પર સલામતી, હવાઈપટ્ટી, પાણીને પીવાલાયક બનાવવા પ્લાન્ટ વગેરે વ્યવસ્થા થઈ. ‘માળખાકિય સુવિધા અને ખાસ તો સરહદી વિસ્તારમાં આવ-જા માટે રસ્તા બાંધવાની દરખાસ્તો થઈ... પણ અફસોસ, કે સાતેસાત રસ્તાની દરખાસ્ત માત્ર કાગળ પર રહી... અને ભારત ઊંઘતું ઝડપાયું... ૧૯૬૫માં રણમાં રસ્તાનું માળખું વિકસાવાયું નહોતું. તેથી ભારતે યુદ્ધમાં રક્ષણાત્મક વ્યૂહ અપનાવ્યો હતો એમ નિષ્ણાતો માને છે. (પૃ. ૧૦) કચ્છમાં પાકિસ્તાનના છમકલા વર્ષ ૧૯૬૫ના આરંભથી જ શરૂ થઈ ગયા હતા અને કચ્છના મુલ્કી તંત્રે જાણ કર્યા છતાં ગુજરાતની સાથે કેન્દ્ર સરકારે પણ તેને ગંભીરતાથી લેવાને બદલે બેદરકારી જ સેવી હતી એવું સ્પષ્ટ જણાવી ઉમેરે છે કે, ‘સમગ્ર પ્રકરણમાં યુદ્ધવિરામ અને કચ્છ ટ્રીબ્યુનલના ચુકાદા સુધીના બનાવોની વણઝાર પર નજર કરીએ છીએ તો કેન્દ્રની વિદેશનીતિ અને સંરક્ષણ વ્યૂહમાં યા તો કચ્છની ભારોભાર ઉપેક્ષા અગર તો નીતિવિષયક નિર્માલ્યતા દેખાય છે.’ હવે આ અવગણનાનો બીજો દેખીતો મુદ્દો ‘૬૫ના હુમલામાં શરૂઆત એસ.આર.પી. અને સી.આર.પી. જવાનો લડ્યા પણ એમની શહાદતનો કોઈ ઉલ્લેખ જ ન કરાયો. લેખક આધારો આપીને લખે છે કે, છેક ૨૦૦૨માં તેનું દસ્તાવેજીકરણ કરવામાં આવ્યું. પણ તેની વિશેષ ચર્ચા તો ૨૦૦૫માં શરૂ થઈ. પરંતુ એમાંયે એસઆરપી જવાનોની શહાદતનો તો ઉલ્લેખ જ નહોતો. લેખકે એ સમયે લડેલા સૈનિકો અને એસઆરપી મુખ્ય મથકના સંપર્કને આધારે આ હકીકતો આપી છે. કેટલું પીડાદાયક! દેશ માટે જાન કુરબાન કરનાર જવાનોની કોઈ નોંધ ના હોય, એમને સર્વ રીતે વંચિત રખાય!

યુદ્ધ પછી યુદ્ધવિરામ, ટ્રીબ્યુનલની રચના અને એનો ચુકાદો એટલે કચ્છનો અંગભંગ વગેરે ઘટનાઓની તલસ્પર્શી છણાવટ કરી છે. આમ તો વડાપ્રધાન શાસ્ત્રીજીએ લોખંડી નિર્ણય શક્તિથી યુદ્ધમાં સૈનિકોનો ઉત્સાહ વધાર્યો. કાશ્મીરના ખેમકરણમાં સૈનિકોની વીરતાથી સામાન્ય ટેન્કો વડે પાકિસ્તાને વાપરેલી અમેરિકન પેટન ટેન્કોનું સર્જયેલું કબ્રસ્તાન એનું ઉદાહરણ છે. પણ લેખકના વિશ્લેષણ મુજબ શાસ્ત્રીજીએ યુદ્ધવિરામ સ્વીકાર્યા કરતાંયે વધારે ગંભીર ભૂલ તો કચ્છ સરહદનો ભારત પાક સીમા વિવાદ આંતરરાષ્ટ્રીય ટ્રીબ્યુનલને સોંપવાની સંમતિ આપીને કરી. કચ્છ માટે આટલું અકળ નમાલું વલણ એમની ટીકાનું કારણ પણ બન્યું.

આ પુસ્તકમાં લેખકની ‘પત્રકાર નિષ્ઠા’ સ્પષ્ટપણે જણાય

છે. એમણે અનેક નેતાઓ, અગ્રણીઓ અને સામાન્ય લોકોનાં મંતવ્યો ટાંક્યા છે. એટલું જ નહીં, કેટલાય લેખકોની સામગ્રી આપીને દસ્તાવેજીકરણને આધારભૂત અને પાસાદાર બનાવ્યું છે. જાણીતા અભ્યાસુ પત્રકાર અને ‘સફારી’ના તંત્રી નગેન્દ્ર વિજયની શાસ્ત્રીજીની ભૂમિકાની ચર્ચા, પાકિસ્તાનમાં આપણા રાજદૂત તરીકે રહી ચૂકેલા ટી.સી.એ. રાઘવને લખેલા પુસ્તકના અંશરૂપે, યુદ્ધ દરમિયાન કચ્છના ડાકુઓને પ્યાદા બનાવવાના નાપાક પ્રયાસની વિગતો, ભૂતપૂર્વ કલેક્ટર એસ.જે. કોલેલ્હોના યુદ્ધ સમયે સરહદ પર રહી કરેલ કાર્યનાં સંસ્મરણો પુસ્તકના વિષયનો વ્યાપ વિસ્તારે છે. તે ઉપરાંત ટ્રીબ્યુનલનાં કાર્ય વિશે તત્કાલીન જનસંઘ પ્રમુખ દિનદયાળ ઉપાધ્યાયની ટ્રીબ્યુનલનાં નિર્ણયનાં લેખાંજોખાં કરતી ‘વિશ્વાસઘાત’ પુસ્તિકાના અંશ, સાહિત્ય સંગમની નાનુભાઈ નાયક લિખિત પોકેટબુકમાંથી ‘ધાર બગી પ્રશ્ને પાકિસ્તાનનો ખંધો ઉહાપોહ પણ છાડબેટ માટે ભારતનું ગુનાહિત મૌન’ એ શિર્ષક હેઠળ વિગતો આપી છે. તો કચ્છ સત્યાગ્રહનું વ્યવસ્થાપન સંભાળતા કચ્છના તે સમયના જનસંઘ અગ્રણી ઈંદુભાઈ જાનીના પુત્ર મહેશ જાનીના સંસ્મરણો તેમજ નરેશ અંતાણીનો ‘જયકચ્છ’ દૈનિકના અહેવાલો પરથી સંકલિત લેખ સમાવ્યા છે. ૮૦ વર્ષ પાર કરી ચૂકેલા સત્યાગ્રહી કાંતિલાલ ભાવસાર દર નવમી એપ્રિલે શહીદોની સ્મૃતિમાં પત્રકારો, પ્રજાજનોને સરહદ પર લઈ જઈ વીતી ગયેલા સમયની ઘટનાઓની સ્મૃતિ સાથે વર્તમાનને જોડી, આશા જીવંત રાખે છે એ વિશે તો અલગ પ્રકરણ ફાળવ્યું છે. પુસ્તકમાં કીર્તિભાઈએ ૧૯૬૫ની ઘટનાના પ્રતિભાવરૂપ સીમા સુરક્ષાદળ (બી.એસ.એફ.)ની રચના, ભુજ-ખાવડા માર્ગ, સરહદી વિસ્તારોમાં પંજાબના ખડતલ ખેડૂતોને વસાવવા, આકાશવાણીનું કેન્દ્ર વગેરે વિધેયાત્મક પાસાં પણ દર્શાવ્યાં છે.

મુખપૃષ્ઠ પર રણમાં ફરજપરસ્ત જવાનો અને સત્યાગ્રહીઓની કૂચ એ બે છબી વચ્ચે પ્રસિદ્ધ વ્યંગકાર ‘દેવ ગઢવી’નાં ‘ધારદાર’ વ્યંગચિત્રનાં સંયોજનથી પુસ્તકનું હાર્દ પ્રગટ થાય છે. અંદર બીજા અને ત્રીજા મુખપૃષ્ઠ પરનાં વ્યંગચિત્રો પણ અર્થસભર બની રહે છે. ચોથાં મુખપૃષ્ઠ પર જાણીતા ચિંતક અને લેખક હરેશ ધોળકિયાનો આવકાર આ દસ્તાવેજીકરણની મૂલ્યવત્તા સિદ્ધ કરે છે.

સમગ્ર રીતે જોઈએ તો તટસ્થ ભાવપ્રવાહ સાથે બૌદ્ધિક સંવેદનાયુક્ત ભાષા, વર્ણનો, વિષયને રસપૂર્ણ બનાવે છે. અનેક મુદ્દાઓ પર લેખકનું ધારાપ્રવાહ શૈલીમાં વિચારપૂર્ણ તલસ્પર્શી વિશ્લેષણ વાચકને જકડી રાખે છે અને વિચારની એક દિશા પણ પૂરી પાડે છે.

(અનુસંધાન : જુઓ પાના નં. - ૩૨ ઉપર)

અન્ય સંસ્થાઓના સમાચાર

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ

કચ્છી દીકરીઓ માટે ગર્લ્સ હોસ્ટેલ

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદે ચાલુ વર્ષથી જોધપુર ગામ વિસ્તારમાં (સેટેલાઈટ રોડ અને આનંદનગર રોડ વચ્ચેનો વિસ્તાર એટલે કે જોધપુર ગામના વિસ્તારમાં) કચ્છી ગર્લ્સ હોસ્ટેલની શરૂઆત કરી દીધેલ છે. સાથે સાથે કચ્છથી આવતી વર્કિંગ વિમેન્સ માટે પણ આ હોસ્ટેલ કાર્યરત રહેશે. હાલે આ હોસ્ટેલની કેપેસિટી ૨૪ ગર્લ્સ માટે રાખવામાં આવેલ છે. જરૂરિયાત મુજબ તેની કેપેસિટીમાં વધારો કરવામાં આવશે.

સેલ્ફ કન્ટેઈનડ એ.સી. રૂમ અને તેમાં ફૂલ ફર્નિચર સાથેની વ્યવસ્થા કરવામાં આવેલ છે. ત્રણે ટાઈમ ખાવા-પીવાની વ્યવસ્થા સાથેની આ સગવડતા ઊભી કરવામાં આવેલ છે. વાઈ-ફાઈની સગવડતા પણ મળી રહેશે. એક રૂમમાં ૩ ગર્લ્સ રહી શકે તેવી સગવડતા સાથેના આ રૂમો બનાવવામાં આવેલ છે.

તદુપરાંત કપડા ધોવા કોમન વોશિંગ મશીન, ફ્રિજ વગેરેની સગવડતા પણ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવેલ છે.

અમદાવાદની યુનિવર્સિટી અને મોટાભાગની કોલેજોની આજુબાજુનો આ વિસ્તાર હોવાથી અહીં રહેતી વિદ્યાર્થીનીને આવ-જા કરવા માટે ખૂબ જ સુગમતા રહી શકશે.

હોસ્ટેલનો લાભ લેવા માંગતી વ્યક્તિએ શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદનો સંપર્ક સાધવાનો રહેશે.

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ

૯૦૫, સ્પાન ટ્રેડ સેન્ટર, પાલડી, એલિસબ્રિજ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬.

વધુ વિગતની જાણકારી માટે નીચેની વ્યક્તિઓનો સંપર્ક સાધી શકાશે :

શ્રી અશોક મહેતા	મો. ૯૮૭૯૦ ૬૩૧૦૦	શ્રી જયેશભાઈ ઠક્કર	મો. ૯૮૨૫૩ ૧૮૬૮૯
શ્રી હિમાંશુ ઠક્કર	મો. ૯૮૭૯૩ ૦૧૦૦૪	શ્રી હરસુખભાઈ પટેલ	મો. ૯૮૨૫૦ ૭૦૩૮૪
શ્રી ભરત ઓઝા	મો. ૯૮૨૫૭ ૧૪૮૩૩	શ્રી હસમુખભાઈ ઉમરાણીયા	મો. ૭૯૮૪૫ ૨૦૨૯૫
શ્રી દીપકભાઈ ચૌહાણ	મો. ૯૮૭૯૫ ૪૯૭૬૫		

હિમાંશુ ઠક્કર, માનદ્ મંગી, શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ : સરસ્વતી સન્માન : ૨૦૨૩-૨૪

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ દ્વારા ચાલુ વર્ષે સરસ્વતી સન્માનનો કાર્યક્રમ ફરીથી હાથ પર લેવામાં આવેલ છે. ધોરણ-૫ થી ધોરણ-૧૨ સુધી તેમજ ડિગ્રી-ડિપ્લોમા કોર્સમાં અવ્વલ નંબરે ઉત્તીર્ણ થનાર વિદ્યાર્થીઓનું સવિશેષરૂપે સન્માન કરવામાં આવનાર છે.

પરીક્ષામાં અવ્વલ નંબરે ઉત્તીર્ણ થનાર દરેક વિદ્યાર્થીને પોતાના ફોર્મ ભરીને શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદની ઓફિસે પહોંચતા કરવા અપીલ કરવામાં આવે છે.

પરિણામ આવે તાત્કાલિકપણે દરેક વિદ્યાર્થીએ ફોર્મ ભરીને મોકલી આપવાના રહેશે.

સમારંભની વિગતો હવે પછીથી જણાવવામાં આવશે.

દીપક ચૌહાણ, કન્વીનર - સરસ્વતી સન્માન સમિતિ
શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ • મો. ૯૮૭૯૫ ૪૯૭૬૫

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ : કચ્છી નૂતન વર્ષની ઉજવણી

શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ, દર વર્ષની માફક ચાલુ વર્ષે પણ કચ્છી નૂતન વર્ષની ઉજવણી કચ્છી નૂતન વર્ષના દિવસે જ એટલે કે રવિવાર, તા. ૭-૭-૨૦૨૪ના રોજ યોજી રહેલ છે. કચ્છી નૂતન વર્ષ - અષાઢી બીજે અમદાવાદમાં જગન્નાથજીના મંદિરની રથયાત્રા ૧૦૦ વર્ષથી પણ વધુ સમયથી નીકળે છે.

આ નૂતન વર્ષે શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ દ્વારા દિનેશ હોલમાં બપોરના ૨.૩૦ થી ૬ દરમિયાન ઉજવણી કરવામાં આવશે અને ત્યારબાદ સાંજનું ભોજન લઈ સૌ છૂટા પડીશું. કાર્યક્રમમાં મુખ્યત્વે ગુજરાતી નાટક “બા, તને હું ક્યાં રાખું?” ભજવવામાં આવનાર છે.

આ માટેના જરૂરી પાસો શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદની ઓફિસેથી પ્રાપ્ત થઈ શકશે. તે માટે નીચે મુજબની વ્યક્તિઓનો સંપર્ક સાધી શકાશે.

શ્રી અશોક મહેતા મો. ૯૮૭૯૦ ૬૩૧૦૦

શ્રી હિમાંશુ ઠક્કર મો. ૯૮૭૯૩ ૦૧૦૦૪

શ્રી દીપકભાઈ ચૌહાણ મો. ૯૮૭૯૫ ૪૯૭૬૫

તદુપરાંત આપ નીચેની વ્યક્તિઓનો પણ સંપર્ક સાધી શકશો.

શ્રી ભરત ઓઝા મો. ૯૮૨૫૭ ૧૪૮૩૩

શ્રી રમણિક પટેલ મો. ૯૮૨૫૩ ૨૮૦૭૨

શ્રી હરસુખ પટેલ મો. ૯૮૨૫૦ ૭૦૩૮૪

શ્રી હસમુખ ઉમરાણીયા મો. ૭૯૮૪૫ ૨૦૨૯૫

આ કાર્યક્રમમાં ઉમળકાભેર ભાગ લેવા સહુજે આમંત્રિત કરવામાં આવે છે.

હિમાંશુ ઠક્કર, માનદ્ મંત્રી, શ્રી કચ્છી સમાજ - અમદાવાદ

કુમારપાળ દેસાઈ વિશેના ‘શબ્દ અને શ્રુત’ ગ્રંથનો વિમોચન સમારોહ

ગૂર્જર પ્રકાશન દ્વારા અમદાવાદના જે.બી. ઓડિટોરિયમમાં ડૉ. કુમારપાળ દેસાઈના જીવન અને કાર્યના વિવિધ પાસાંઓ વર્ણવતા ‘શબ્દ અને શ્રુત’ નામના ગ્રંથનું વિમોચન કરવામાં આવ્યું. જેમાં એમના સાહિત્ય, શિક્ષણ, પત્રકારત્વ, સ્પોર્ટ્સ, ધર્મદર્શન તેમજ સંસ્થાકીય અને સેવાકીય કાર્યો વિશે વિવિધ વ્યક્તિઓનાં લેખોનો સંગ્રહ કરવામાં આવ્યો છે. કાર્યક્રમના પ્રારંભમાં ગૂર્જર પ્રકાશનનાં શ્રી મનુભાઈ શાહે એમની સાથેનાં બે પેઢી વચ્ચેના સંબંધની વાત કરી અને કહ્યું કે, અગાઉ ૨૦૦૪માં ‘શબ્દ અને શ્રુત’ની પ્રથમ આવૃત્તિ એકાદ વર્ષમાં ખપી જતાં આ બીજી આવૃત્તિ પ્રગટ થાય છે. જેમાં એમના સમગ્રતયા જીવનને આવરી લેવામાં આવ્યું છે. ગ્રંથના સંપાદક શ્રી બળવંત જાનીએ કહ્યું કે, કુમારપાળનાં સમકાલીન કહેવાયું તે આપણા માટે આનંદ અને ગૌરવની વાત છે. ખુદ શ્રી

હરિવલ્લભ ભાયાણી પણ એમના ટેબલ પર કુમારપાળનાં પુસ્તકોને સંદર્ભ ગ્રંથ તરીકે રાખતા હતા. જ્યારે ટોરેન્ટ ગ્રુપના ચેરમેન શ્રી સુધીરભાઈ મહેતાએ કહ્યું કે, મારા પિતાશ્રી યુ.એન. મહેતા સાથે એમને ગાઢ સંબંધ હોવાથી એમની સાથે અવારનવાર મળવાનું બનતું અને એમની પાસેથી મને ધર્મવિષયક અને સમાજસેવા અંગે ઘણું માર્ગદર્શન મળ્યું છે. ડૉ. સુધીર શાહે કહ્યું કે, તેઓ એક એવા પ્રેમાળ સ્વજન છે કે એમની સંગતમાં આવ્યા પાછી મારા લેખનમાં અને કાર્યમાં પરિવર્તન આવ્યું છે. જ્યારે શ્રી પી. કે. લહેરીએ કહ્યું કે, કુમારપાળ વ્યક્તિઓની સાથે અનેક સંસ્થાઓનાં કુશળ વહીવટકર્તા પણ છે. શ્રી મકરંદ મહેતાએ એમને ઈન્સ્ટિટ્યૂટ બિલ્ડર તરીકે ઓળખાવ્યા હતા અને ડૉ. તેજસ પટેલે ગુજરાતી ભાષાનો મહિમા વધારવાનું એમનું કાર્ય અને વિશ્વકોશના કાર્યને બિરદાવ્યું હતું. જ્યાં સુધી ગુજરાતી ભાષા રહેશે, ત્યાં સુધી વિશ્વકોશનું કાર્ય સહુને યાદ રહેશે. પદ્મશ્રી પ્રવીણ

(અનુસંધાન : જુઓ પાના નં. - ૪૮ ઉપર)

અતીતના ઓવારેથી.... : મણકો-૧૨

‘મંગલ મંદિર’ના ફેબ્રુઆરી-૨૦૨૪ અને માર્ચ-૨૦૨૪ના અંકમાં આપણે ૧૯૯૯-૨૦૦૦ થી ૨૦૦૪-૨૦૦૫ના છ વર્ષના સમયગાળાના કાર્યોનું વિશ્લેષણાત્મક અધ્યયન કર્યું કે જેને શ્રી કચ્છી જેન સેવા સમાજ - અમદાવાદના સુવર્ણ યુગ - ગોલ્ડન પીરીયડ ગણી શકાય. આ સમયમાં આપણે વર્ષ ૨૦૦૧ના ધરતીકંપ સમયની આપણી કામગીરી, તેના અનુસંધાને ઉદ્યોગ તથા ખેતી વિષયક વાર્તાલાપો અને શ્રી કચ્છી વિશ્રામ ગૃહના ભૂમિપૂજનથી તેના સ્થાપના સમયની કામગીરીથી વિસ્તૃતપણે માહિતગાર થયા.

અતીતના ઓવારેથીના મણકા-૧૨માં આપણે વર્ષ ૧૯૯૯-૨૦૦૦થી વર્ષ ૨૦૦૪-૨૦૦૫ના ટ્રસ્ટ મંડળના સભ્યો અને કારોબારી સભ્યોની નામાવલીથી માહિતગાર થઈશું, કે જેઓએ આ સમય દરમિયાન સાથે મળીને ઉત્તમ કાર્યો કરી આપણને તેના પરિણામો મેળવી આપ્યા અને આપણા સમાજની પ્રતિષ્ઠાને કીર્તિની ટોચે પહોંચાડી દીધેલ છે.

— તંત્રી મંડળ

વર્ષ : ૧૯૯૯ — ૨૦૦૦

ટ્રસ્ટ મંડળ

ક્રમ	ટ્રસ્ટીઓના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૩.	શ્રી જગશી જેઠાભાઈ છેડા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૪.	શ્રી બિપીનચંદ્ર કાનજી જૈન	કાયમી ટ્રસ્ટી
૫.	શ્રી નવીનચંદ્ર વેરશી હરિયા	ટ્રસ્ટી
૬.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	ટ્રસ્ટી
૭.	શ્રી બાબુભાઈ કેશવજી શાહ	ટ્રસ્ટી
૮.	શ્રી ભવાનજી પ્રેમજી દેઢિયા	ટ્રસ્ટી
૯.	શ્રી મણિલાલ કુંવરજી ગોસર	ટ્રસ્ટી
૧૦.	શ્રી માવજી ધારશી કુરિયા	ટ્રસ્ટી
૧૧.	શ્રી હરખચંદ્ર કુંવરજી સાવલા	ટ્રસ્ટી
૧૨.	શ્રી હીરજી પાસુભાઈ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૩.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	ટ્રસ્ટી
૧૪.	શ્રી નવીનચંદ્ર નાનજી પોલડિયા	ટ્રસ્ટી
૧૫.	શ્રી મગનલાલ મોતીચંદ સંઘવી	ટ્રસ્ટી
૧૬.	શ્રી મનુભાઈ ગોવિંદલાલ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૭.	શ્રી મુરજી નરશી શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૮.	શ્રી વીરેન્દ્ર આસારીયા શાહ	ટ્રસ્ટી

કારોબારી સભ્યો

ક્રમ	સભ્યોના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	ઉપ પ્રમુખ
૩.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	માનદ્ મંત્રી
૪.	શ્રી વીરેન્દ્ર આસારીયા શાહ	સહમંત્રી
૫.	શ્રી હસમુખ બાબુભાઈ શાહ (ખાંડવાલા)	ખજાનચી
૬.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	સભ્ય
૭.	શ્રી હસમુખ ઉગરચંદ ગઢેચા	સભ્ય
૮.	શ્રી અશ્વિન હીરજી સાવલા	સભ્ય
૯.	શ્રી ઉમરશી જેઠાભાઈ કુરુવા	સભ્ય
૧૦.	શ્રી કાંતિલાલ અંબાલાલ પૂજ	સભ્ય
૧૧.	શ્રી કિશોર મુળજી લાલકા	સભ્ય
૧૨.	શ્રી ગિરીશ દામજી પોલડિયા	સભ્ય
૧૩.	શ્રી દિલીપ શાંતિલાલ સંઘવી	સભ્ય
૧૪.	શ્રી નીતિન ધનજી ગાલા	સભ્ય
૧૫.	શ્રી નરેન્દ્ર છગનલાલ શાહ	સભ્ય
૧૬.	શ્રી પોપટલાલ નેણશી ધરોડ	સભ્ય
૧૭.	શ્રી બિપીન હરિલાલ શાહ	સભ્ય
૧૮.	શ્રી ભોગીલાલ પ્રેમચંદ શાહ	સભ્ય

૧૯.	શ્રી આણંદજી વેલજી વીરા	ટ્રસ્ટી
૨૦.	શ્રી વિરેન્દ્ર રાઘવજી લોડાયા	ટ્રસ્ટી
૨૧.	શ્રી હસમુખ ઉગરચંદ ગઢેયા	ટ્રસ્ટી
૨૨.	શ્રી શાંતિલાલ છગનલાલ શાહ	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી
૨૩.	શ્રી શાંતિલાલ મુળજી સાવલા	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી

૧૯.	શ્રી રમણિકલાલ કુંવરજી ગોસર	સભ્ય
૨૦.	શ્રી રસિકલાલ રાયચંદ મહેતા	સભ્ય
૨૧.	શ્રી સંદીપ અશોકકુમાર મહેતા	સભ્ય
૨૨.	ડૉ. હિતેન્દ્ર મોહનલાલ શાહ	સભ્ય
૨૩.	શ્રી હિરેન કુંવરજી શાહ	સભ્ય

વર્ષ : ૨૦૦૦ - ૨૦૦૧

ટ્રસ્ટ મંડળ

ક્રમ	ટ્રસ્ટીઓના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૩.	શ્રી જગશી જેઠાભાઈ છેડા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૪.	શ્રી બિપીનચંદ્ર કાનજી જૈન	કાયમી ટ્રસ્ટી
૫.	શ્રી નવીનચંદ્ર વેરશી હરિયા	ટ્રસ્ટી
૬.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	ટ્રસ્ટી
૭.	શ્રી બાબુભાઈ કેશવજી શાહ	ટ્રસ્ટી
૮.	શ્રી ભવાનજી પ્રેમજી દેઢિયા	ટ્રસ્ટી
૯.	શ્રી મણિલાલ કુંવરજી ગોસર	ટ્રસ્ટી
૧૦.	શ્રી માવજી ધારશી ફુરિયા	ટ્રસ્ટી
૧૧.	શ્રી હરખચંદ કુંવરજી સાવલા	ટ્રસ્ટી
૧૨.	શ્રી હીરજી પાસુભાઈ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૩.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	ટ્રસ્ટી
૧૪.	શ્રી નવીનચંદ્ર નાનજી પોલડિયા	ટ્રસ્ટી
૧૫.	શ્રી મગનલાલ મોતીચંદ સંઘવી	ટ્રસ્ટી
૧૬.	શ્રી મનુભાઈ ગોવિંદલાલ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૭.	શ્રી મુરજી નરશી શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૮.	શ્રી વીરેન્દ્ર આસારીયા શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૯.	શ્રી આણંદજી વેલજી વીરા	ટ્રસ્ટી
૨૦.	શ્રી વિરેન્દ્ર રાઘવજી લોડાયા	ટ્રસ્ટી
૨૧.	શ્રી હસમુખ ઉગરચંદ ગઢેયા	ટ્રસ્ટી
૨૨.	શ્રી શાંતિલાલ છગનલાલ શાહ	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી
૨૩.	શ્રી શાંતિલાલ મુળજી સાવલા	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી

કારોબારી સભ્યો

ક્રમ	સભ્યોના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી નવીનચંદ્ર નાનજી પોલડિયા	ઉપ પ્રમુખ
૩.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	માનદ્ મંત્રી
૪.	શ્રી વીરેન્દ્ર આસારીયા શાહ	સહમંત્રી
૫.	શ્રી હસમુખ બાબુભાઈ શાહ (ખાંડવાલા)	ખજાનચી
૬.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	સભ્ય
૭.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	સભ્ય
૮.	શ્રી અશ્વિન હીરજી સાવલા	સભ્ય
૯.	શ્રી કાંતિલાલ અંબાલાલ પૂજ	સભ્ય
૧૦.	શ્રી કિશોર મુળજી લાલકા	સભ્ય
૧૧.	શ્રી ગિરીશ દામજી પોલડિયા	સભ્ય
૧૨.	શ્રી નરેન્દ્ર છગનલાલ શાહ	સભ્ય
૧૩.	શ્રી નીતિન ધનજી ગાલા	સભ્ય
૧૪.	શ્રી પદમશી ચત્રભોજ ડાઘા	સભ્ય
૧૫.	શ્રી પોપટલાલ નેણશી ધરોડ	સભ્ય
૧૬.	શ્રી પ્રદીપ સૂરજલાલ મહેતા	સભ્ય
૧૭.	શ્રી બિપીન હરિલાલ શાહ	સભ્ય
૧૮.	શ્રી ભોગીલાલ પ્રેમચંદ શાહ	સભ્ય
૧૯.	શ્રી રમણિકલાલ કુંવરજી ગોસર	સભ્ય
૨૦.	શ્રી રસિકલાલ રાયચંદ મહેતા	સભ્ય
૨૧.	શ્રી રોહિત રણછોડદાસ ગાંધી	સભ્ય
૨૨.	શ્રી શામજી હીરજી ગાલા	સભ્ય
૨૩.	ડૉ. હિતેન્દ્ર મોહનલાલ શાહ	સભ્ય

વર્ષ : ૨૦૦૨ - ૨૦૦૩

ટ્રસ્ટ મંડળ

ક્રમ	ટ્રસ્ટીઓના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૩.	શ્રી જગશી જેઠાભાઈ છેડા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૪.	શ્રી બિપીનચંદ્ર કાનજી જૈન	કાયમી ટ્રસ્ટી
૫.	શ્રી નરેન્દ્ર છગનલાલ શાહ	ટ્રસ્ટી
૬.	શ્રી નવીનચંદ્ર વેરશી હરિયા	ટ્રસ્ટી
૭.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	ટ્રસ્ટી
૮.	શ્રી બાબુભાઈ કેશવજી શાહ	ટ્રસ્ટી
૯.	શ્રી ભવાનજી પ્રેમજી દેઢિયા	ટ્રસ્ટી
૧૦.	શ્રી મણિલાલ કુંવરજી ગોસર	ટ્રસ્ટી
૧૧.	શ્રી હરખચંદ્ર કુંવરજી સાવલા	ટ્રસ્ટી
૧૨.	શ્રી હીરજી પાસુભાઈ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૩.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	ટ્રસ્ટી
૧૪.	શ્રી નવીનચંદ્ર નાનજી પોલડિયા	ટ્રસ્ટી
૧૫.	શ્રી મગનલાલ મોતીચંદ સંઘવી	ટ્રસ્ટી
૧૬.	શ્રી મનુભાઈ ગોવિંદલાલ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૭.	શ્રી મુરજી નરશી શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૮.	શ્રી શાંતિલાલ રામજી ગાલા	ટ્રસ્ટી
૧૯.	શ્રી આણંદજી વેલજી વીરા	ટ્રસ્ટી
૨૦.	શ્રી વિરેન્દ્ર રાઘવજી લોડાયા	ટ્રસ્ટી
૨૧.	શ્રી હસમુખ ઉગરચંદ ગઢેયા	ટ્રસ્ટી
૨૨.	શ્રી અશ્વિન હીરજી સાવલા	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી
૨૩.	શ્રી શાંતિલાલ મુળજી સાવલા	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી

તાતકાલી કથા

તેના પતિના મિત્ર હોસ્પિટલમાં મળવા આવ્યા. જતા જતા પરાણે ૫૦૦૦/- રૂ. હાથમાં આપ્યા અને કહ્યું, લગ્નમાં બહેનને દક્ષિણા આપવાની રહી ગઈ હતી.

તે દિવસે મળેલી બધી ભેટોમાં આ શ્રેષ્ઠ હતી.

કારોબારી સભ્યો

ક્રમ	સભ્યોના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	પ્રથમ ઉપપ્રમુખ
૩.	શ્રી નવીનચંદ્ર નાનજી પોલડિયા	દ્વિતીય ઉપપ્રમુખ
૪.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	માનદ્ મંત્રી
૫.	શ્રી રોહિત રણછોડદાસ ગાંધી	સહમંત્રી
૬.	શ્રી મગનલાલ મોતીચંદ સંઘવી	ખજાનચી
૭.	શ્રી ચંદ્રકાંત દામજી શાહ (કે.ડી. શાહ)	સહ ખજાનચી
૮.	શ્રી હીરજી પાસુભાઈ શાહ	ટ્રસ્ટ મંડળના પ્રતિનિધિ સભ્ય
૯.	શ્રી કલ્યાણજી રવજી રાંભિયા	સભ્ય
૧૦.	શ્રી કિશોર મુળજી લાલકા	સભ્ય
૧૧.	શ્રી ખુશાલ પોપટલાલ સંઘવી	સભ્ય
૧૨.	શ્રી ધનસુખલાલ મોતીલાલ શાહ	સભ્ય
૧૩.	શ્રી નીતિન ધનજી ગાલા	સભ્ય
૧૪.	શ્રી પદમશી ચત્રભોજ ડાઘા	સભ્ય
૧૫.	શ્રી દામજી (બચુભાઈ) હીરજી રાંભિયા	સભ્ય
૧૬.	શ્રી ભરત ભાણજી ગાલા	સભ્ય
૧૭.	શ્રી રમણિકલાલ કુંવરજી ગોસર	સભ્ય
૧૮.	શ્રી રવિલાલ પોપટલાલ પારેખ	સભ્ય
૧૯.	શ્રી વીરેન્દ્ર દામજી છેડા	સભ્ય
૨૦.	શ્રી શામજી હીરજી ગાલા	સભ્ય
૨૧.	ડૉ. હિતેન્દ્ર મોહનલાલ શાહ	સભ્ય
૨૨.	શ્રી હિરેન કુંવરજી શાહ	સભ્ય
૨૩.	શ્રી હસમુખ બાબુભાઈ શાહ (ખાંડવાલા)	સભ્ય
૨૪.	શ્રી જયંતીલાલ પ્રેમજી નીસર	કો-ઓપ્ટ સભ્ય
૨૫.	શ્રી પોપટલાલ નેણશી ધરોડ	કો-ઓપ્ટ સભ્ય

સંપ માટીએ કર્યો તો ઈટ થઈ,
ઈટનું ટોળું મળ્યું તો ભીંત થઈ.

- અનિલ ચાવડા

વર્ષ : ૨૦૦૪ - ૨૦૦૫

ટ્રસ્ટ મંડળ

ક્રમ	ટ્રસ્ટીઓના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૩.	શ્રી જગશી જેઠાભાઈ છોડા	કાયમી ટ્રસ્ટી
૪.	શ્રી બિપીનચંદ્ર કાનજી જૈન	કાયમી ટ્રસ્ટી
૫.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	ટ્રસ્ટી
૬.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	ટ્રસ્ટી
૭.	શ્રી હીરજી પાસુભાઈ શાહ	ટ્રસ્ટી
૮.	શ્રી મુરજી નરશી શાહ	ટ્રસ્ટી
૯.	શ્રી હસમુખ ઉગરચંદ ગઢેચા	ટ્રસ્ટી
૧૦.	શ્રી મગનલાલ મોતીચંદ સંઘવી	ટ્રસ્ટી
૧૧.	શ્રી મણિલાલ કુંવરજી ગોસર	ટ્રસ્ટી
૧૨.	શ્રી નરેન્દ્ર છગનલાલ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૩.	શ્રી વિરેન્દ્ર રાઘવજી લોડાયા	ટ્રસ્ટી
૧૪.	શ્રી આણંદજી વેલજી વીરા	ટ્રસ્ટી
૧૫.	શ્રી બાબુભાઈ કેશવજી શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૬.	શ્રી મનુભાઈ ગોવિંદલાલ શાહ	ટ્રસ્ટી
૧૭.	શ્રી નવીન નાનજી પોલડિયા	ટ્રસ્ટી
૧૮.	શ્રી નવીનચંદ્ર વેરશી હરિયા	ટ્રસ્ટી
૧૯.	શ્રી શાંતિલાલ રામજી ગાલા	ટ્રસ્ટી
૨૦.	શ્રી હરખચંદ કુંવરજી સાવલા	ટ્રસ્ટી
૨૧.	શ્રી રમણિકલાલ કુંવરજી ગોસર	ટ્રસ્ટી
૨૨.	શ્રી હસમુખ બાબુભાઈ શાહ (ખાંડવાલા)	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી
૨૩.	શ્રી શાંતિલાલ મુળજી સાવલા	કો-ઓપ્ટ ટ્રસ્ટી

કારોબારી સભ્યો

ક્રમ	સભ્યોના નામ	હોદ્દો
૧.	ડૉ. ચંદ્રકાંત કાનજી દેઢિયા	મેનેજિંગ ટ્રસ્ટી અને પ્રમુખ
૨.	શ્રી અશોકકુમાર સાકરચંદ મહેતા	પ્રથમ ઉપપ્રમુખ
૩.	શ્રી કાંતિલાલ વેલજી સાવલા	દ્વિતીય ઉપપ્રમુખ
૪.	શ્રી પ્રતાપ નારાણજી દંડ	માનદ્ મંત્રી
૫.	શ્રી બાબુલાલ ખેતશી મહેતા	સહમંત્રી
૬.	શ્રી ચંદ્રકાંત દામજી શાહ (કે.ડી. શાહ)	ખજાનચી
૭.	શ્રી રવિલાલ પોપટલાલ પારેખ	સહ ખજાનચી
૮.	શ્રી મુરજી નરશી શાહ	સભ્ય
૯.	શ્રી હસમુખ ઉગરચંદ ગઢેચા	સભ્ય
૧૦.	શ્રી પોપટલાલ નેણશી ધરોડ	સભ્ય
૧૧.	શ્રી ભરત ભાણજી ગાલા	સભ્ય
૧૨.	શ્રી ધનસુખ નાનાલાલ પટવા	સભ્ય
૧૩.	શ્રી હિરેન કુંવરજી શાહ	સભ્ય
૧૪.	ડૉ. હિતેન્દ્ર મોહનલાલ શાહ	સભ્ય
૧૫.	શ્રી ખુશાલ પોપટલાલ સંઘવી	સભ્ય
૧૬.	શ્રી કિશોર મુળજી લાલકા	સભ્ય
૧૭.	શ્રી કલ્યાણજી રવજી રાંભિયા	સભ્ય
૧૮.	શ્રી મહેન્દ્ર વિશનજી શાહ	સભ્ય
૧૯.	શ્રી નીતિન ધનજી ગાલા	સભ્ય
૨૦.	શ્રી પદમશી ચત્રભોજ ડાઘા	સભ્ય
૨૧.	શ્રી પંકજ મેઘજી ગોગરી	સભ્ય
૨૨.	શ્રી રમણિકલાલ કુંવરજી ગોસર	સભ્ય
૨૩.	શ્રી શામજી હીરજી ગાલા	સભ્ય
૨૪.	શ્રી રજનીકાંત ધરમશી પારેખ	કો-ઓપ્ટ સભ્ય
૨૫.	શ્રી પ્રદીપ સૂરજલાલ મહેતા	કો-ઓપ્ટ સભ્ય

તાલકડી કથા

આજે ઓફિસથી છૂટીને ભેળ ખાવાની બહુ ઈચ્છા હતી, પણ સાસુજીને મંદિર જવાનું મોડું થાય તેથી ઘરે જલ્દી પહોંચી ગઈ. જઈને જેવી રસોડામાં ગઈ તો સાસુજીએ કહ્યું, ચાલ જલ્દી, હાથ પગ ધોઈ લે વહુબેટા, મેં તારા માટે ભેળ બનાવી છે. ઘણા દિવસથી મને ખાવાનું મન હતું!!

આભમાં કે દરિયામાં તો એક પણ કેડી નથી,
અર્થ એનો એ નથી કે કોઈએ સફર ખેડી નથી.

- રાજેશ વ્યાસ 'મિસ્કીન'

NanoNine® શબ્દ રમત-૨૦૭ સંકલન : રજનીકાંત પારેખ

૧	૨	૩			૪	૫			૬	૭	૮
૯				૧૦				૧૧			
			૧૨				૧૩			૧૪	
૧૫		૧૬	૧૭			૧૮		૧૯			
૨૦					૨૧		૨૨				૨૩
				૨૩એ		૨૪			૨૫	૨૬	૨૭
૨૮	૨૯		૩૦					૩૧			
	૩૨	૩૩				૩૪	૩૫				
૩૬				૩૭						૩૮	૩૯
		૪૦							૪૧		૪૨
		૪૩	૪૪	૪૫			૪૬	૪૭			
૪૮			૪૯			૫૦		૫૧			

શબ્દ રમત ભરનારનું નામ : _____

સરનામું : _____

_____ ફોન/મો. _____

આપશ્રીના જવાબો તા. ૩૦-૦૬-૨૦૨૪ સુધીમાં શ્રી કચ્છી જૈન ભવન - પાલડીના સરનામે મોકલાવવા વિનંતી.

આડી ચાવીઓ

૧. પૂર્વ દિશા તરફનું (૪)
૪. ગધેડાને મારવાનો ડંડો (૩)
૬. યોગ્ય કિંમત કરવી તે (૩)
૭. ઉંદરને રહેવાની જગ્યા (૨)
૮. હનુમાનજી, બજરંગ બલી (૩)
૧૦. સુંદર અંગોવાળી સ્ત્રી (૩)
૧૧. તોફાન, મસ્તી, નટખટપણું (૪)
૧૨. ચોથો ભાગ (૧)
૧૩. શત્રુતા, દુશ્મનાવટ (૨)
૧૪. ત્રણ રતી જેટલું તોલ, એક કઠોળ (૨)
૧૬. ટૂંકી બાયનું ખૂલતું નાનું પહેરણ (૩)
૧૮. મુલાકાત, મિલાપ, મેળાપ (૩)
૨૦. કુટુંબ, કબીલો, ફેમિલી (૪)
૨૧. જુદું, નોખું, અલગ (૪)
૨૪. બાળપણમાં ખાવાને કહેવાય (૨)
૨૫. પવન, વાયુ (૩)

૨૮. યોગ સાધના કરનાર, ઉત્તર પ્રદેશના મુખ્યપ્રધાન (૨)
૩૦. ગ્રામોફોન વાજાની થાળી (૩)
૩૧. વેપાર (૪)
૩૨. રહીશ, નિવાસી, રહેનારું (૪)
૩૪. સાદગી, સાદાપણું (૩)
૩૬. સૃષ્ટિનો સૌથી પ્રથમ જન્મેલો પુરુષ, ઈવ _____ (૩)
૩૭. લડાઈનું મેદાન (૫)
૩૮. કળા, ચંદ્રનો સોળમો ભાગ, હુન્નર, કસબ (૨)
૪૧. વિનંતી, દરખાસ્ત, રજૂઆત, નિવેદન (૩)
૪૩. ચાલ, ધારો, પ્રથા (૩)
૪૬. લજ્જા, શર્મ, ઈજ્જત (૩)
૪૮. ફરિયાદ, અરજ, ઈન્સાફ (૨)
૪૯. મીટ, અનિમેષ નજર, ટસ (૨)
૫૦. નહીં, નિષેધ (૧)
૫૧. યુક્તિ, તદબીર (૪)

ઊભી ચાવીઓ

૧. પાર્વતીનું એક નામ (૨)
૨. શ્રી વિષ્ણુ ભગવાનનું વાહન (૩)
૩. ભુધિ, પ્રજ્ઞા, અક્કલ (૨)
૪. પગલું, કદમ (૩)
૫. નાશ પામેલું, પાયમાલ (૨)
૬. આકાશમાંથી પડતા બરફના ટુકડા (૨)
૭. દરવાજો સાચવનારો, દ્વારપાળ (૪)
૮. એક અંગ્રેજી વજન (૩)
૧૧. શરમ, ઝંખવાણું પડી ગયેલું (૪)
૧૨. ભાગોળ, ગામનું આગળનું મેદાન (૩)
૧૪. વર્ણ, રંગ (૨)
૧૫. કાપડ વેચનાર (૪)
૧૬. પ્રભાત, પરોઢ, મળસ્કું (૩)
૧૭. ઉંદરનું રહેઠાણ (૨)
૧૮. ખરીદ કરેલો ચાકર (૩)
૨૨. મૃત્યુનો દેવ (૨)
૨૩. ઘર, સ્થાન, રહેઠાણ (૩)
- ૨૩એ. આબાદ, સચોટ, રામબાણ (૪)
૨૫. વસ્તુનો ઝીણો ભોંકાય એવો છડો, ટોચ, કટોકટીની વેળા (૨)
૨૬. પોતાનું અંગત, સ્વકીય (૨)
૨૭. ગાવાનો ઢંગ, સ્વર, નાશ, પ્રલય (૨)
૩૦. નર્મદા નદી (૨)
૩૧. દ્રાક્ષનો દારૂ (૩)
૩૩. મેરુ પર્વત (૪)
૩૪. જોડાયેલું (૩)
૩૫. પિતાના પિતા (૨)
૩૬. આયુષ્ય, જિંદગાની (૪)
૩૮. હાથ, વેરો, લાગો (૨)
૩૯. જવાબ ન આપી શકાય એવું, અવર્ણનીય, અનુપમ (૪)
૪૦. પર્વત, પહાડ (૨)
૪૧. મરે નહીં એવું (૩)
૪૨. ઉત્તર (૩)
૪૪. રસ્તો, પ્રતિક્ષા, રાહ (૨)
૪૫. યશ (૨)
૪૭. લીન, મગન, આસક્ત (૨)

નાતકડી કથા

★ ભણવા માટે દૂર ગયેલા દીકરાએ માતાને પત્ર લખ્યો કે, અહિંયા મારા જમવાની સારી સગવડ છે, તું ચિંતા કરીશ નહીં. પત્ર વાંચીને મા એ એક વખતનું ભોજન બંધ કર્યું, કેમકે પત્રના અંતમાં પુત્રના આંસુથી શાહી બગડેલી હતી.

NanoNine® શબ્દ રમત-૨૦૬નો ઉકેલ

હ	બ	સી	મા	ન	સી	ડા	બ	લી
વ	રો	ગ	તા	ગ	મ	આ	મ	રા
ન	પા	લ	ર	ભા	વ	બ		
વા	ડો	લ	પ	સિં	દ	ર	મ	
દા	છી	સં	ગ	તિ	ર	ણ	ભો	જ
મ	પા	વ	ડી	પા	વો	આ	લે	ખ
ન	વા	ગ	ત	ગા	ય	વા	દ	મ
વ	લ	ગિ	ર	જા	દ	ર	દ	
દા	ડ	જા	ની	મો	સા	ળ	રિ	હિ
ણા	ના	મ	ખો	વ			યા	
જી	વ	ક	ર	જ	દા	ર	અ	દિ
રૂ	દ	ન	જ	રા	છી	જ	લ	

એપ્રિલ-૨૦૨૪ના અંકમાં છપાયેલ નેનો શબ્દ-રમત ૨૦૫ના બધા સાચા ઉકેલ મોકલાવનારના નામ

૧. સરલા શાહ - અમદાવાદ
૨. ચંદ્રા શાહ - અમદાવાદ
૩. સ્મિતા શાહ - અમદાવાદ
૪. ઝરણા પારેખ - અમદાવાદ
૫. દમયંતી દંડ - અમદાવાદ
૬. મહેન્દ્ર પુજ - અમદાવાદ
૭. યેશા મહેતા - અમદાવાદ
૮. કામિની શેઠ - અમદાવાદ
૯. મીના ખરીદીયા - અમદાવાદ
૧૦. ઈંદુબેન પટેલ - અમદાવાદ
૧૧. તૃપ્તિ સાવલા - અમદાવાદ
૧૨. અરવિંદ ભટ્ટ - બોપલ, અમદાવાદ
૧૩. હસમુખ દેઢિયા - અડાલજ, અમદાવાદ
૧૪. કંચનબેન મોરબીયા - ભુજ
૧૫. પ્રભા શેઠિયા - વલસાડ
૧૬. નવલ નીસર - સુરત
૧૭. સરોજ ચંદુરા - સુરત

ઉપર્યુક્ત સાચા જવાબ મોકલાવનારમાંથી લક્કી ડ્રો કરતાં એક વિજેતાનું નામ નીચે પ્રમાણે છે. તેમણે પોતાના ઈનામ સમાજના પાલડી ખાતેના કાર્યાલયમાંથી મો. ૯૮૯૮૦ ૫૩૫૨૧ (સમય : સવારે ૯ થી ૧૨, સાંજે ૪ થી ૫) પર જાણ કરી મેળવી લેવા વિનંતી છે.

વિજેતા : શ્રીમતી સ્મિતા શાહ - અમદાવાદ

અન્ય સંસ્થાઓના સમાચાર

(અનુસંધાન : પાના નં. - ૩૭ ઉપરથી ચાલુ)

દરજીએ કુમારપાળ દેસાઈનાં સમગ્ર સાહિત્યનું મૂલ્યાંકન કર્યું અને રમજાન હસણિયાએ વૈશ્વિક સંદર્ભમાં એમના જૈનદર્શન વિશેની પ્રવૃત્તિઓનો ખ્યાલ આપ્યો. નવગુજરાત સમયનાં તંત્રી શ્રી અજય ઉમટે ‘ઈટ અને ઉમારત’ કોલમની ૬૪ વર્ષની દીર્ઘયાત્રાની વાત કરી અને એ ઘટનાને પત્રકારત્વ ક્ષેત્રે અભુતપૂર્વ લેખાવી. જ્યારે સુભાષ બ્રહ્મભટ્ટે કેળવણીકાર તરીકે અને જસુભાઈ કવિએ દિવ્યાંગજનો વિશેનાં એમનાં કાર્યોની વિગત આપી. શ્રી કુમારપાળ દેસાઈએ પોતાના વિવિધ ક્ષેત્રનાં એટલે કે સાહિત્ય, ગુજરાતી ભાષા, સ્પોર્ટ્સ, વિશ્વકોશ, ધર્મદર્શનનાં ભાવિ કાર્યક્રમોની પોતાના સાત સ્વપ્નો રૂપે વાત કરી જ્યારે પ્રા. અશ્વિન આણદાણીએ સમગ્ર કાર્યક્રમનું સુપેરે સંચાલન કર્યું. વિદ્વાનો, અધ્યાપકો, સંસ્થાનાં અગ્રણીઓ અને સહુ સાહિત્યરસિકો આ કાર્યક્રમમાં મોટી સંખ્યામાં ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

માનવ જ્યોત - ભુજ

હિમાચલ પ્રદેશનો યુવાન ૩ વર્ષે ઘરે પહોંચ્યો

હિમાચલ પ્રદેશનો યુવાન સુરેશકુમાર (ઉ.વ. ૪૮) ગૂમ થતાં પરિવારજનો તેની સતત શોધ ચલાવી રહ્યા હતા. આખરે તે સોમનાથનાં નિરાધારનો આધાર માનવસેવા આશ્રમે પહોંચ્યો હતો. ત્યાંનો સંચાલકોએ તેની ખૂબ જ સારી સારવાર કરી. માનવજ્યોત ભુજના સામાજિક કાર્યકર રીતુબેન વર્મા આ યુવાનને ભુજ લઈ આવ્યા. હિમાચલ પ્રદેશની પોલીસની મદદ લઈ આ યુવાનનું ઘર શોધી કઢાયું. તેનાં પરિવારજનો ભુજ આવી પહોંચ્યા. ૩ વર્ષ પછી તેનું પરિવારજનો સાથે મિલન થતાં ભાવુક દૃશ્યો સર્જાયા હતા. તેની પત્ની તથા ત્રણ બાળકો તેની ઘરે આવવાની રાહ જોઈ બેઠા છે. આખરે માનવ જ્યોત સંસ્થા - ભુજના સફળ પ્રયત્નોથી પંખી માળો ફરી ભેગો થયો હતો. ક્યાં હિમાચલ પ્રદેશ અને ક્યાં કચ્છ? છતાં યુવાન મળી આવતાં પરિવારજનોએ અનેરી ખુશી વ્યક્ત કરી હતી. માનવતાના આ કાર્યમાં પ્રબોધ મુનવર, આનંદ રાયસોની, રફીક બાવા, દિપેશ શાહ તથા સર્વે કાર્યકરો સહભાગી બન્યા હતા.

સિગારેટને રસ્તા ઉપર આ રીતથી ન ફેંક ભાઈ,
આ દેશમાં ચંપલ ઘણાં તળીયેથી કાણા હોય છે.

- ભાવિન ગોપાણી

NanoNine® Sudoku

એપ્રિલ-૨૦૨૪ના અંકમાં છપાયેલ
સુડોકુ-૧૧૬૩ના બધા સાચા ઉકેલ
મોકલનારનાં નામ

૧. ચંદ્રા શાહ - અમદાવાદ
૨. સ્મિતા શાહ - અમદાવાદ
૩. ઝરણા પારેખ - અમદાવાદ
૪. નયના કારાણી - અમદાવાદ
૫. હાર્દિક કેનિયા - અમદાવાદ
૬. રોનકબેન શેખ - અમદાવાદ
૭. મહેન્દ્ર પુજ - અમદાવાદ
૮. યેશા મહેતા - અમદાવાદ
૯. કામિની શેઠ - અમદાવાદ
૧૦. હેનીલ ગોગરી - અમદાવાદ
૧૧. બીનોય ગોગરી - અમદાવાદ
૧૨. રીસીત ધરોડ - અમદાવાદ
૧૩. મીના ખરીદીયા - અમદાવાદ
૧૪. ઈંદુબેન પટેલ - અમદાવાદ
૧૫. અરવિંદ ભટ્ટ - બોપલ, અમદાવાદ
૧૬. હેમલતા દેઢિયા - અડાલજ, અમદાવાદ
૧૭. પ્રભા શેઠિયા - વલસાડ
૧૮. સરોજ ચંદુરા - સુરત

ઉપર્યુક્ત સાચા જવાબ મોકલાવનારાઓમાંથી
લક્ષી ડ્રો અનુસાર એક વિજેતાનું નામ નીચે
જણાવેલ છે. તેમણે પોતાનું ઈનામ પાલડી ભવન
ખાતેના કાર્યાલયમાંથી મોબાઇલ : ૯૮૯૮૦
૫૩૫૨૧ (સમય સવારે ૯ થી ૧૨, સાંજે ૪ થી ૫)
ફોન પર જાણ કરી મેળવી લેવા વિનંતી છે.

વિજેતા : હાર્દિક કેનિયા - અમદાવાદ

NanoNine® Sudoku

૨૪નીકાંત પારેખ (૯૮૯૮૦ ૫૩૫૨૧)

સુડોકુ ક્રમાંક-૧૧૬૫અત્રે રજૂ કરવામાં આવેલ છે. તેના ચારે ભાગ ભરીને 'મંગલ મંદિર'
કાર્યાલય પર તા. ૩૦-૦૬-૨૦૨૪ સુધીમાં મોકલી આપવા વિનંતી.

સુડોકુ ભરનારનું નામ : _____
સરનામું : _____
ફોન/મોબાઇલ : _____

ક્રમાંક - ૧૧૬૫

A		B																																																																																																																																																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>2</td><td></td><td>3</td><td>9</td><td></td><td>6</td><td></td><td>1</td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>8</td><td></td><td>2</td><td>5</td></tr> <tr><td>5</td><td></td><td></td><td>4</td><td>2</td><td></td><td>3</td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td>7</td><td></td><td>8</td><td></td><td></td><td>3</td></tr> <tr><td></td><td></td><td>1</td><td>3</td><td>2</td><td>6</td><td>8</td><td></td></tr> <tr><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td>7</td><td></td><td>1</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>6</td><td></td><td>7</td><td>1</td><td></td><td></td><td>4</td></tr> <tr><td>1</td><td>9</td><td></td><td>8</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td>3</td><td></td><td>4</td><td></td><td></td><td>5</td><td>9</td><td>8</td></tr> </table>	2		3	9		6		1					8		2	5	5			4	2		3				7		8			3			1	3	2	6	8		4				7		1			6		7	1			4	1	9		8					3		4			5	9	8		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td></td><td>2</td><td></td><td>5</td><td>9</td><td></td><td></td><td>3</td><td>6</td></tr> <tr><td></td><td></td><td>9</td><td>8</td><td>2</td><td></td><td>1</td><td></td><td>5</td></tr> <tr><td>4</td><td>5</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>9</td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td></td><td>4</td><td></td><td>1</td><td></td><td></td><td>8</td></tr> <tr><td>8</td><td>4</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>6</td><td></td><td>7</td></tr> <tr><td>9</td><td></td><td></td><td>7</td><td>6</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td>9</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>4</td><td></td><td>3</td></tr> <tr><td>7</td><td></td><td>3</td><td></td><td>6</td><td>9</td><td>5</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>6</td><td>5</td><td></td><td></td><td>4</td><td>8</td><td></td><td></td><td>7</td></tr> </table>		2		5	9			3	6			9	8	2		1		5	4	5						9					4		1			8	8	4					6		7	9			7	6						9					4		3	7		3		6	9	5			6	5			4	8			7									
2		3	9		6		1																																																																																																																																																													
				8		2	5																																																																																																																																																													
5			4	2		3																																																																																																																																																														
		7		8			3																																																																																																																																																													
		1	3	2	6	8																																																																																																																																																														
4				7		1																																																																																																																																																														
	6		7	1			4																																																																																																																																																													
1	9		8																																																																																																																																																																	
3		4			5	9	8																																																																																																																																																													
	2		5	9			3	6																																																																																																																																																												
		9	8	2		1		5																																																																																																																																																												
4	5						9																																																																																																																																																													
			4		1			8																																																																																																																																																												
8	4					6		7																																																																																																																																																												
9			7	6																																																																																																																																																																
	9					4		3																																																																																																																																																												
7		3		6	9	5																																																																																																																																																														
6	5			4	8			7																																																																																																																																																												
C		D																																																																																																																																																																		
<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td></td><td>1</td><td>6</td><td></td><td></td><td>2</td><td></td><td>7</td><td>9</td></tr> <tr><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>1</td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td>9</td><td>1</td><td>3</td><td></td><td>6</td><td>8</td><td></td></tr> <tr><td>4</td><td></td><td>3</td><td></td><td></td><td>7</td><td>9</td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td>7</td><td></td><td>6</td><td></td><td>3</td><td></td><td>4</td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td>2</td><td>4</td><td></td><td></td><td>5</td><td></td><td>7</td></tr> <tr><td></td><td>6</td><td>5</td><td></td><td>7</td><td>1</td><td>4</td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td>3</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>6</td></tr> <tr><td>1</td><td>9</td><td></td><td>5</td><td></td><td></td><td>7</td><td>2</td><td></td></tr> </table>		1	6			2		7	9	3							1				9	1	3		6	8		4		3			7	9				7		6		3		4				2	4			5		7		6	5		7	1	4				3							6	1	9		5			7	2			<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td></td><td>6</td><td></td><td>5</td><td></td><td>1</td><td>8</td><td></td><td>7</td></tr> <tr><td></td><td></td><td>1</td><td>7</td><td></td><td></td><td>6</td><td></td><td></td></tr> <tr><td></td><td>9</td><td>7</td><td>6</td><td></td><td></td><td>4</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>4</td><td>8</td><td></td><td></td><td>7</td><td></td><td></td><td>6</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>7</td><td></td><td>8</td><td></td><td>9</td><td></td><td>4</td><td></td></tr> <tr><td></td><td>2</td><td></td><td></td><td>5</td><td></td><td></td><td>3</td><td>8</td></tr> <tr><td></td><td></td><td>8</td><td></td><td></td><td>7</td><td>3</td><td>1</td><td></td></tr> <tr><td></td><td></td><td>2</td><td></td><td></td><td>4</td><td>5</td><td></td><td></td></tr> <tr><td>6</td><td></td><td>4</td><td>1</td><td></td><td>5</td><td></td><td>7</td><td></td></tr> </table>		6		5		1	8		7			1	7			6				9	7	6			4			4	8			7			6			7		8		9		4			2			5			3	8			8			7	3	1				2			4	5			6		4	1		5		7	
	1	6			2		7	9																																																																																																																																																												
3							1																																																																																																																																																													
		9	1	3		6	8																																																																																																																																																													
4		3			7	9																																																																																																																																																														
	7		6		3		4																																																																																																																																																													
		2	4			5		7																																																																																																																																																												
	6	5		7	1	4																																																																																																																																																														
	3							6																																																																																																																																																												
1	9		5			7	2																																																																																																																																																													
	6		5		1	8		7																																																																																																																																																												
		1	7			6																																																																																																																																																														
	9	7	6			4																																																																																																																																																														
4	8			7			6																																																																																																																																																													
	7		8		9		4																																																																																																																																																													
	2			5			3	8																																																																																																																																																												
		8			7	3	1																																																																																																																																																													
		2			4	5																																																																																																																																																														
6		4	1		5		7																																																																																																																																																													

ઉકેલ :	ક્રમાંક - ૧૧૬૫	A	B	C	D																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
		<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>7</td><td>9</td><td>4</td><td>1</td><td>5</td><td>2</td><td>3</td><td>6</td><td>8</td></tr> <tr><td>2</td><td>3</td><td>8</td><td>6</td><td>4</td><td>9</td><td>7</td><td>5</td><td>1</td></tr> <tr><td>5</td><td>6</td><td>1</td><td>8</td><td>3</td><td>7</td><td>2</td><td>4</td><td>9</td></tr> <tr><td>6</td><td>2</td><td>3</td><td>7</td><td>9</td><td>4</td><td>1</td><td>8</td><td>5</td></tr> <tr><td>8</td><td>5</td><td>9</td><td>3</td><td>2</td><td>1</td><td>6</td><td>7</td><td>4</td></tr> <tr><td>4</td><td>1</td><td>7</td><td>5</td><td>6</td><td>8</td><td>9</td><td>2</td><td>3</td></tr> <tr><td>9</td><td>8</td><td>5</td><td>2</td><td>7</td><td>3</td><td>4</td><td>1</td><td>6</td></tr> <tr><td>3</td><td>7</td><td>6</td><td>4</td><td>1</td><td>5</td><td>8</td><td>9</td><td>2</td></tr> <tr><td>1</td><td>4</td><td>2</td><td>9</td><td>8</td><td>6</td><td>5</td><td>3</td><td>7</td></tr> </table>	7	9	4	1	5	2	3	6	8	2	3	8	6	4	9	7	5	1	5	6	1	8	3	7	2	4	9	6	2	3	7	9	4	1	8	5	8	5	9	3	2	1	6	7	4	4	1	7	5	6	8	9	2	3	9	8	5	2	7	3	4	1	6	3	7	6	4	1	5	8	9	2	1	4	2	9	8	6	5	3	7	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>2</td><td>3</td><td>1</td><td>8</td><td>4</td><td>7</td><td>6</td><td>9</td><td>5</td></tr> <tr><td>6</td><td>4</td><td>7</td><td>9</td><td>3</td><td>5</td><td>1</td><td>2</td><td>8</td></tr> <tr><td>5</td><td>9</td><td>8</td><td>2</td><td>1</td><td>6</td><td>4</td><td>7</td><td>3</td></tr> <tr><td>4</td><td>7</td><td>5</td><td>1</td><td>6</td><td>2</td><td>3</td><td>8</td><td>9</td></tr> <tr><td>9</td><td>1</td><td>3</td><td>7</td><td>5</td><td>8</td><td>2</td><td>4</td><td>6</td></tr> <tr><td>8</td><td>2</td><td>6</td><td>3</td><td>9</td><td>4</td><td>5</td><td>1</td><td>7</td></tr> <tr><td>3</td><td>8</td><td>4</td><td>6</td><td>2</td><td>9</td><td>7</td><td>5</td><td>1</td></tr> <tr><td>1</td><td>5</td><td>9</td><td>4</td><td>7</td><td>3</td><td>8</td><td>6</td><td>2</td></tr> <tr><td>7</td><td>6</td><td>2</td><td>5</td><td>8</td><td>1</td><td>9</td><td>3</td><td>4</td></tr> </table>	2	3	1	8	4	7	6	9	5	6	4	7	9	3	5	1	2	8	5	9	8	2	1	6	4	7	3	4	7	5	1	6	2	3	8	9	9	1	3	7	5	8	2	4	6	8	2	6	3	9	4	5	1	7	3	8	4	6	2	9	7	5	1	1	5	9	4	7	3	8	6	2	7	6	2	5	8	1	9	3	4	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>1</td><td>7</td><td>2</td><td>4</td><td>9</td><td>5</td><td>8</td><td>3</td><td>6</td></tr> <tr><td>9</td><td>5</td><td>3</td><td>7</td><td>8</td><td>6</td><td>4</td><td>1</td><td>2</td></tr> <tr><td>6</td><td>8</td><td>4</td><td>1</td><td>3</td><td>2</td><td>5</td><td>7</td><td>9</td></tr> <tr><td>5</td><td>6</td><td>7</td><td>3</td><td>2</td><td>8</td><td>1</td><td>9</td><td>4</td></tr> <tr><td>8</td><td>4</td><td>1</td><td>5</td><td>7</td><td>9</td><td>6</td><td>2</td><td>3</td></tr> <tr><td>2</td><td>3</td><td>9</td><td>6</td><td>1</td><td>4</td><td>7</td><td>5</td><td>8</td></tr> <tr><td>7</td><td>9</td><td>6</td><td>8</td><td>5</td><td>3</td><td>2</td><td>4</td><td>1</td></tr> <tr><td>3</td><td>1</td><td>8</td><td>2</td><td>4</td><td>7</td><td>9</td><td>6</td><td>5</td></tr> <tr><td>4</td><td>2</td><td>5</td><td>9</td><td>6</td><td>1</td><td>3</td><td>8</td><td>7</td></tr> </table>	1	7	2	4	9	5	8	3	6	9	5	3	7	8	6	4	1	2	6	8	4	1	3	2	5	7	9	5	6	7	3	2	8	1	9	4	8	4	1	5	7	9	6	2	3	2	3	9	6	1	4	7	5	8	7	9	6	8	5	3	2	4	1	3	1	8	2	4	7	9	6	5	4	2	5	9	6	1	3	8	7	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td>9</td><td>6</td><td>1</td><td>8</td><td>7</td><td>2</td><td>3</td><td>5</td><td>4</td></tr> <tr><td>2</td><td>4</td><td>8</td><td>5</td><td>3</td><td>6</td><td>1</td><td>7</td><td>9</td></tr> <tr><td>5</td><td>7</td><td>3</td><td>4</td><td>1</td><td>9</td><td>2</td><td>8</td><td>6</td></tr> <tr><td>4</td><td>9</td><td>5</td><td>2</td><td>8</td><td>3</td><td>6</td><td>1</td><td>7</td></tr> <tr><td>1</td><td>2</td><td>6</td><td>7</td><td>9</td><td>5</td><td>4</td><td>3</td><td>8</td></tr> <tr><td>3</td><td>8</td><td>7</td><td>1</td><td>6</td><td>4</td><td>9</td><td>2</td><td>5</td></tr> <tr><td>7</td><td>3</td><td>2</td><td>9</td><td>4</td><td>8</td><td>5</td><td>6</td><td>1</td></tr> <tr><td>8</td><td>5</td><td>4</td><td>6</td><td>2</td><td>1</td><td>7</td><td>9</td><td>3</td></tr> <tr><td>6</td><td>1</td><td>9</td><td>3</td><td>5</td><td>7</td><td>8</td><td>4</td><td>2</td></tr> </table>	9	6	1	8	7	2	3	5	4	2	4	8	5	3	6	1	7	9	5	7	3	4	1	9	2	8	6	4	9	5	2	8	3	6	1	7	1	2	6	7	9	5	4	3	8	3	8	7	1	6	4	9	2	5	7	3	2	9	4	8	5	6	1	8	5	4	6	2	1	7	9	3	6	1	9	3	5	7	8	4	2
7	9	4	1	5	2	3	6	8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
2	3	8	6	4	9	7	5	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
5	6	1	8	3	7	2	4	9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
6	2	3	7	9	4	1	8	5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
8	5	9	3	2	1	6	7	4																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
4	1	7	5	6	8	9	2	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
9	8	5	2	7	3	4	1	6																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
3	7	6	4	1	5	8	9	2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
1	4	2	9	8	6	5	3	7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
2	3	1	8	4	7	6	9	5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
6	4	7	9	3	5	1	2	8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
5	9	8	2	1	6	4	7	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
4	7	5	1	6	2	3	8	9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
9	1	3	7	5	8	2	4	6																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
8	2	6	3	9	4	5	1	7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
3	8	4	6	2	9	7	5	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
1	5	9	4	7	3	8	6	2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
7	6	2	5	8	1	9	3	4																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
1	7	2	4	9	5	8	3	6																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
9	5	3	7	8	6	4	1	2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
6	8	4	1	3	2	5	7	9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
5	6	7	3	2	8	1	9	4																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
8	4	1	5	7	9	6	2	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
2	3	9	6	1	4	7	5	8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
7	9	6	8	5	3	2	4	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
3	1	8	2	4	7	9	6	5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
4	2	5	9	6	1	3	8	7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
9	6	1	8	7	2	3	5	4																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
2	4	8	5	3	6	1	7	9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
5	7	3	4	1	9	2	8	6																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
4	9	5	2	8	3	6	1	7																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
1	2	6	7	9	5	4	3	8																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
3	8	7	1	6	4	9	2	5																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
7	3	2	9	4	8	5	6	1																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
8	5	4	6	2	1	7	9	3																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	
6	1	9	3	5	7	8	4	2																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																	

દરેકને પોસાય તેવી કિંમતનાં અણમોલ પુસ્તકો

વનવાસમાં મુક્તિ

લે. દલાઈ લામા, અનુ. યોગેશ દેસાઈ [₹ 125]

બૌદ્ધ ધર્મના મહાત્મા દલાઈ લામા એટલે પ્રજ્ઞાનો મહાસાગર. તિબેટની પ્રજા માટે દલાઈ લામા અવતારી પુરુષ ગણાય છે. આ પુસ્તકમાં એમની આત્મકથાનું ગુજરાતી રૂપાંતર ખૂબ રસપ્રદ શૈલીમાં થયું છે. એમના જીવનના સંઘર્ષો અને એમણે વેઠેલી વિવિધ યાતનાઓ વિશે આ પુસ્તકમાં સુંદર અભિવ્યક્તિ મળે છે. જૂની આવૃત્તિને કારણે લગભગ 400 પૃષ્ઠસંખ્યા ધરાવતા આ પુસ્તકની કિંમત ખૂબ ઓછી છે.

સત્યજિત રાયની રહસ્યકથાઓ

(પુ. ચાર સેટ)

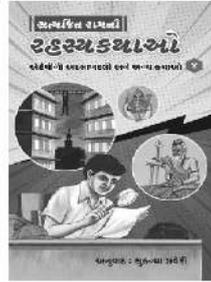
અનુ. સુકન્યા ઠવેરી [₹ 480]

સત્યજિત રાય ફિલ્મી દુનિયામાં જેટલો યશ પામ્યા છે એટલો જ યશ રહસ્યકથાઓના સર્જક તરીકે પણ પામ્યા છે. કિશોરવયના વાયકો માટે એમણે અગણિત રહસ્યકથાઓ લખી છે. સુકન્યા ઠવેરી દ્વારા અનૂદિત રહસ્યકથાઓનાં ચાર પુસ્તકોની આ શ્રેણી આજે સાયબર યુગના કિશોરોને પણ રસ, રહસ્ય અને રોમાંચનો ભરપૂર અનુભવ કરાવે છે: ૧. જયબાબા ફેલુનાથ અને અન્ય કથાઓ, ૨. જમ્બૂક દેવની મૂર્તિ અને અન્ય કથાઓ, ૩. ટિન ટેરેટોનો ઈશુ ખ્રિસ્ત અને અન્ય કથાઓ, ૪. એટેચીની અદલાબદલી અને અન્ય કથાઓ.

બે સાહિત્યસખા

લે. દક્ષિણકુમાર જોશી, કિં. 55

આ પુસ્તકમાં ઠવેરચંદ મેઘાણી અને ધૂમકેતુ જેવા ગુજરાતી સાહિત્યના બે માઇલસ્ટોન સાહિત્યકારોનાં સંસ્મરણો આલેખાયાં છે. વળી આ પુસ્તકના લેખક ધૂમકેતુના પુત્ર છે. એમણે આ બે સાહિત્યસખાઓની સ્નેહ અને સાહિત્ય વિષયક પ્રત્યક્ષ અનુભવેલી વાતો એમાં ગૂંથી છે. આ પુસ્તક વાંચતાં ભાવકને રસ અને રોમાંચનો અનુભવ થાય છે.

અર્વાચીન કવિતા

લે. સુંદરમ્ [₹ 450]

1845થી 1930 સુધીની ગુજરાતી કવિતાની રૂપરેખા, એનો વિકાસક્રમ, એના કવિઓનો પરિચય અને ગુજરાતી કાવ્ય-સાહિત્યનાં બદલાતાં સ્વરૂપોનું ઉત્કૃષ્ટ વિવેચન આ પુસ્તકમાં છે. કવિ સુંદરમ્ પોતે યુગકવિ છે. એમના દ્વારા લખાયેલા આ પુસ્તકમાં નવા કવિઓને તેમજ કવિતાના ભાવકોને માર્ગદર્શક નીવડે એવી અડગ વાતો લખાયેલી છે.

જીવન પરિવર્તનનું રહસ્ય

લે. રોહિત મહેતા [₹ 56]

યોગ અને તંત્ર વિશે વિસ્તૃત છણાવટ કરતું આ પુસ્તક સાધકો માટે ખૂબ ઉપયોગી છે. આ પુસ્તકમાં સ્વાસ્થ્યની ખોજ, ઊર્જાની કલેક્ટી, સ્મૃતિનું કાર્યક્ષેત્ર, મન-મગજનો સહકાર, એકાત્મકતાની પ્રક્રિયા જેવાં કુલ 20 પ્રકરણોમાં મનોવિજ્ઞાનિક પદ્ધતિથી યોગ તેમજ તંત્ર વિદ્યા વિશે વાત કરવામાં આવી છે.

હે, વત્સ !

લે. રાજકુમાર ટોપણદાસાણી, પ્રો. એચ.એમ ગોદાણા [₹ 165]

આ પુસ્તકમાં બ્રહ્મા, નારદ, વાયુ, વશિષ્ઠ, ધ્રુવ, અગસ્ત્ય, માંધાતા, રોહિત, માર્કંડેય, પરશુરામ, અષ્ટાવક, વેદ વ્યાસ, દ્રોણાચાર્ય, કર્ણ, ઘટોત્કચ વગેરેના પિતા-પુત્ર સંબંધની રસપ્રદ અને પ્રેરક વાતો આલેખાઈ છે. આજના યુગમાં પણ પિતા-પુત્રના સંબંધને પવિત્ર અને પારદર્શક બનાવવામાં ખૂબ ઉપયોગી પુસ્તક.

પર્યાવરણ વાવો, માનવ ઉગાડો

લે. મિતા હરીશ થાનકી [₹ 140]

માનવજાતને જિવાડવી હશે તો પ્રકૃતિના નિયમોનું જતન કરવું પડશે. એમાંય ખાસ કરીને વૃક્ષોની માવજત કરવાનું અવશ્ય શીખવું પડશે. માણસ વૃક્ષોને નથી જિવાડતો, હકીકતમાં વૃક્ષો માણસને જિવાડતાં હોય છે. આ સત્ય સમજાવીને પર્યાવરણની માવજતનો મહિમા દર્શાવતું આ પુસ્તક વિજ્ઞાનના વિદ્યાર્થીઓને તથા દરેક સામાજિક વ્યક્તિને ઉપયોગી છે.

અમે મુસાફર

લે. દિલીપ રાણપુરા, કિં. 170

મુલ્લા નસરુદ્દીન વિશે અનેક હાસ્યસભર કથાઓ આપણે વારંવાર વાંચી અથવા સાંભળી છે. મુલ્લા નસરુદ્દીન મહાન સૂફી હતા. આચાર્ય રજનીશ તો મુલ્લા નસરુદ્દીનની અનેક પ્રસંગકથાઓ પોતાનાં પ્રેરક વક્તવ્યોમાં માર્મિક રીતે વારંવાર રજૂ કરતા હતા. ગુજરાતી સાહિત્યમાં આ પ્રકારનું પુસ્તક કદાચ આ એકમાત્ર છે.

જીવનસરગમ

લે. બિંદુબહેન કચરા, કિં. 150

સંગીતની સરગમમાં ભલે સાત જ સૂર હોય, જીવનની સરગમમાં તો અગણિત સૂર હોય છે. આ તમામ સૂર સમજવામાં ક્યારેક આપણું આયત્ન ઓછું પડે છે ! આ પુસ્તકમાં જીવનના વાસ્તવિક અનુભવોના સૂરોનો લય છે. જીવનને સુખમય અને હર્ષભર્યું બનાવવાની પ્રેરણા આપતા 42 લેખોનો આ સંગ્રહ, વિવિધ પ્રસંગે સ્વજનો-મિત્રોને ભેટ આપવા જેવો છે.

અધિતાપણ

લે. કૃષ્ણવીર દીક્ષિત, કિં. 175

ઈસવીસન 1950થી 1995 દરમિયાન અવસાન પામેલા ગુજરાતી ભાષાના 123 જેટલા વિચારકો, લેખકો અને કવિઓ વિશે સંક્ષેપમાં છતાં રસપ્રદ પરિચય આપતો આ બૃહદ્ ગ્રંથ દરેક સાહિત્યકાર અને સાહિત્યપ્રેમી પાસે અચૂક હોવો જોઈએ.

ગૂર્જર ગ્રંથરત્ન કાર્યાલય

ગૂર્જર સાહિત્ય ભવન

રતનપોળનાકા સામે, ગાંધીમાર્ગ, અમદાવાદ 380001

ફોન : 07922144663, 092227055777 e-mail : goorjar@yahoo.com

ગૂર્જર સાહિત્ય પ્રકાશન

102, લેન્ડમાર્ક બિલ્ડિંગ, સીમા હોલ સામે, પ્રહલાદનગર, અમદાવાદ-380015

ફોન : 26934340, 98252 68759 Email : gurjarprakashan@gmail.com,

website : gspbooksmall.com

દેશ-વિદેશ....

ચૌલા કુરુવા

દેશના સમાચાર

ઉત્તરાખંડની ચાર ધામ યાત્રા

ઉત્તરાખંડની ચાર ધામની યાત્રા આજથી શરૂ થઈ ગઈ છે. કેદારનાથના દરવાજા સવારે ૬.૫૫ વાગે ખોલવામાં આવ્યા હતા. હજારો શ્રદ્ધાળુઓની સાથે સી.એમ. પુષ્કરસિંહ ધામી પણ તેમના પત્ની સાથે દર્શન માટે પહોંચ્યા હતા.

કેદારનાથ ઉપરાંત ગંગોત્રી અને યમુનોત્રીના દરવાજા પણ આજે ખૂલશે. જ્યારે બદ્રીનાથ મંદિરમાં ૧૨ મે થી દર્શન શરૂ થશે. આ સ્થળોએ દિવસનું તાપમાન ૦ થી ૩ ડિગ્રી નોંધાઈ રહ્યું છે. આ સાથે જ રાત્રે તાપમાનનો પારો માઈનસ પર પહોંચી રહ્યો છે. આમ છતાં લગભગ ૧૦ હજાર શ્રદ્ધાળુઓ કેદારનાથ ધામ પહેલાં ૧૬ કિ.મી. દૂર ગૌરીકુંડ પહોંચી ગયા છે.

ગયા વર્ષે આ આંકડો ૭ થી ૮ હજારની વચ્ચે હતો. અહીં લગભગ ૧૫૦૦ રૂમ છે, જે હાઉસફુલ થઈ ગયા છે. રજિસ્ટર્ડ ૫૫૪૫ ખચ્ચર બુક કરવામાં આવ્યા છે.

૧૫ હજારથી વધુ મુસાફરો હરિદ્વાર અને ઋષિકેશ પહોંચ્યા છે. ચારધામ યાત્રા માટે અત્યાર સુધીમાં ૨૨.૧૫ લાખથી વધુ શ્રદ્ધાળુઓએ રજિસ્ટ્રેશન કરાવ્યું છે. ગયા વર્ષે રેકોર્ડ ૫૫ લાખ લોકોએ મુલાકાત લીધી હતી. (તા. ૧૦-૫-૨૦૨૪)

કેદારનાથ પછી બદ્રીનાથ ધામના ક્ષાટ ખૂલ્યા

બદ્રીનાથ ધામના દરવાજા વૈદિક મંત્રોચ્ચાર અને 'શ્રી બદ્રી વિશાલ લાલ કી જય'ના નારા સાથે ખોલવામાં આવ્યા હતા. આ સમયે ૨૦ હજારથી વધુ ભક્તો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. આ પહેલા બ્રહ્મમુહૂર્ત દરમિયાન મંદિરની બહાર ગણેશ પૂજા થઈ હતી. આ પછી પૂજારીઓએ દ્વારપૂજા કરી હતી. મંદિરનો દરવાજો ત્રણ ચાવી વડે ખોલવામાં આવ્યો હતો. (તા. ૧૨-૫-૨૦૨૪)

નાગરિકતા સંશોધન કાયદો (CAA)

નાગરિકતા સંશોધન કાયદા (CAA) હેઠળ પ્રથમ વખત

૧૪ લોકોને ભારતીય નાગરિકતા આપવામાં આવી છે. ગૃહ મંત્રાલયે ૧૫મી મે એ માહિતી આપી હતી. મંત્રાલયે કહ્યું કે ૧૪ લોકોને CAA સર્ટિફિકેટ જારી કરવામાં આવ્યા છે.

(તા. ૧૫-૫-૨૦૨૪)

'સ્કેમ' સિરીઝના આગામી ભાગની જાહેરાત

સુબ્રતો રોય સહારાની સ્ટોરી બતાવવામાં આવશે. અગાઉ હર્ષદ મહેતા અને તેલગીની સ્ટોરી બતાવવામાં આવી હતી.

ડિરેક્ટર હંસલ મહેતાએ 'સ્કેમ' સિરીઝના ત્રીજા ભાગની જાહેરાત કરી છે. આ વખતે દિવંગત ઉદ્યોગપતિ સુબ્રતો રોય સહારાની વાર્તા બતાવવામાં આવશે. તેનું શિર્ષક છે : 'સ્કેમ ૨૦૧૦ : ૫ સુબ્રત રોય સાગા.' હંસલ મહેતાએ સોશિયલ મીડિયા પર મોશન પોસ્ટર શેર કરીને સીરીઝની જાણ કરી.

(તા. ૧૬-૫-૨૦૨૪)

ભારત ટોપ પર

ઈન્ટરનેટ બંધ થવાના મામલે ભારત સતત છઠ્ઠા વર્ષે ટોપ પર છે. Access Now અને KeepitOn દ્વારા એકત્રિત કરવામાં આવેલા ડેટા અનુસાર, ભારતમાં વર્ષ ૨૦૨૩માં ૧૧૬ ઈન્ટરનેટ શટડાઉન થયા. આ સાથે, એક નગર કે શહેરમાં ઈન્ટરનેટ બંધ કરવાને બદલે સમગ્ર રાજ્ય (મણિપુર અને પંજાબની જેમ) ઈન્ટરનેટ બંધ કરવાનું ચલણ વધ્યું છે.

(તા. ૧૭-૫-૨૦૨૪)

ચાર ધામ યાત્રા

ચારધામ યાત્રા માટે કેદારનાથ, બદ્રીનાથ, ગંગોત્રી અને યમુનોત્રી ખાતે ભક્તોની ભીડ પ્રશાસન માટે પડકાર બની રહી છે. ભારે ભીડને જોતાં ઉત્તરાખંડના મુખ્ય સચિવ રાધા રતુરીએ વી.આઈ.પી. દર્શન પરનો પ્રતિબંધ ૩૧ મે સુધી લંબાવ્યો છે. અગાઉ આ પ્રતિબંધ ૨૫ મે સુધી લગાવવામાં આવ્યો હતો. આ સિવાય પ્રશાસને મોબાઈલ ફોન સાથે રાખવાને લઈને એક નવી એડવાઈઝરી પણ જારી કરી છે. પ્રશાસને કહ્યું છે કે,

મંદિરના ૫૦ મીટરની અંદર ભક્તો રીલ અને વીડિયો બનાવી શકશે નહીં. (તા. ૧૭-૫-૨૦૨૪)

રાજકોટના રેસકોર્સમાં બાળકોએ મોબાઈલ ભૂલી જૂની વિસરાયેલી ૩૦ રમતો ગમી

લીંબુ ચમચી, કોથળા દોડ, કેરમ, ડાન્સની મજ બાળકોએ માણી
રાજકોટ મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશન અને મિશન સ્માર્ટ સિટી ટ્રસ્ટ ચિત્રનગરી દ્વારા દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ વેકેશન પડતા આજથી ફરી ફન સ્ટ્રીટનો પ્રારંભ કરવામાં આવ્યો હતો. જેમાં રાજકોટ શહેરના રેસકોર્સ ખાતે બાળકોએ મોબાઈલ ભૂલી, વિસરાયેલી ૩૦ રમતોનો આનંદ માણ્યો હતો. (તા. ૧૮-૫-૨૦૨૪)

આંદામાન-નિકોબારમાં ચોમાસાની પધરામણી

આંદામાન-નિકોબારમાં ચોમાસાની પધરામણી. ૩૧ મે ના રોજ કેરળ પહોંચશે. મધ્યપ્રદેશમાં ૧૬થી ૨૧ જૂન, રાજસ્થાનમાં ૨૫ જૂન તો ગુજરાતમાં ૧૮થી ૩૦ જૂન વચ્ચે ચોમાસું એન્ટ્રી કરશે. (તા. ૧૮-૫-૨૦૨૪)

હવેથી CISF જવાનો સંસદની સુરક્ષા સંભાળશે

નવી સંસદ ભવનની સુરક્ષામાં ચૂક (૧૩ ડિસેમ્બર) થયા બાદ નવી અને જૂની સંસદની ઈમારતોની સુરક્ષાની જવાબદારી સેન્ટ્રલ રીઝર્વ પોલીસ ફોર્સ (CRPF) પાસેથી હટાવીને (૧૪૦૦ જવાનો) સેન્ટ્રલ ઈન્ડસ્ટ્રીયલ સિક્યુરીટી ફોર્સ (CISF) ને સોંપવામાં આવી છે. ૨૦ મે થી સંસદની સુરક્ષા માટે CISF ના ૩૩૦૦ જવાનો તહેનાત કરવામાં આવશે. (તા. ૧૮-૫-૨૦૨૪)

ઉત્તરાખંડના જંગલોમાં આગ

ઉત્તરાખંડના જંગલોની આગના કારણે ગ્લેશિયર પીગળી રહ્યા છે. દુમાડાથી કાર્બન કણ ચોંટી જતા ભરફની સપાટી ગરમ થઈ હતી.

ઉત્તરાખંડના પાંચ જિલ્લાના જંગલોમાં તાજેતરમાં લાગેલી આગ હવે ઓલવાઈ ગઈ હોવા છતાં તેની ખરાબ અસરો હિમાલયના ગ્લેશિયર્સ પર દેખાવા લાગી છે. વાડિયા ઈન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ જીઓલોજીના તાજેતરના અહેવાલમાં જણાવાયું છે કે આગને કારણે ગ્લેશિયર્સ પર કાર્બનનું પ્રમાણ સામાન્ય કરતાં અઢી ગણું વધીને ૧૮૯૯ નેનોગ્રામથી વધુ થઈ ગયું છે. (તા. ૧૮-૫-૨૦૨૪)

દેશ - વિદેશના સમાચાર

શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ સંસ્થા

વિશ્વમાં હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટી અને ભારતમાં આઈઆઈએમ - અમદાવાદ સૌથી શ્રેષ્ઠ

સેન્ટર ફોર વર્લ્ડ યુનિવર્સિટી રેન્કિંગે ૨૦૨૪ના વર્ષની વિશ્વની ૨૦૦૦ શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ સંસ્થાઓની યાદી જાહેર કરી છે. આ લીસ્ટમાં વિશ્વની શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ સંસ્થામાં અમેરિકામાં આવેલી હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટી ટોચના સ્થાને છે. જ્યારે ભારતમાં આઈઆઈએમ (ઇન્ડિયન ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ મેનેજમેન્ટ) અમદાવાદને શ્રેષ્ઠ શિક્ષણ સંસ્થાનો દરજ્જો અપાયો છે. (તા. ૧૪-૫-૨૦૨૪)

વિદેશના સમાચાર

ઇરાન

ઇરાને ઈઝરાયેલના કન્ટેનર જહાજ MSC એરીઝમાંથી પાંચ ભારતીયોને મુક્ત કર્યા છે. ગુરૂવારે ઈરાનમાં ભારતીય દૂતાવાસે કહ્યું કે પાંચેય ભારત જવા રવાના થઈ ગયા છે. અગાઉ ૧૮ એપ્રિલે મહિલા કેડેટ એન ટેસા જોસેફને મુક્ત કરવામાં આવી હતી. ૧૧ ભારતીય કૂ મેમ્બર હજુ પણ ઈરાનમાં કેદ છે. (તા. ૮-૫-૨૦૨૪)

ચીનના કટ્ટર વિરોધી તાઇવાનના નવા રાષ્ટ્રપતિ ૨૦મી મે એ શપથ લેશે

અમેરિકા અને તાઈવાન એકબીજા દેશના સંબંધ મજબૂત બનાવીને આગળ વધવા માંગે છે પણ ચીનને આ વાત ખૂંચે છે. ચીન જેને 'ખતરનાક અલગતાવાદી' માને છે તે તાઈવાનના નેતા લાઈ ચિંગ-તે ૨૦મી મે એ તાઈવાનના રાષ્ટ્રપતિ તરીકે શપથ લેવા જઈ રહ્યા છે. લાઈ ચિંગ-તે ૨૦૧૦માં તાઈવાનના મેયર હતા. ૨૦૨૦માં ઉપરાષ્ટ્રપતિ બન્યા. લાઈ ચુંગ-તે પહેલેથી જ તાઈવાનને અલગ દેશ તરીકે માન્યતા અપાવવા માંગે છે. (તા. ૧૫-૫-૨૦૨૪)

તાઇવાનનો વિકાસ

દુનિયાને ૯૨ ટકા સેમિકન્ડક્ટર ચીપ TSMC પૂરી પાડે છે. ઓપ્પલ, સેમસંગ પણ એના કસ્ટમર છે.

જ્ઞાન — વિજ્ઞાન

● સંકલન : રસીક ખીમજી મહેતા ●

ઉનાળો એટલે ગરમીની ઋતુ. દિવસ લાંબા અને રાત ટૂંકી. એટલે સૂર્યની ગરમીમાં વધારો થાય. છેલ્લા ઘણા વર્ષોથી ભારતમાં ગરમીનું પ્રમાણ વધી રહ્યું છે તેવું આપણે સૌ અનુભવીએ છીએ.

ગરમી અને તાપમાન વિજ્ઞાનની ભાષામાં અલગ અલગ બાબત છે. ઊંચું તાપમાન, એ ઊંચું તાપમાન કહેવાય પણ ગરમીનું મોજું ન કહેવાય. કોઈ સ્થળના તાપમાનમાં એકાએક આઠ ડિગ્રીનો વધારો થઈ જાય તેને હવામાનશાસ્ત્રીઓ હીટવેવ કે ગરમીનું મોજું કહે છે. તેમાં નીચું તાપમાન પણ હોઈ શકે. કોઈ સ્થળનું તાપમાન ૨૫ ડિગ્રી થઈ જાય તે તાપમાન ઊંચું ન કહેવાય પણ ગરમીનું મોજું ફરી વળ્યું તેમ કહેવાય.

વિજ્ઞાનીઓ કહે છે કે ઉનાળામાં જમીન પર એક ચોરસ સેન્ટીમીટર વિસ્તારમાં વર્ષે બે લાખ કેલરી ગરમી પડે છે. ભારતમાં ૧૯૩૪માં વિધિવત તાપમાનના આંકડા લેવાનું શરૂ કર્યું ત્યારે રાજસ્થાનના શ્રીગંગાનગરમાં ૫૦ ડિગ્રી તાપમાન હતું.

આજે પણ આ વિસ્તાર પ્રચંડ તાપમાનથી જાણીતો છે. ભારતમાં હાલમાં લગભગ ૩૦૦૦ કરતાં વધુ હવામાન કેન્દ્રો છે. તે વિવિધ વિસ્તારોના તાપમાન પર નજર રાખે છે. તાપમાનમાં વિક્રમ છે તે જ રીતે હીટવેવમાં પણ વિક્રમો છે. ૧૯૨૬માં ઓડિસામાં તાપમાનમાં એકાએક ૧૨.૫ ડિગ્રીનો વધારો થઈ પ્રચંડ હીટવેવ નોંધાયેલું. આ વિક્રમ હજી તૂટ્યો નથી.

|| અવાજ પણ શસ્ત્ર બની શકે છે ||

લેસર કિરણો સીધી લીટીમાં ગતિ કરતાં કિરણોનું બીમ છે. એટલે તે સામાન્ય કિરણો કરતાં વધુ શક્તિશાળી છે. વિજ્ઞાનીઓએ અવાજના મોજાંને પણ એક બીમમાં સીધી લીટીમાં દૂર સુધી મોકલવાનું સાધન ‘લોંગ રેન્જ એકોસ્ટીક ડિવાઈસ’ બનાવ્યું છે.

કોઈપણ અવાજ પેદા થાય તે બિંદુથી વર્તુળાકાર મોજાં દ્વારા ચારે તરફ ફેલાય છે અને જેમ દૂર થાય તેમ મંદ પડે છે. એકોસ્ટીક ડિવાઈસ અવાજ પેદા કરી તેના મોજાંને એકબીજાના આકારમાં સીધી લીટીમાં એક જ દિશામાં ફેંકે છે. આ સાધન આપણા લાઉડ સ્પીકર કરતાં અનેકગણો મોટો

અવાજ કરે છે અને લાંબા અંતર સુધી મંદ પડતો નથી. જાણીને નવાઈ લાગશે પરંતુ દરિયામાં ચાંચિયાને અને દુર્ગમ જંગલમાં છૂપાયેલા ત્રાસવાદીઓને ભગાડવા આ સાધન ઉપયોગી થાય છે.

માણસના કાન વધુમાં વધુ ૧૩૦ ડેસીબલનો અવાજ સહન કરી શકે. તેનાથી મોટો અવાજ કાન અને મગજને નુકસાન કરે. એકોસ્ટીક ડિવાઈસ લાંબા અંતરે ૧૬૦ ડેસિબલ કરતાં મોટો અવાજ મોકલી શકે છે. જંગલમાં છૂપાયેલા ત્રાસવાદીઓને આ અવાજ અસહ્ય હોય છે. તેનાથી બચવાનો કોઈ ઉપાય પણ નથી. એટલે તે ભાગી જાય છે.

એકોસ્ટીક ડિવાઈસમાં એક સાથે ધ્રુજતા પીઝો ઇલેક્ટ્રીક ધાતુના સેંકડો તાર હોય છે. જેમાં વીજપ્રવાહ દાખલ થતાં એકસામટો મોટો અવાજ કરે છે.

શહેરમાં તોફાનો દરમિયાન ટોળાને વિખેરવા પાણીના ફુવારા અને ટીયર ગેસનો ઉપયોગ જાણીતો છે. હવે અવાજનો ઉપયોગ પણ શક્ય બનશે.

|| ઇલેક્ટ્રીકમાં ટ્રાન્સફોર્મર શું છે? ||

ઇલેક્ટ્રીક વડે ચાલતાં વિવિધ સાધનોમાં જુદી જુદી માત્રાનો વીજપ્રવાહ વપરાય છે. આપણા ઘરમાં કે ઓફિસમાં આવતો વીજપ્રવાહ અતિશય શક્તિશાળી હોય છે. ટી.વી., ફ્રિજ, ઇસ્ક્રી, માઈક્રોવેવ વગેરેને વિવિધ માત્રાનો પ્રવાહ જોઈએ. વળી પાવર હાઉસમાં ઉત્પન્ન થતી વીજળીને જુદા જુદા વિસ્તારોમાં અનુકૂળ યાત્રા કરીને મોકલવા પડે. આ માટે ટ્રાન્સફોર્મર ઉપયોગી થાય છે. ટ્રાન્સફોર્મર એટલે રૂપાંતરીત કરતું સાધન. ટ્રાન્સફોર્મર વિના આપણે વીજળીનો ઉપયોગ કરી શકીએ નહીં. કેટલાક સાધનોમાં ટ્રાન્સફોર્મર હોય છે તે જરૂર પૂરતો વીજપ્રવાહ મેળવે છે.

ટ્રાન્સફોર્મરની શોધ માર્કલ ફેરાડેએ કરી હતી. તારના ગૂંચળામાંથી વીજપ્રવાહ પસાર થાય ત્યારે તેને અવરોધ ઊભો થાય છે. આ અવરોધ કોઈલ કે ગૂંચળામાં રહેલા તારની સંખ્યા અને જાડાઈ ઉપર આધારીત છે.

વીજ પુરવઠા માટેની વીજ લાઈનમાં ઘણાં સ્થળોએ ટ્રાન્સફોર્મર મૂકેલા જોવા મળે છે. ટ્રાન્સફોર્મર ફેરાડેજ લો ઓફ ઇલેક્ટ્રોમેગ્નેટીક ઇન્ડક્શનના નિયમના આધારે કામ કરે છે.

ગૂંચળામાં વીજપ્રવાહ વહે ત્યારે તેની આસપાસ બીજું ઇલેક્ટ્રીક ફિલ્ડ રચાય છે. આ ફિલ્ડ બીજા ગૂંચળાના સંપર્કમાં આવે તે ગૂંચળામાં ઓછી માત્રાનો વીજપ્રવાહ પેદા કરે છે. ટ્રાન્સફોર્મરમાં નજીક નજીક રહે તેવી બે કોઈલ હોય છે. ટ્રાન્સફોર્મરમાં સિંગલ ફેઝ, ટુ ફેઝ, થ્રી ફેઝ ઉપરાંત વિવિધ સાધનોમાં ઉપયોગ માટે અનેક પ્રકારના ટ્રાન્સફોર્મર હોય છે. મોબાઈલના ચાર્જરમાં પણ ટ્રાન્સફોર્મર હોય છે. તે પાવર ઓછો કરવા ઉપરાંત પાવરને એ.સી. માંથી ડી.સી.માં પણ ફેરવે છે. ટ્રાન્સફોર્મરનો સૌથી મોટો ઉપયોગ લાઉડ સ્પીકરમાં થાય છે.

પૃથ્વી પર માણસ કેવી રીતે આવ્યો?

પૃથ્વી પર ડાયનોસોરનો નાશ થયા બાદ નાના સસ્તન પ્રાણીઓનું વર્ચસ્વ વધ્યું. તે સમયના પ્રાણીઓ માંસાહારી અને ચાર પગે ચાલનારા હતા. યુરોશિયામાં વિરાટ કદના હાથી અને આફ્રિકાના વિસ્તારોમાં વાનરો બન્યા. માણસની ઉત્પત્તિ વાનરમાંથી થઈ હતી તે સર્વસ્વીકૃત સિદ્ધાંત છે. પૃથ્વી પર જલ-વાયુ પરિવર્તનથી વાનરો ઝાડ ઉપરથી જમીન પર વસવા લાગ્યા અને પર્યાવરણને અનુકૂળ થવા લાગ્યા. પૃથ્વી પરના વાતાવરણને અનુકૂળ થવા માટે તેમના શરીરમાં ફેરફાર થવા લાગ્યા. આ ફેરફાર ચહેરા અને માથામાં થયા. ચહેરા ચપટા થયા. દાંતની શ્રેણી બની. તેથી ખોરાકની પસંદગી કરવા લાગ્યા. કેટલાક વાનરો બે પગે ચાલતા થયા અને હાથનો ઉપયોગ કરવા લાગ્યા. આ પ્રથમ માનવ હોમો રૂબેલિસ કહેવાય છે. ત્યારબાદ હોમો ઈરેક્ટસ, નિઅનડર્થલ બન્યા. આજનો માણસ હોમો એપિયન્સનો વંશજ છે. આરંભકાળનો માણસ માંસાહારી હતો. શરીરને ચામડાથી ઢાંકતો. કાળક્રમે બુદ્ધિનો વિકાસ થયો અને સામાજિક બનવા લાગ્યો. લગભગ ૧૦ હજાર વર્ષ પહેલાં પૃથ્વી પર વિવિધ સંસ્કૃતિઓનો વિકાસ થયો. સંસ્કૃતિની શરૂઆત માનવજીવન માટે ક્રાંતિકારી હતી. માણસ ખેતી કરતાં શીખ્યો અને ત્યારબાદના વિકાસની વાત જાણીતી છે.

મશીનોનું અનોખું વિશ્વ : રોબોટીક્સ

ચાવી કે ઇલેક્ટ્રીક વડે હાલતા ચાલતા ઢીંગલા કે ઢીંગલી કે પ્રાણીના રમકડાંને આપણે રોબોટ પણ કહીએ છીએ. રોબોટ, એ માત્ર રમકડું નથી પરંતુ હાલુ ઉપયોગી સાધન છે. ટેકનિશિયનો ઘરમાં કચરો બાળી આપવાથી માંડી દર્દીના ઓપરેશન કરી આપે તેવા રોબોટ્સ બનાવે છે. રોબોટ માણસના આકારના જ હોય તેવું નથી. જે હેતુથી બન્યા હોય તેમાં ઉપયોગ થાય તેટલા અંગો બને એટલે રોબોટ તૈયાર.

ઈન્ટરનેશનલ સ્પેસ સ્ટેશનમાં 'કેનેડા આર્મ' નામનો રોબોટ એક હાથ જેવો છે અને તે રીપેરીંગનું કામ કરે છે.

રોબોટની દુનિયા અનોખી છે. રોબોટ બનાવવા અને સંશોધનો કરવાના ક્ષેત્રને રોબોટીક્સ કહે છે. ઘણા રોબોટ તો માન્યામાં ન આવે તેવા કામ કરે છે. વિશ્વભરમાં વિવિધ કારખાના, લેબોરેટરી, હોસ્પિટલ, ઘરો અને ઓફિસોમાં ૧૦ લાખથી વધુ રોબોટ કામ કરે છે.

જાપાનની એક કંપનીએ રીયલ બેબી રોબોટ બનાવ્યો છે, જે હસે છે, બોલે છે, ગીત ગાય છે અને રડે પણ છે. તે સિવાય હાવભાવ પણ દર્શાવે છે.

વિશ્વમાં સૌથી વધુ વપરાતી આઈ રોબો રોમ્બા નાનકડી ગોળાકાર ડિસ્ક જેવો છે. જે આપમેળે આખા ઘરમાં ફરીને કચરો સાફ કરી આપે છે.

જંગલો, પીરામિડો જેવા દુર્ગમ સ્થળોની ફોટોગ્રાફી ને તપાસ માટે કેમેરાથી સજ્જ રોબોટ પણ જોવા મળે છે.

હવે પછીના વિશ્વ માટે રોબોટ એક અનિવાર્ય સાધન બની જશે.

ફૂલો રંગબેરંગી કેમ?

પૃથ્વી પર થતી તમામ વનસ્પતિના પાન લીલાં જ હોય છે. જો કે કોઈ વનસ્પતિના પાન લાલ પણ જોવા મળે છે અને પાનખર ઋતુમાં પીળા હોય છે. પરંતુ વનસ્પતિના પાનનો કુદરતી રંગ તો લીલો જ હોય છે. લીલો રંગ વનસ્પતિનું જીવન કહેવાય. લીલો રંગ તેમાં રહેલ ક્લોરોફિલને કારણે હોય છે અને ક્લોરોફિલ એટલે વનસ્પતિના ખોરાકનું કારખાનું. સૂર્ય પ્રકાશમાંથી ક્લોરોફિલ વનસ્પતિ ખોરાક બનાવે છે અને વિકાસ પામે છે. એટલે ખોરાક મેળવવા માટે દરેક વનસ્પતિના પાન લીલા હોય છે.

જે રીતે વનસ્પતિના પાન લીલા હોય છે તેવી જ રીતે ફૂલો રંગબેરંગી હોય છે. ફૂલોનું મુખ્ય કામ વનસ્પતિનો વંશ જાળવવાનું છે. ફૂલોમાં બીજો છોડ ઉત્પન્ન કરવા માટે પરાગરજ હોય છે. પરાગરજને બીજા છોડ સુધી પહોંચાડવી જરૂરી છે. છોડ કે વૃક્ષ ચાલી શકતા નથી એટલે આ પરાગરજ બીજા છોડના ફૂલ ઉપર પહોંચાડવા માટે મધમાખી કે પતંગિયાનો સહારો લેવો પડે છે. હવે પતંગિયા કંઈ એમને એમ તો છોડ ઉપર આવે નહીં? તેમને આકર્ષવા માટે વનસ્પતિના ફૂલ રંગબેરંગી બનાવવા પડ્યા. કેટલાક ફૂલ તો રાત્રે ખીલીને પણ જંતુઓને આકર્ષે છે. આમ પતંગિયા અને ઉડતા જંતુઓને આકર્ષવા માટે ફૂલો રંગબેરંગી હોય છે. ■

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ : દૈનિક ડાયરી

સંસ્થા વિભાગ

સોમવાર, તા. ૨૨-૪-૨૦૨૪

- શ્રી લીલાધર ગડા, તેમના દીકરી ગીતાબેન, શ્રી અમૃત ગંગર, ડૉ. રમેશ દેઢિયા, શ્રી તલકશી વેલજી શાહ, શ્રી ભરતભાઈ અને શ્રી ભાવનાબેન શાહ - નાગપુર કચ્છના મુરબ્બીઓ આજે શ્રી કચ્છી જૈન ભવન પર પધારેલ હતા. તેમની સાથે શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડ, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી કે.ડી. શાહ, શ્રી હિરેન શાહ વગેરે હાજર રહ્યા હતા.

મંગળવાર, તા. ૨૩-૪-૨૦૨૪

- આજ રોજ શ્રી લીલાધર ગડાનું શ્રી પ્રવીણભાઈ વિસરીયા વ્યાખ્યાનમાળા અંતર્ગત વ્યાખ્યાન હતું. આ વ્યાખ્યાન શ્રીમતી લીલાબેન વિસરીયાએ ગુજરાત વિશ્વ કોશ ટ્રસ્ટ ખાતે આયોજ્યો હતો. જેનો વિષય હતો : “વિતેલા વર્ષોમાં કચ્છ : વિકાસ કે પ્રગતિ?” આ વ્યાખ્યાન માળામાં શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડ, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી અશોક મહેતા, શ્રી વિશાલ શાહ, શ્રી પીયૂષ સાવલા, શ્રીમતી લીલાબેન વિસરીયા અને શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજના અન્ય સભ્યો હાજર રહ્યા હતા.

બુધવાર, તા. ૨૪-૪-૨૦૨૪

- આજ રોજ શ્રી અમૃત ગંગરનું ‘પંજ તીરથ’ વિષય ઉપર વ્યાખ્યાન અને મૂવી શો હતો. આ કાર્યક્રમમાં શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજના ઘણા સભ્યો હાજર રહ્યા હતા.

શનિવાર, તા. ૨૭-૪-૨૦૨૪

- આજ રોજ શ્રી ખડાયતા વણિક સમાજના સભ્યોએ પાલડી ભવન અને મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાત લીધી હતી. મેડિકલ સેન્ટરની પ્રવૃત્તિથી તેઓ ખૂબ જ પ્રભાવિત થયા હતા અને તેમણે સાથે રહીને આ પ્રવૃત્તિઓનો વિસ્તાર કરવાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી હતી.

રવિવાર, તા. ૨૮-૪-૨૦૨૪

- આજ રોજ શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજના તમામ ભવનના સ્ટાફની એક મીટિંગ યોજવામાં આવેલ હતી. આ મીટિંગમાં શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડ, શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી વિશાલ શાહ, શ્રી વિમેશ શાહ, શ્રીમતી ખુશુબેન

(H.R.) હાજર રહ્યા હતા. શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડે સર્વે સ્ટાફને આવકાર્યા હતા. ત્યારબાદ શ્રી હિરેન શાહે સંસ્થાની વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ, દરેક ક્ષેત્રની કામગીરી, સંસ્થા દ્વારા રોજના ૧૦૦૦ લોકોની સેવા - તેમાં સ્ટાફનો પણ મોટો ફાળો છે તેવી અભિવ્યક્તિ કરેલ હતી. કન્વીનર શ્રી વિશાલ શાહે પોતાના પ્રવચનમાં અત્યારની પરિસ્થિતિમાં ભવિષ્ય દર્શન અંગે વાર્તાલાપ કરેલ હતો. અંતમાં શ્રી રજનીકાંત પારેખે આભારવિધિ કરેલ હતી અને જણાવ્યું હતું કે મેડિકલ સેન્ટર એક મંદિર છે. તેમાં આવતા દર્દીઓ સાથે ખૂબ જ સલુકાઈથી વર્તીને તેમના દુઃખ ઓછા કરવા પ્રયત્ન કરવા જોઈએ.

બુધવાર, તા. ૧-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ એકાઉન્ટ સમિતિની મીટિંગ મળેલ હતી. તેમાં દૈનિક કાર્યની પ્રગતિ વિશે ચર્ચા કરવામાં આવી હતી.

ગુરુવાર, તા. ૨-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટર - ચાંગોદર ખાતે શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી વિલાસભાઈ બાવીસ્કર, શ્રી જયેશભાઈ મજમુદાર, શ્રી ગિરીશ પોલડિયા અને ડૉ. અબ્દુલ અઝીઝ કડિયાવાલાએ મીટિંગ યોજીને નીચે મુજબ નક્કી કરવામાં આવેલ હતું. આવનાર સમયમાં દરેક સોસાયટીનું કેમ્પનું લીસ્ટ બનાવવું, રોડ શો કરવા, કેમ્પમાં ડિસ્કાઉન્ટ કૂપન આપવી, કેમ્પમાં દવા મફત આપવી, તા. ૭-૫-૨૦૨૪ના રોજ લોકસભાની ચૂંટણીના દિવસે તમામ બુથ ઉપર મતદારોને પેમ્ફલેટ આપવા, ગામના તલાટી અને સરપંચને સાથે રાખીને ગામના પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિઓની અને ડોક્ટરની મીટિંગ કરવી, ગામમાં દૂધની ડેરીએ તેમજ ઘંટીએ શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજના પેમ્ફલેટ આપવા, શ્રી કચ્છી જૈન સમાજની ફેસિલિટીના બેનર / સ્ટીકર તૈયાર કરવા. આજુબાજુના ગામમાં દરેક વ્યક્તિના ધ્યાનમાં આવે તે પ્રમાણે જાહેર જગ્યાની દીવાલ પર પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટર - ચાંગોદરની જાહેરાત પેઈન્ટિંગ કરાવવી. આ ઉપરાંત જૂન માસમાં વિવિધ ગામડાંઓની સોસાયટીઓમાં મેડિકલ કેમ્પ શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજની ટીમને હાજર રાખીને યોજવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું.

રવિવાર, તા. ૫-૫-૨૦૨૪

- નવનીત ફાઉન્ડેશનના શ્રી સંદીપભાઈ ગાલા અને શ્રી હિરેન શાહે જશોદાનગર મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાત લીધી હતી.

શુક્રવાર, તા. ૧૦-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડ, શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી વિશાલ શાહે મીટિંગ કરી આગામી ૧૫મી ઓગસ્ટના ધ્વજવંદન કરનાર મહાનુભાવોના નામોની વિચારણા કરી તે મહાનુભાવોને મેસેજ મોકલાવ્યા હતા.

શનિવાર, તા. ૧૧-૫-૨૦૨૪

- 'આંતરરાષ્ટ્રીય મ્યુઝીયમ દિન' નિમિત્તે તા. ૧૮ અને ૧૯-૫-૨૦૨૪ના રોજ અમદાવાદમાં વધારેમાં વધારે લોકો શાહીબાગ સ્થિત 'કચ્છ સંસ્કૃતિ મ્યુઝીયમ' જોવા વધારે તે માટેની જાહેરાત કરવા માટે એક ડિજિટલ આમંત્રણ પત્રિકા તૈયાર કરી ડિજિટલ માધ્યમમાં મૂકવામાં આવી હતી.

શનિવાર, તા. ૧૮-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ શાહીબાગ ખાતે ભવન સમિતિની મીટિંગ મળેલ હતી. તેમાં શ્રી કે.ડી. શાહ, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી શાંતિલાલ સાવલા, શ્રી નીતિન ગાલા, શ્રી પીયૂષ સાવલા વગેરે હાજર હતા. આ મીટિંગમાં જરૂરી પાંચ નવા કૂલરો લાવવાના, સફાઈ એજન્સીની સર્વિસીસને ફરી વખત રીન્યુઅલ કરવા માટે તેમજ પાલડી ભવન ખાતે રૂમ નં. ૨૦૧ અને ૨૦૬માં જરૂરી રીપેરીંગ કામ તેમજ કલરકામ કરાવવાનું નક્કી કરવામાં આવેલ હતું.
- આજ રોજ ઈન્ટરનેશનલ મ્યુઝીયમ ડે નિમિત્તે શાહીબાગ ખાતે શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી શાંતિલાલ સાવલા, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી કે.ડી. શાહ, શ્રી નીતિન ગાલા, શ્રી પીયૂષ સાવલા વગેરે ઉપસ્થિત રહેલ હતા. મ્યુઝીયમ સાથે સંકળાયેલ કુ. અવનિ વારીઆ આ પ્રસંગે ખાસ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. દૂરદર્શનની ટીમે આપણા મ્યુઝીયમની મુલાકાત લીધી હતી ત્યારે આશરે ૪૫ જેટલા લોકો આપણા મ્યુઝીયમને જોવા માટે આવેલ હતા. દૂરદર્શને પછીથી સાંજે તેનું સરસ પ્રસારણ પણ કરેલ હતું.

રવિવાર, તા. ૧૯-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ મ્યુઝીયમ દિવસ નિમિત્તે શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજના ઓછામાં ઓછા ૫૦ મુલાકાતીઓમાંથી ઘણા બધાનો અભિપ્રાય લઈને રેકોર્ડિંગ કરવામાં આવેલ હતું. જે હવે પછી શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજની ડિજિટલ માર્કેટિંગ દ્વારા ઉપયોગમાં લેવામાં આવશે. બધાના પોઝીટીવ અભિપ્રાયો મળ્યા પછી મ્યુઝીયમને ફરી પાછું ધમધમતું કરવાના પ્રયત્નો કરવા તેમ ઠેરવ્યું હતું.

સોમવાર, તા. ૨૦-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ બંધારણ સમિતિની મીટિંગ મળી હતી. તેમાં શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડ, શ્રી હિરેન શાહ, શ્રી રજનીકાંત પારેખ, શ્રી વિમેશ શાહ, શ્રી વિશાલ શાહ, શ્રી દેવેન છેડા, શ્રી નરેન્દ્ર કોઠારી, શ્રી દેવેશ દંડ વગેરે ઉપસ્થિત હતા. વિવિધ વિષયો પર ચર્ચા કરીને બંધારણને આખરી ઓપ આપવામાં આવેલ હતો. જે હવે ટ્રસ્ટ બોર્ડમાં રજૂ કરવામાં આવશે.

મેડિકલ સેન્ટર - પાલડી

બુધવાર, તા. ૧-૫-૨૦૨૪

- પાલડી મેડિકલ સેન્ટર અને બોપલ મેડિકલ સેન્ટરના પરીક્ષણના ચાર્જિસ રીવાઈઝ કરવામાં આવ્યા. કન્સલ્ટેશનના ચાર્જિસ એના એ જ રાખવામાં આવ્યા છે. ઈ.સી.જી.ના રૂા. ૧૨૦/-ની જગ્યાએ રૂા. ૧૫૦/- કરવામાં આવ્યા છે. છાતીના એક્સ-રે ના રૂા. ૨૫૦/-ની જગ્યાએ રૂા. ૩૦૦/- કરવામાં આવ્યા છે. સોનોગ્રાફી, મેમોગ્રાફી વગેરેના ભાવ ૧૦૦ થી ૨૦૦ રૂપિયા વધારવામાં આવ્યા છે.

શનિવાર, તા. ૧૧-૫-૨૦૨૪

- ડેન્ટીસ્ટ ડૉ. પૂજા શાહને પોતાનું પ્રાઈવેટ ક્લિનિક ખોલવાનું હોવાથી રાજનામું આપેલ હતું. તેઓ સવારે ૯.૩૦થી બપોરે ૨.૩૦ દરમિયાન સેવા આપતા હતા. તેઓ ૧૨મી મે થી નહીં આવે. તેમની જગ્યાએ ડૉ. જૈની શાહ, જે બપોરે ૩ થી ૭માં આવે છે, તેઓ સવારે પણ ૯ થી ૧૨માં આવશે.

બુધવાર, તા. ૧૫-૫-૨૦૨૪

- ઉપર ત્રીજા માળે અને ગ્રાઉન્ડ ફ્લોર પરના કેસ કાઉન્ટર પર ગરમી ખૂબ લાગતી હોવાથી શ્રી રજનીકાંત પારેખને વિનંતી કરેલ. તેમણે બે એરકૂલર મંગાવી આપેલ છે.

બોપલ મેડિકલ સેન્ટર

શનિવાર, તા. ૨૦-૪-૨૦૨૪

- શ્રી પ્રતાપભાઈ દંડ તથા શ્રી શાંતિલાલભાઈ સાવલાએ આજ રોજ બોપલ મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાત લીધેલ હતી. જેમાં નવનીત મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાત લઈ વિવિધ વિભાગોના દર્દીઓને મળી તેમજ સ્ટાફ અંગે ચર્ચા કરેલ હતી. ત્યારબાદ ડાયાલિસિસ સેન્ટરની મુલાકાત લઈ, મશીન વધારવા અંગે ચર્ચા કરેલ હતી.

શુક્રવાર, તા. ૨૬-૪-૨૦૨૪

- આજ રોજ નવનીત ડાયાલિસિસ સેન્ટરમાં RO Plant બંધ થઈ જતાં તેને તાત્કાલિક રીપેર કરાવવામાં આવેલ હતું.
- આજ રોજ મેડિકલ સેન્ટરમાં ફાયરનું કામ શરૂ કરેલ હતું કે જેમાં સ્મોક ડિટેક્ટર નાખવાનું કામ વગેરે કામો કરેલ હતા.

બુધવાર, તા. ૧-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ મેડિકલ વિભાગના અલગ અલગ ડિપાર્ટમેન્ટના ભાવ વધારા અંગે ડૉ. હિતેન્દ્રભાઈ શાહ સાથે વાત કરી,

તે મુજબ ફેરફાર કરેલ હતા.

- એપ્રિલ-૨૦૨૪ દરમિયાન કુલ ૭૨૨૩ દર્દીઓએ સારવાર લીધેલ હતી. જેમાં ૨૭૭ હેલ્થ ચેક-અપ, ૨૪૬ સોનોગ્રાફી અને ૨૪૬ ડાયાલિસિસ થયેલ હતા.

મંગળવાર, તા. ૭-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ પ્રથમ માળે Ward શરૂ કરવાનું હોવાથી તેની તૈયારી રૂપે A.C. મશીન ખરીદ કરવામાં આવેલ હતું.

પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટર - ચાંગોદર

(A) સેલ્સ રીપ્રેઝન્ટેટીવ શ્રી પ્રતીક વ્યાસ દ્વારા વિવિધ કંપનીઓની મુલાકાત

સોમવાર, તા. ૧૫-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૬ ઉદ્યોગ ગૃહના હોદ્દદારોને મળી તેઓ સાથે પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરની પ્રવૃત્તિઓ વિશે ચર્ચા કરી.
બુધવાર, તા. ૧૭-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૪ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
ગુરુવાર, તા. ૧૮-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૧૨ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
સોમવાર, તા. ૨૨-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૩ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
મંગળવાર, તા. ૨૩-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૪ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
બુધવાર, તા. ૨૪-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૪ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
શુક્રવાર, તા. ૨૬-૪-૨૦૨૪	આજ રોજ ૩ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
શનિવાર, તા. ૨૭-૪-૨૦૨૪થી	
મંગળવાર, તા. ૩૦-૪-૨૦૨૪	આ દિવસોમાં ૧૦ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
શુક્રવાર, તા. ૧૦-૫-૨૦૨૪	આજ રોજ ૨ ઉદ્યોગ ગૃહોની મુલાકાત લેવામાં આવી.
સોમવાર, તા. ૧૩-૫-૨૦૨૪	આજ રોજ ચાચરવાડી - વાસણા ગામ ખાતે ઈન્ડસ્ટ્રીયલ પાર્કમાં નીચે જણાવેલ કંપનીમાં મુલાકાત લીધી અને સેન્ટરમાં થતી સારવારની માહિતી આપી. (૧) કુલ્હર એન્જિનિયરીંગ, (૨) અરલ રીસર્ચ સેન્ટર, (૩) ઉત્કલ એન્જિનિયરીંગ, (૪) ઝાસ્યા લાઈફ સાયન્સ પ્રા.લિ., (૫) ગોપીનાથ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ.
બુધવાર, તા. ૧૫-૫-૨૦૨૪	આજ રોજ એક્સેલ ફિલ્ટ્રેશન પ્રા.લિ. કંપનીમાં મુલાકાત લીધી. ત્યાં મેનેજર શ્રી પુષ્પેન્દ્રભાઈને મળીને સેન્ટર વિશે માહિતી આપી અને જરૂરી પેક્ફલેટ આપ્યા. ટાઈ-અપ કરવા માટે વાત કરી. જૂન ૨૦૨૪માં ટાઈ-અપ લેટર આપશે અને મેડિકલ સારવાર માટે પેશન્ટ મોકલશે. પુષ્પેન્દ્રભાઈએ સેન્ટરમાં ગેસ્ટ્રોલોજી ડોક્ટર પાસે સારવાર પણ કરાવી.

ચૌલા કુરૂવા અને પ્રમીલા કુરૂવા ફાઉન્ડેશનના પ્રકાશનો

■ આનંદ મંગલ : 100/-	■ આરોગ્ય હેલ્થ ટીપ્સ : 100/-
■ સત્યમ્ શિવમ્ સુંદરમ્ : 100/-	■ સફળતા : 75/-
■ આરોગ્યના અમૃત : 150/-	■ પહેલું સુખ તે જાતે નર્ચા : 70/-

WhatsApp
99130 12120

ગુરુવાર, તા. ૧૬-૫-૨૦૨૪ અને
શુક્રવાર, તા. ૧૭-૫-૨૦૨૪

આ બંને દિવસે નીચે જણાવેલ કંપનીની મુલાકાત લીધી અને જે તે જવાબદાર વ્યક્તિને મળીને સેન્ટરમાં થતી સારવારની માહિતી આપી

૧. કનસ્ટેનિયા ફલેક્સિબલ્સ	શ્રી રોમેશભાઈ - મેનેજર
૨. પાર્થિવ ટુલ્સ પ્રા.લિ.	શ્રી પાર્થિવભાઈ - ડાયરેક્ટર
૩. હિલેક્સ હાઈડ્રોલીક્સ પ્રા.લિ.	શ્રી પ્રફુલ મકવાણા
૪. ડિવાઈન પોલીટેક ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	શ્રી લાલજીભાઈ પટેલ
૫. ગ્રીન પ્લાસ્ટ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ	શ્રી જયંતિભાઈ સુરાણી
૬. હેમે રેમેડાઈઝ	શ્રી મિલનભાઈ

(B) વિવિધ હોસ્પિટલ તથા ડોક્ટરોની મુલાકાત

મંગળવાર, તા. ૧૬-૪-૨૦૨૪

આજ રોજ બે હોસ્પિટલ તથા તેના મેડિકલ ઓફિસરની મુલાકાત લઈ પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરના પરીક્ષણ વિભાગની તેઓ સાથે પૂરેપૂરી ચર્ચા કરેલ હતી.

બુધવાર, તા. ૧-૫-૨૦૨૪

આજ રોજ મોરૈયા ગામના ૬ ડોક્ટરોની મુલાકાત લેવામાં આવેલ હતી.

મંગળવાર, તા. ૧૪-૫-૨૦૨૪

આજ રોજ ચાંગોદર ગામમાં ૩ ડોક્ટરોની મુલાકાત લીધી અને સેન્ટરમાં થતી સારવાર, સોનોગ્રાફી, P.F.T. રીપોર્ટ, ઈકો તેમજ બ્લડ રીપોર્ટના પેશન્ટ પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરનો ફાયદો લઈ શકે તેવી માહિતી આપી.

શનિવાર, તા. ૧૮-૫-૨૦૨૪

- આજ રોજ ચાંગોદર ખાતે આશ્રય હોસ્પિટલ અને કેર એન્ડ ક્યોર હોસ્પિટલમાં મેડિકલ ઓફિસરને મળીને સોનોગ્રાફી, ઈકો, PFT ના પેશન્ટ પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરનો લાભ લઈ શકે તે વિગતે ચર્ચા કરી.
- આજ રોજ મોરૈયા ખાતે નવી બનેલ શ્યામ હોસ્પિટલમાં ડો. જીગર પરમારને મળીને સોનોગ્રાફી, ઈકો, PFT તથા અન્ય પેશન્ટ પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરનો લાભ લઈ શકે છે તેવું જણાવ્યું.

(C) જનરલ કાર્યો

ગુરુવાર, તા. ૧૮-૪-૨૦૨૪

- પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરમાં નીચે મુજબના ડોક્ટરોની નિમણૂક કરવામાં આવી.
  - (૧) ડૉ. આર્જવ પટેલ (સાંજના ભાગે) (ENT વિભાગ)
  - (૨) ડૉ. દેવલ પંચોલી (સવારના ભાગે) (ઓર્થોપેડિક વિભાગ)
  - (૩) ડૉ. સત્યમ પાંચાણી (સાંજના ભાગે) (ઓર્થોપેડિક વિભાગ)

ગુરુવાર, તા. ૨૫-૪-૨૦૨૪

- આજ રોજ તારા પેઈન્ટ્સ કંપની - મોરૈયાના માલિક શ્રી રીતેશભાઈ દોશી તેમના પત્ની સાથે મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાતે આવ્યા અને બંનેના બ્લડ રીપોર્ટ કઢાવ્યા.
- આજ રોજ ઝીટા ઈલેક્ટ્રીકલ કંપનીના વાઈસ પ્રેસિડેન્ટ મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાતે આવ્યા અને શ્રી કડિયાવાલા તથા શ્રી પ્રતીક વ્યાસ સાથે અનેકવિધ ચર્ચા કરેલ હતી.

શુક્રવાર, તા. ૨૬-૪-૨૦૨૪

- બોપલ મેડિકલ સેન્ટરના ડૉ. રીધિબેન જોશીએ આજ રોજ ચાંગોદર મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાત લઈ અને સ્ટાફના સભ્યો સાથે સેન્ટરની કાર્યવાહી વિશે વિવિધ ચર્ચા કરેલ હતી અને જ્યાં જરૂરત જણાઈ ત્યાં સમજ પણ આપેલ હતી.

- ગુરુવાર, તા. ૨-૫-૨૦૨૪
- આજ રોજ શ્રી હિરેનભાઈ શાહ, શ્રી જયેશભાઈ મજમુદાર, શ્રી વિલાસભાઈ બાવીસ્કર મેડિકલ સેન્ટરની મુલાકાતે આવેલ હતા અને આ સેન્ટરના વિકાસ કામોના વિવિધ વિષયે શ્રી ગિરીશભાઈ પોલડિયા, ડૉ. કડિયાવાલા અને શ્રી પ્રતીક વ્યાસ સાથે ચર્ચા કરેલ હતી.
  - આજ રોજ શ્રી બ્રહ્મ સેવા સમાજ - બાવળા ખાતે શ્રી સંતોષભાઈને શ્રી પ્રતીક વ્યાસ મળેલ હતા અને તેઓની મેડિકલ ક્ષેત્રે સેવાની પ્રવૃત્તિઓની ચર્ચા કરેલ હતી. સાથે સાથે પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટર સાથે તેઓ કઈ રીતે ટાઈ-અપ કરી શકે તેની પણ ચર્ચા કરવામાં આવેલ હતી.
- સોમવાર, તા. ૬-૫-૨૦૨૪
- સમાજના ટ્રસ્ટીશ્રી સાથે વાત થયા મુજબ તા. ૭-૫-૨૦૨૪ના ચૂંટણીના દિવસે પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરના પેફલેટ્સનું ચાંગોદર તથા મોરૈયા ગામમાં કઈ રીતે વિતરણ કરવું તે માટે બંને ગામની પ્રાથમિક શાળાઓની તથા તલાટીશ્રીની મુલાકાત લીધી.
- મંગળવાર, તા. ૭-૫-૨૦૨૪
- આજ રોજ ચૂંટણી દરમિયાન મોરૈયા ગામ તથા ચાંગોદર ગામના મતદારોને પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરના પેફલેટ્સનું વિતરણ કર્યું અને આ સેન્ટરની સેવાની વિગતોની માહિતી આપી.
- બુધવાર, તા. ૮-૫-૨૦૨૪ અને
ગુરુવાર, તા. ૯-૫-૨૦૨૪
- બંને દિવસ દરમિયાન પરમકૃપા મેડિકલ સેન્ટરના બનાવવામાં આવેલ સ્ટીકર્સ બંને ગામના પાન પાર્લર, ચા ની દુકાનો, પ્રોવિઝન સ્ટોર્સ, મેડિકલ સ્ટોર્સ, ડોક્ટર્સના ક્લિનિક વગેરે જગ્યાએ જે તે માલીકોની પરમિશન લઈને લગાવ્યા.
- શનિવાર, તા. ૧૦-૫-૨૦૨૪
- આજ રોજ Hetero Solutions LLP કંપનીના ૪ કર્મચારીના મેડિકલ ફિટનેસના ટેસ્ટ કરાવી, તેના રીપોર્ટ સાથેની ફાઈલ તૈયાર કરી, તેઓને આપી.
  - આજ રોજ વેલેજેનિક ફાર્મા કંપની તથા માડ્રુતિ સુગુડી એરેના વર્કશોપના જવાબદાર ઓફિસરો સાથે મેડિકલ સેન્ટર વિશેની યોગ્ય જાણકારી આપવામાં આવી.
  - આજ રોજ હેમસ્ટાર ફિલામેન્ટ્સ કંપનીના બે કર્મચારીના મેડિકલ ફિટનેસ રીપોર્ટ જરૂરી ટેસ્ટ કરાવી, તેની ફાઈલ કમ્પ્લીટ કરી, તેઓને સુપ્રત કરી.
- સોમવાર, તા. ૨૦-૫-૨૦૨૪
- આજ રોજ જગદીશ એલ્યુમિનિયમ કંપનીમાં પૂ. નિર્મળચંદ્રસાગરજી મ.સા. સાગર સમુદાયની નિશ્રામાં પ.પૂ. આચાર્ય ભગવંત શ્રી અક્ષયચંદ્રસાગર સૂરીશ્વરજી મ.સા.ના શિષ્ય પૂજ્ય નિર્મળચંદ્રસાગરજીની સારવાર ડૉ. કડિયાવાલા, શ્રી ગિરીશભાઈ પોલડિયા તથા નર્સિંગ સ્ટાફે જાતે કંપનીમાં જઈને કરી.

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદના બેંક ખાતામાં રકમ જમા કરાવવા અંગે

- **ખાતાનું નામ** : શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ
[Shree Kutchhi Jain Sewa Samaj - Ahmedabad]
- **બેંક** : કેનેરા બેંક, પાલડી બ્રાંચ - અમદાવાદ
[Canara Bank, Paldi Branch - Ahmedabad]
- **એકાઉન્ટ નંબર** : ૭૦૦૭૨૦૧૦૦૧૬૦૩૨ [70072010016032]
- **IFSC કોડ** : CNRB0017007

સમાજ દર્પણ

સરનામા ફેરફાર

- **મહેન્દ્ર લખમશી ખીંચશી મોતા**
બી-૧૩, વેણુનાદ એપાર્ટમેન્ટ,
થલતેજ ટેકરા, થલતેજ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૫૪.
ફોન : (૦૭૯) ૨૬૮૫ ૫૧૧૦
મો. ૯૪૨૬૩ ૩૩૮૮૦
- **દિનેશચંદ્ર હરજીવન છગનલાલ મોરબીયા**
૧૦૪, ૧૦મો માળ, બી-બ્લોક, મેનેજમેન્ટ એન્કલેવ,
ઈન્દ્રપ્રસ્થ બંગ્લોઝની સામે, માનસી સર્કલ પાસે,
વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૫.
મો. ૯૯૯૮૯ ૮૦૨૯૧, ૯૪૨૬૯ ૭૧૬૧૦
- **સુખલાલ અમૃતલાલ પોપટલાલ મોરબીયા**
બી-૯૨, ઝોડિઆક એસ્ટર, એ.આઈ.એ. સ્કૂલની પાસે,
બોડકદેવ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૫.
મો. ૯૮૨૫૨ ૩૬૪૯૪, ૯૯૭૪૦ ૯૮૫૯૮
- **ભાવિન સુખલાલ અમૃતલાલ મોરબીયા**
એ-૧૦૦૧, પોપ્પુલર ડોમેઈન,
સ્ટારબક્ષ રેસ્ટોરન્ટની બાજુમાં,
બોડકદેવ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૧૫.
મો. ૯૮૭૯૭ ૪૭૪૯૧, ૯૬૨૪૯ ૪૭૪૯૧
- **નિખિલ નવીનચંદ્ર જેઠાલાલ વોરા**
એ-૧૩૦૧, સ્વાતિ ગાર્ડનિયા,
ટોરેન્ટ પાવર સબ સ્ટેશન પાસે,
મકરબા, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૫૧.
મો. ૮૧૪૦૭ ૫૧૯૫૯, ૯૮૨૫૯ ૪૫૭૫૭
- **પ્રશાંત માવજી વીરજી ગાલા**
૨૦, કિખ્ના ટાવર, મહાદેવ સ્વીટ પાસે,
આર.સી. ટેકનિકલ રોડ,
ચાણક્યપુરી, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૬૧.
મો. ૮૩૩૨૯ ૯૧૭૫૨, ૬૩૦૪૭ ૮૧૮૮૭
- **સંજય પ્રણલાલ હેમચંદ વોરા**
એલ-૭૦૨, મેપલ ટ્રી ગાર્ડન હોમ્સ,
સૂરધારા સર્કલ પાસે, સાલ હોસ્પિટલ રોડ,
થલતેજ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૫૨.
મો. ૯૮૨૫૦ ૩૬૪૯૬
- **કુમારપાળ કાંતિલાલ કુંવરજી લોડાયા**
બી-૬૧૦, સંકલ્પ ઇન્ટરનિટી, લક્ષ્મીનગરની બાજુમાં,
અનાજ ગોડાઉનની પાછળ, ઘોડા કેમ્પ રોડ,
શાહીબાગ, અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૪.
મો. ૯૯૦૪૫ ૮૭૫૫૫

સાભાર સ્વીકાર

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદની વિવિધ સેવાકીય યોજનાઓ માટે નીચે મુજબના દાતાશ્રીઓ તરફથી દાન / ભેટ પ્રાપ્ત થયેલ છે.

મેડિકલ સેન્ટર - પાલડી

- રૂ. ૩૫,૦૦૦/- ડૉ. હરીશચંદ્ર પંડિત
હસ્તે : ચંપાબેન પંડિત - અમદાવાદ
- રૂ. ૧૫,૦૦૦/- શ્રી વિક્રમ કાંતિલાલ શાહ - અમદાવાદ

વૈયાવચ્ચ યોજના

- રૂ. ૧૧,૦૦૦/- શ્રી ઉમંગ સુરેશભાઈ શાહ - અમદાવાદ

વચ્ચ સમિતિ

- રૂ. ૧,૦૦૦/- શ્રીમતી રશ્મિબેન અનિલકુમાર મગનલાલ સંઘવી
- અમદાવાદ

સંસ્થા ઉપરોક્ત તમામ દાતાશ્રીઓનો ખૂબ ખૂબ આભાર માને છે.

PRIDE OF KUTCH

અદિતિ દર્શિત દિનેશ મહેતાની જ્વલંત સિદ્ધિ બદલ અભિનંદન

Aditi Mehta

It is a matter of great pride for Kutch that **Aditi Darshit Dinesh Mehta** (14 Yrs.) (Bhuj - Kutch) at present staying in Gurugram, won 6 Gold and 3 Silver medals in World Scholar Cup Competition organized in Delhi on 15-04-2024. She got 99th Rank as Debater among more than 600 participants. **Their team got qualified for Global level.** They had competitions like Debate, MCQ Test, individual and collaborative writing on given topics.

સારા વિચાર

જન્મે કવિ હૃદયે
બને કવિતા.

હાઈકુ

હૃદય ઉર્મિ

ઠાલવવા બને છે
હવે કવિતા.

દિલીપ આચાર્ય 'દિલકશ' - ભુજ, કચ્છ
મો. ૯૯૨૫૪ ૨૬૯૮૮

શ્રી કચ્છી જૈન સમાજ - અમદાવાદ

વર્ષ ૨૦૨૪માં બાળવર્ગથી ધોરણ-૯ સુધીના પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયેલાઓનું માહિતી પત્રક

(નોંધ : ફોર્મ ભરતાં પહેલાં પાછળની સૂચનાઓ અવશ્ય વાંચી જવી)

ગૂગલ ફોર્મ
ભરવા માટે
આ
QR Code
સ્કેન કરો

વાલીનું પૂરું નામ અને અટક _____ (વાલીનું નામ) _____ (દાદાનું નામ) _____ (અટક)

પત્રવ્યવહારનું પૂરું સરનામું _____ પીન _____

ફોન : _____ મોબાઈલ : _____ ઈ-મેઈલ : _____

કચ્છમાં ગામ _____ તાલુકો _____ ★ QR Code સ્કેન કરીને ગૂગલ ફોર્મ ભરવું.

તા. - - ૨૦૨૪ ગૂગલ ફોર્મ ભરવાનો જ આગ્રહ રાખવો. વાલીની સહી _____

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ - પિતા - અટક	વય	ઉત્તીર્ણ કરેલું ધોરણ	કયા ધોરણમાં આયા	મેળવેલ માર્ક	કુલ માર્ક	કુલ ટકા	પરીક્ષા પાસ કરી હોય તે શાળાનું નામ અને સ્થળ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	૯

★ પુસ્તકારપાત્ર વિદ્યાર્થીના વાલીઓને વિનંતી કે તેઓના પુસ્તકાર સ્વામિવાત્સલ્યના દિવસે જ મેળવી લેવા. પછીથી ક્ષમા.

★ ઉપરોક્ત ફોર્મમાં દરેક વિગત સારી અને સંપૂર્ણ રીતે લખીને મોકલવી.

(નામ વધુ હોય તો બીજું પાનું જોડવું)

ફોર્મ ભરીને મોકલવાની છેલ્લી તારીખ : ૨૦-૭-૨૦૨૪

સૂચનાઓ

- (૧) આ પુરસ્કાર યોજના આ સમાજ હેઠળ આવરણોલા અમદાવાદ - ગાંધીનગર અને તેની આજુબાજુના વિસ્તારોમાં વસવાટ કરનાર કચ્છી જૈન પરિવારોના અભ્યાસ કરતા બાળકો માટે છે.
- (૨) ફોર્મમાં માગ્યા પ્રમાણેની પૂરી વિગતો સ્પષ્ટ વંચાય તે રીતે ગુજરાતી ભાષામાં સારા અક્ષરે ભરવી. નામો ટૂંકાક્ષરી ન લખતાં પૂરેપૂરાં લખવાં. ભરેલું ફોર્મ **તા. ૨૦-૭-૨૦૨૪** સુધીમાં મળી જાય તે રીતે આ સરનામે મોકલવું. **પુરસ્કાર સમિતિ, શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ, શ્રી કચ્છી જૈન ભવન, નવચેતન હાઈસ્કૂલ સામે, પાલડી - એલિસબ્રિજ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૬.**
- (૩) ધોરણ ૫ થી ધોરણ ૯ માં પાસ થનાર દરેક વિદ્યાર્થીઓએ પોતાની માર્કશીટની અધિકૃત નકલ મોકલવાની ફરજિયાત રહેશે.
- (૪) ફોર્મ તા. ૨૦-૭-૨૦૨૪ સુધી જ સ્વીકારવામાં આવશે. પછી ક્ષમા કરશો.
- (૫) વિદ્યાર્થીની સંપૂર્ણ શૈક્ષણિક માહિતી ગૂગલ ફોર્મ દ્વારા પણ મોકલી શકાશે.

ગૂગલ ફોર્મ માટે **QR Code** સ્કેન કરવું.

(૬) વધુ માહિતી માટે સંપર્ક :

- ★ મનીષ વીરા : મો. ૯૪૨૬૮ ૬૧૧૩૬
- ★ અમીબેન શાહ : મો. ૯૯૭૯૯ ૬૧૯૨૯
- ★ રોહિતભાઈ સંઘવી : મો. ૯૮૨૪૦ ૦૬૬૪૮
- ★ ધનરાજભાઈ દેબિયા : મો. ૯૯૮૦૦ ૪૮૮૩૪
- ★ અલ્યાબેન ગાલા : મો. ૭૫૬૭૧ ૦૮૯૬૯

(૭) આખરી નિર્ણય પુરસ્કાર સમિતિનો જ રહેશે.

ગૂગલ ફોર્મ ભરવા માટે
આ QR Code સ્કેન કરો

મનીષ વીરા, કન્વીનર - પુરસ્કાર સમિતિ

શ્રી કચ્છી જૈન સમાજ - અમદાવાદ

વર્ષ ૨૦૨૪માં ધોરણ-૧૦ અને તેનાથી ઉપરના વર્ગની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થયેલાઓનું માહિતી પત્રક

(નોંધ : ફોર્મ ભરતાં પહેલાં પાછળની સૂચનાઓ અવશ્ય વાંચી જવી)

ગૂગલ ફોર્મ ભરવા માટે આ QR Code સ્કેન કરો

વાલીનું પૂરું નામ અને અટક _____ (વાલીનું નામ) _____ (દાદાનું નામ) _____ (અટક)

પત્રવ્યવહારનું પૂરું સરનામું _____ પીન _____

ફોન : _____ મોબાઈલ : _____ ઈ-મેઈલ : _____

કચ્છમાં ગામ _____ તાલુકો _____ ★ QR Code સ્કેન કરીને ગૂગલ ફોર્મ ભરવું.

તા. - - ૨૦૨૪ ગૂગલ ફોર્મ ભરવાનો જ આગ્રહ રાખવો. વાલીની સહી _____

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનું નામ - પિતા - અટક	વય	ઉત્તીર્ણ કરેલું ધોરણ	કયા ધોરણમાં આવ્યા	મેળવેલ માર્ક્સ	કુલ માર્ક્સ	કુલ ટકા	પરીક્ષા પાસ કરી હોય તે શાળા/કોલેજનું નામ અને સ્થળ
૧	૨	૩	૪	૫	૬	૭	૮	

★ પુરસ્કારપાત્ર વિદ્યાર્થીના વાલીઓને વિનંતી કે તેઓના પુરસ્કાર સરસ્વતી સભાનના દિવસે જ મેળવી લેવા. પછીથી હામા. ★ ઉપરોક્ત ફોર્મમાં દરેક વિગત સારી અને સંપૂર્ણ રીતે લખીને - જરૂરી માર્કશીટની ફોટો નકલ સાથે મોકલાવશો. અન્યથા તે ફોર્મ રદભાગલ થશે.

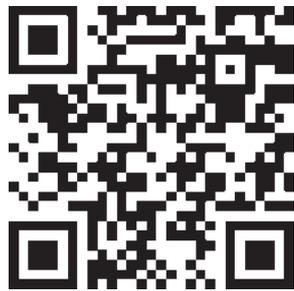
(નામ વધુ હોય તો બીજું પાનું જોડવું)

ફોર્મ ભરીને મોકલવાની છેલ્લી તારીખ : ૨૦-૭-૨૦૨૪

સૂચનાઓ

- (૧) આ પુરસ્કાર યોજના આ સમાજ હેઠળ આવરોયેલા અમદાવાદ - ગાંધીનગર અને તેની આજુબાજુના વિસ્તારોમાં વસવાટ કરનાર કચ્છી જૈન પરિવારોના અભ્યાસ કરતા બાળકો માટે છે.
- (૨) ફોર્મમાં માગ્યા પ્રમાણેની પૂરી વિગતો સ્પષ્ટ વંચાય તે રીતે ગુજરાતી ભાષામાં સારા અક્ષરે ભરવી. નામો ટૂંકાક્ષરી ન લખતાં પૂરેપૂરાં લખવાં. ભરેલું ફોર્મ તા. ૨૦-૦૭-૨૦૨૪ સુધીમાં મળી જાય તે રીતે આ સરનામે મોકલવું. પુરસ્કાર સમિતિ, શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ, શ્રી કચ્છી જૈન ભવન, નવચેતન હાઈસ્કૂલ સામે, પાલડી - એલિસાબ્રિજ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૦૬.
- (૩) ધોરણ-૧૦થી ઉપરના વર્ગના દરેક વિદ્યાર્થીએ ફોર્મની સાથે ગુણ પત્રકની અધિકૃત નકલ જોડવી ફરજિયાત છે. જે વિદ્યાર્થીઓના ગુણપત્રક પછીથી આવવાના હોય તેમણે તેની નોંધ ફોર્મમાં જરૂરથી લખવી.
- (૪) ફોર્મ તા. ૨૦-૦૭-૨૦૨૪ સુધી જ સ્વીકારવામાં આવશે. પછીથી કામા કરશોજી.
- (૫) નીચેની વિગતો અનુસાર ચાલુ વર્ષે ઉત્તીર્ણ થયેલા વિદ્યાર્થીઓ પુરસ્કારને પાત્ર છે.
- (i) ધો. ૧૦થી પૂર્વસ્નાતક (Under graduate) સુધીના તેમજ સર્ટિફિકેટ, ડિપ્લોમા કે તેમના સમકક્ષ વર્ગની પરીક્ષામાં ૬૦.૦ ટકા ગુણ કે તેથી વધુ ગુણ મેળવી ઉત્તીર્ણ થનાર દરેક વિદ્યાર્થી પુરસ્કારને પાત્ર છે. ધોરણ-૧૨ વિજ્ઞાન પ્રવાહના વિદ્યાર્થીના GUJCET નું પરિણામ જરૂરથી બીડવું.
- (ii) સ્નાતક (Graduate) (કોલેજના ત્રીજા વર્ષમાં) વર્ગની પરીક્ષામાં ૫૦.૦ ટકા કે તેથી વધુ ગુણ મેળવી ઉત્તીર્ણ થનાર દરેક વિદ્યાર્થી પુરસ્કારને પાત્ર છે.
- (iii) અનુસ્નાતક (Post Graduate) વર્ગની પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થનાર દરેક વિદ્યાર્થી પુરસ્કાર પાત્ર છે.
- (૬) વિદ્યાર્થીની સંપૂર્ણ શૈક્ષણિક માહિતી ગૂગલ ફોર્મ દ્વારા પણ મોકલી શકાશે.
- (૭) ગૂગલ ફોર્મ માટે QR Code સ્કેન કરવું.
વધુ માહિતી માટે સંપર્ક :
★ મનીષ વીરા	:	મો. ૯૪૨૨૬૮ ૬૧૧૩૬
★ અમીબેન શાહ	:	મો. ૯૯૭૯૯ ૬૧૯૨૯
★ રોહિતભાઈ સંઘવી	:	મો. ૯૮૨૪૦ ૦૬૬૪૮
★ ધનરાજભાઈ દેહિયા	:	મો. ૯૯૮૦૦ ૪૮૮૩૪
★ અલ્યાબેન ગાલા	:	મો. ૭૫૬૭૧ ૦૮૯૬૯
- (૮) આખરી નિર્ણય પુરસ્કાર સમિતિનો જ રહેશે.

ગૂગલ ફોર્મ ભરવા માટે
આ QR Code સ્કેન કરો

મનીષ વીરા, કન્વીનર - પુરસ્કાર સમિતિ

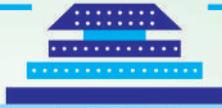
With Best Compliments From

Sathwara Construction

C/174, Ambica Krupa, Ranip, Ahmedabad-382 480.
M. : 98985 76892
E-mail : sathwaraconstruction@gmail.com

૯૪૨૬૦ ૧૪૨૩૫
૯૪૨૬૫ ૦૦૬૦૦

શાંતિનાથ ડેકોરેટર્સ (મહાવીર ગ્રુપ - ધામાવાળા)

લગ્ન તેમજ શુભ પ્રસંગે કલાત્મક ડેકોરેશનનું કામ કરનાર

બી-૭, એન.ડી. શ્રોક માર્કેટ, વાસણા બસ સ્ટેન્ડ પાસે, વાસણા, અમદાવાદ-૭.

Essence of Nature

HAIR CARE | MEDICATED | BODY CARE
WELLNESS | BEAUTY & FACE CARE

English & Gujarati books

For New Books Pl Check Our WhatsApp Status No : 9099000362
e-mail : bookshelfa@gmail.com | Visit us: www.gujaratibookshelf.com

16, City Center, Opp. Dominoz Pizza
Nr. Swastik Char Rasta, C.G. Road, Navrangpura, Ahmedabad. 380 009

LIKE US ON Help Line No. 90990 00362 | Phone : 079 - 2644 1826

આહે કોઈ પણ યુગ હોય,
વિજય હંમેશાં સત્યનો જ થયો છે.
બસ થોડી ધીરજ અને ધૈર્યની જરૂર છે.
બાકી આથમેલો સૂરજ સવારે ઉગવાનો જ છે.

સમય, તબિયત અને સંબંધ -
આ ત્રણેય ઉપર કિંમતનું બેબજ નથી હોતું
પણ જ્યારે એમને ગુમાવી દઈએ છીએ
ત્યારે તેની સાચી કિંમત સમજાય છે.

સમયની સાથે ચાલવું જરૂરી નથી, સત્યની સાથે ચાલો.
એક દિવસ સમય આપની સાથે ચાલવા લાગશે.

Chandrakant K. Gada
+91-9825069290

Stainless Steel Re-Rollers

Plot No. 130. G.I.D.C. Estate, Kalol - 382721,
Gandhinagar. Phone : (02764) 220330, 224330
E-mail : bluestar.indu1@gmail.com

ધી ભુજ મર્કેન્ટાઇલ કો-ઓપ. બેંક લિ.

મોહાખળી છ રસ્તા, અમદાવાદ-૬.
Tel. : 26400969 • www.bhujbank.com

બેંકની વિવિધ સગવડો

- FDR વ્યાજ દર upto 8.75% @ with monthly Interest.
- Flexi ચાલુ ખાતા અને બચત ખાતામાં વ્યાજ Max 5.5%*[★]
- RTGS / NEFT / DD / IBC / Ch. Book Chages : Nil*
- ATM Card ■ Lockers ■ Free SMS Alert ■ e-Stamping
- રૂ. ૧૩ કરોડ સુધીની બિઝનેસ લોન.
- ડિવીડંડ : • વર્ષ ૨૦૨૨ : ૧૦% • વર્ષ ૨૦૨૩ : ૧૨%
- IMPS, UPI, BBPS, Voice Box, QR Code Facility
- બેંકના રોકડ કામકાજનો સમય : સવારે ૧૦ થી સાંજે ૫

★ Conditions apply

Speed up ur Business

ફ્યુઝન કિડની કેર પ્રા. લી.

ડૉ. હિમાંશુ શાહ [M.S. Mch.(યુરોલોજી)] ગોલ્ડ મેડાલીસ્ટ
ડાયરેક્ટર, ફ્યુઝન કિડની ઈન્સ્ટીટ્યુટ, વતન - માંડવી, કચ્છ
પથરી, પ્રોસ્ટેટ, કિડની, બ્લેડર કેન્સર, મૂત્રમાર્ગ ના રોગ,
બાળકો ના પેશાબ ના રોગ ના નિષ્ણાંત

ગુલબાઇ ટેકરા BRTS બસ સ્ટેન્ડ ની સામે, પાંજરાપોળ યુનિવર્સિટી રોડ, આંબાવાડી, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૫
એપોઇન્ટમેન્ટ માટે : ૦૭૯-૬૧૩૪૬૧૩૪ ૦૭૯-૨૬૩૦૫૦૬૦,
સોમવાર થી શુક્રવાર સવારે ૧૧:૦૦ થી ૦૧:૦૦ સાંજે ૦૪:૦૦ થી ૦૫:૦૦, શનિવાર સવારે ૧૧:૦૦ થી ૦૧:૦૦

Website : www.fusionkidney.com Email : info@fusionkidney.com

Bharat B. Gala
M. : 93270 05460

SHREE Raju ENTERPRISE

RE-ROLLING & JOB WORKS, S.S. PATTI-PATTI

323, G.V.M. M.S.A.V. Ltd., Odhav, Ahmedabad - 382 415.
E-mail : shreerajuenterpise@yahoo.co.in

● શુભેચ્છા સહ ●

પ્રભુલાલ એમ. સંઘવી

ઘાટકોપર, મુંબઈ.
મો. ૯૮૨૦૦ ૩૭૪૭૬

**દૂધ, દહીં, છાશ, માખણ, ઘી વગેરે એક જ કુળના હોવા છતાં બધાની કિંમત એક સરખી નથી હોતી,
કેમ કે શ્રેષ્ઠતા જન્મથી નહીં પરંતુ કર્મથી પ્રાપ્ત થાય છે.**

If undelivered please return to :

શ્રી કચ્છી જૈન સેવા સમાજ - અમદાવાદ

શ્રી કચ્છી જૈન ભવન,

૪૩-૪૪, બ્રાહ્મણ મિત્રમંડળ સોસાયટી,
નવચેતન હાઈસ્કૂલની સામે, પાલડી - એવિસબ્રિજ,
અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૬.

ફોન : (૦૭૯) ૪૮૯૦ ૬૦૦૧ થી ૬૦૦૬

To,

_____

_____

_____

_____

